

Családi attitűd

Összehasonlító vizsgálat
az EFOP-5.2.4-17-2017-00007 projektben

Szerkesztette: Wiegmann Alfréd

A projekt rövid bemutatása

Pályázatunk a helyi problémák - mint a népességfogyás, a gyermektelen és csonka családok számának növekedése az érintett településen, a megfelelő szolgáltatások híján az elvándorlás növekedése - újszerű megközelítésével reagál, a pilot projekt sikerének fényében, reményeink szerint, a korábbi megoldásoknál hatékonyabban, eredményesebben.

Az adaptációnk a következő területek megoldására koncentrál, szinergiában a pályázati felhívásban megfogalmazott célokkal:

- családokat érintő szolgáltatások, különös tekintettel a gyermekekre
- szociális ellátások és szolgáltatások, gyermekvédelem, gyermekjólét fejlesztése
- társadalmi felzárkózás és befogadás, ezen belül:
 - kisebb települések elszegényedése, elnéptelenedése,
 - a közszolgáltatások (egészségügyi és közérdekű szociális szolgáltatások) elérhetőségének és minőségének javítása,
 - családtervezés, családi életre való felkészítés

A felhívás keretében elérni kívánt részcélok a következők:

- Kísérleti szinten (pilot) már igazoltan bevált módszerek (baba-mama pont mintájára CsaládiPontok létrehozása, „Fiatal Családok Pontja” intranet rendszer internetes felületre szélesítése és kínálatának bővítése), szélesebb körű adaptációjának megvalósítása (országos hálózattá bővítés fizikailag és online)
- Az adaptációs rendszer megvalósulását követő monitoring rendszer kialakítása és működtetése (a mérési, kutatási és elemző rendszer hatékony és költségkímélő online monitoring szisztémájának kialakítása, működtetése)
- Az adaptációs kísérlet eredményes megvalósítása érdekében helyi együttműködések a konzorciumi partnerekkel és szakmai együttműködések a Nagycsaládosok Országos Szövetségével és annak helyi szervezeteivel

A projekt keretében megvalósult adaptációs kísérletek további alkalmazásának előkészítése: a CsaládiPontok országos hálózattá bővítésének lehetősége, az intranetről internetes portállá szélesített CsaládiPont oldal teljes hozzáféréseinek biztosítása a szolgáltatások terén.

Cél meghatározása

Projektünk célja, hogy a közművelődési szolgáltatások kiterjesztésével és információs tér működtetésével a családokat közelebb hozzuk egymáshoz, hozzásegítsük őket a sikeres gyermekneveléshez, mindezt úgy, hogy az őket érintő szociális rendszereket, információkat közelebb hozzuk hozzájuk, egy helyen elérhetővé tesszük. Különösen fontos a projekt gyerekekre gyakorolt

hatása. Hosszú távú célunk, hogy a gyerekekből sikeres felnőttek váljanak, az önálló életvitelhez szükséges képességeik minél előbb kibontakozzanak. Ehhez leginkább a szülők szemléletformálásával járulhatunk hozzá.

Projektünk alapja a Szolnokon a konzorciumvezető VOKE Csomóponti Művelődési Központ által elindított és már működő baba-mama közösségi pont, ahol a cél ennek kiszélesítése a Szolnok-Kiskunfélegyháza-Simontornya által határolt háromszögben, és új családok közösségbe való bevonása; emellett az ugyancsak a szolnoki VOKE Csomóponti Művelődési Központ által 2015-ben elindított és a közösségi pont online felületét képező, zártkörű, csak a felhasználók által igénybe vehető kísérleti „Fiatal Családok Pontja” intranet rendszer, amely egyszerre online családi magazin és egyben közösség, ennek internetes portállá fejlesztése. Azonban míg a baba-mama közösség csak a kisgyermekes anyukákra koncentrál, a „Fiatal Családok Pontja” pedig a regisztrált fiatal családokat támogatja, ösztönözve a gyermekek vállalását, a CsaládiPontok hálózatának létrehozásával az ország három kevésbé fejlett régiójában, amit az intranetes oldal tartalmi bővítésével és internetes közösségi site-tá szélesítésével, multimédiás interaktív adatbázis létrehozásával mindenhová eljutó segítő, tanácsadó szolgáltatást valósíthatunk meg, amely a családok lehetőségeiről, nehézségeiről, örömeiről szól.

A projekt rövid összefoglalása

A 3 megvalósítási helyszínen, amelyek mindegyike más térségben fekvő, más adottságú és népességű település (Simontornya: 4 ezer lakos, Kiskunfélegyháza: 29 ezer lakos, Szolnok: 73 ezer lakos) CsaládiPontot hozunk létre, ahol a személyes találkozók mellett lehetőség nyílik a szakemberekkel való találkozásra is a bevont célcsoport részéről, továbbá a célcsoport tagok közötti együttműködések kialakítására is. Helyszínenként 30-40 fő bevonásával kalkulálunk, így összesen 100 fő részvételére számítunk, akik személyesen vesznek részt a projektben.

A megvalósítás másik síkja virtuális térben, egy multimédiás felületen történik, amelynek a „Fiatal Családok Pontja” elnevezésű pilot intranet oldal az alapja. A nyilvános elérésűvé tett és kibővített tartalommal, szolgáltatási felülettel ellátott online portál alkalmas egyrészt arra, hogy a családok egymással is tartsák a kapcsolatot, és bármikor új család kapcsolódhasson be a hálózatba, másrészt blogot vezethetnek, konferenciákat, előadásokat tekinthetnek meg, de mindezt interaktív módon, kérdéseket feltéve, szakértői válaszok mellett mások tapasztalataira hagyatkozva. Az online felületen több, családdal kapcsolatos írást is közzéteszünk, így az aktuális adózási, családtámogatási, gyermeknevelési, egészségügyi, táplálkozási, életviteli információhoz is hozzáférnek a felhasználók. Olyan filmes, videós összefoglalókat is létre kívánunk hozni, melyek gyakorlati tanácsokkal látják el a családokat.

A webes felület lehetővé teszi, hogy az ország más pontjairól is elérhetőek legyenek a projektben összegyűjtött információk, jó gyakorlatok, ezzel tehát

tulajdonképpen előkészítjük az CsaládiPontok országos hálózatának létrehozását is a kevésbé fejlett régiókban.

Célcsoport

Projektünk elsődleges célcsoportja a megvalósítási helyszínekhez közel élő családok, akik legalább 1, max. 6 éves gyermeket nevelnek a projektbe való belépéskor. Összesen 100 fő bevonását tervezzük (legalább 50 család, a szolgáltatásokba az anya és az apa is bevonásra kerül előzetes terveink szerint, de előfordulhat, hogy csak az egyik szülő vesz részt a projektben)

Kontrollcsoport: Szintén legalább 1, max. 6 éves gyermeket nevelnek a projekt indulásakor, de nem vesznek részt a projekt kínálta szolgáltatásokban.

A lexikális meghatározások szerint a család emberek egy közössége, vagy több közösség kapcsolata, ahol a tagok között leszármazotti kapcsolat van, házasság vagy örökbefogadás. A családok tagjai általában hasonló tulajdonságokkal rendelkező emberek (általában ugyanazon rasszba tartozóak). Az európai (nyugati) típusú társadalmakban a családot közvetlen leszármazással („vérrokonság”), házassággal, örökbefogadással (vagy hasonló jogi kötődéssel) jellemzik. Számos antropológus vitatja azt, hogy a „vér” kapcsolata szó szerint értendő; mások pedig a nem nyugati típusú társadalmakat hozzák példának, ahol a „vérrokonságtól” eltérő elvek érvényesülnek abban, hogy kiket tekintünk családnak.

Mitől innovatív a projektünk?

A családokat nem segítékek osztogatásával, hanem az egymással való együttműködés megtanulásával szeretnénk jobb helyzetbe hozni, kihasználva a XXI. századi módszereket, úgymint a közösségi médiát, virtuális tereket, elsősorban a létrehozandó interaktív weboldal funkciói révén. Így az adatbázis létrehozása, a folyamatos mérések és az információáramoltatás mellett a szakértői segítség és a közösségi interakciók, párbeszéd, illetve a jogyorkorlatok megosztása, továbbvitele, adaptálása is lehetőséget teremt a minél szélesebb körű, gyakorta speciális kérdéskörök körbejárására, tájékozódásra, az egészségügyi, szociális, mentálhigiénés, jogi és gazdasági témájú, naponta sok családot érintő kérdések szinte azonnali megválaszolására, releváns tapasztalatokkal és feleletekkel.

Együtt dolgozva olyan családi közösségeket hozhatunk létre, ahol a gyermek érték; a szülők pozitív szemléletformálásával a közművelődési intézményrendszer az ellátórendszer többi részéről származó információk programba való integrálásával hozzájárulhat az egymásért tenni képes családi közösségek kialakulásához.

A három, teljesen eltérő szerkezetű, felépítésű, lakosságszámú és összetételű település - ahol a CsaládiPontok létrejönnek, s ahol a helyi közösségek a virtuális tér alapvető bázisát is jelentik az itt élő célcsoporttagok - érdemi

információval szolgál a családok helyzetének alakulásáról, a virtuális és a személyes találkozások, dialógusok, konferenciák és praktikus tanácsok felhasználása mentén. Az adatokat, paramétereket, változókat szociológiai bemeneti és kimeneti mérések révén biztosítjuk, ahogy az egyes folyamatok társadalmi összefüggéseire is rá kívánunk világítani a tervezett szociológiai tanulmányokkal.

A programok elősegítik a társadalmi felzárkózást, az azonnali segítségkérést és nyújtást, valamint a társadalmi párbeszédet. Bízunk benne, hogy a már meglévő módszertanunkat sikerül olyan mértékben átdolgozni és adaptálni, hogy a sikeres projekt megvalósítást követően az országban több CsaládiPont is megkezdi majd a működését.

A projekt hosszú távú hatása:

A tervezett adaptációs kísérlet megvalósítása hozzájárul, hogy az együttműködő partnerekkel közösen olyan speciális tudásanyagot hozzunk létre, mely elősegíti a jövőbeni szakpolitikai tervezést. A közművelődést, a családi funkciókat erősítő jó gyakorlatok átvétele stratégiai szinten hozzájárul a végzettség nélküli iskola-elhagyás csökkentéséhez, az önkéntesség növeléséhez, egy egészségesebb társadalom kialakulásához.

Emellett a fenntarthatóságot célozzuk meg a létrejött speciális tudásanyag ajánlásokként történő megfogalmazásával. A kulturális civil szervezetek és intézmények hálózati együttműködése a család funkcióinak megerősítése érdekében az adaptációs kísérlet megvalósításával megítélésünk szerint hosszú távon tud igazán hasznos lenni. Az együttgondolkodás, az egymás tapasztalatainak megismerése, a jó gyakorlatok feldolgozása és átültetése a mindennapi gyakorlatba mind-mind időt igényel.

A projekt keretében kifejlesztett szolgáltatás hosszú távú hasznosulása érdekében nyilvánosságra hozzuk az elért eredményeket, esettanulmányokat, valamint a szakmai-módszertani összegzést is. A további adaptáció érdekében az érdeklődők számára elérhetővé tesszük a projekt szinten bevezetendő minőségirányítási rendszerünket is, mely egyúttal egy adaptációs útmutató alapját is jelenti.

A projekt keretében végzett központi tevékenységek

A projektben zajló fejlesztés és programok több szálon valósultak meg. Egyrészt szervezetfejlesztés keretében a szakmai fejlesztéseket irányító team és a szakmai megvalósítói csoport került kialakításra. A szakmai megvalósításban résztvevők felkészítése folyamatos volt a projektidőszak alatt, mivel viszonylag nagy volt a fluktuáció a megvalósítók között. A kezdeti adaptációs tréninget követően a havi rendszerességű workshopokon minden esetben közösen átbeszélésre és megtervezésre kerültek a következő időszak eseményei, a célcsoporttal való kommunikáció is, valamint az egyéni konzultációk témája is. A folyamatos monitoring tevékenység segítette a szakmai megvalósítókat a tervek szerinti megvalósításban is, a folyamatos visszacsatolás lehetőséget biztosított arra, hogy szükség esetén módosítást is eszközöljenek.

A célcsoportot érintő programoknál a havi rendszerességű klubfoglalkozások mellett külön szabadidős programok is megvalósultak, mint például a Fókuszban a család rendezvények, vagy megvalósítási helyszínként 2 alkalommal Családi nap játszóházzal, fellépőkkel. A célcsoport számára tréningek és családügyi workshopok és szakmai rendezvények is megszervezésre kerültek. A számos program mellett a rendszeres havi konzultációk is hozzájárultak a projektbe bevont személyek kompetenciáinak fejlesztéséhez, a családok értékszemléletének változásához.

A célcsoport mellett egy ugyanúgy 100 fős kontrollcsoportot is kialakításra került, akik jelen összehasonlító elemzéshez szükséges kérdőíveket a projekt ideje alatt 3 alkalommal kitöltötték. A mérések időpontjai az alábbiak voltak: bemeneti mérés: 2018. szeptember-október hónapokban, félidei mérés 2019. szeptember hónapban, a kimeneti mérés pedig 2020. március-április hónapokban valósult meg. A kimeneti mérés eredményeit a hazánkban 2020 márciusában kirobbanó koronavírus járvány is befolyásolhatta.

A szakmai megvalósítóknak és a célcsoportnak szánt programokon kívül az elért eredmények és tapasztalatok disszeminálása érdekében tapasztalatmegosztó rendezvények és szakmai konferenciák, valamint CsaládiPont RoadShow is megszervezésre került, ahol a program iránt érdeklődő hazai szakemberek vehettek részt.

A megvalósítók attitűdjében bekövetkező változások

Humánszolgáltatást nyújtó szervezetek esetében nagyon fontos, hogy a kliensekkel, a célcsoporttal foglalkozó szakmai megvalósítók, szervezők, tanácsadók, hogyan képviselik a szervezet céljait és küldetését, hogyan képesek ezt továbbadni. A szakmai megvalósító team felkészítése az adaptáció sikeres megvalósítására a projekt elején megtörtént, de a fluktuáció miatt az újonnan felvett szakmai munkatársak betanítása is nagyon fontos volt.

A megvalósítók közül a projekt végén 3 személy került kiválasztásra, akiknél mélyinterjú formájában vizsgáltuk a hozzáállásuk változását a projekt hatására. A vizsgálat középpontjában az állt, hogy miképp változott a célcsoporthoz való hozzáállásuk. A három megkérdezett szakmai megvalósítóból két fő azt emelte ki, hogy a projekt hatására nyitottabbakká és elfogadóbbá váltak a társadalom különböző rétegei iránt. Korábban ismerőseik jellemzően azonos társadalmi csoportból kerültek ki, így például nem kerültek kapcsolatba nagycsaládosokkal, vagy kisgyermeket nevelőkkel, esetleg mélyszegénységben élőkkel. A projekt során végzett egyéni konzultációk azonban lehetővé tették számukra is, hogy a bevont célcsoport tagokat jobban, emberileg is megismerjék: a „sorsot az ember mögött” – ahogy egyikük fogalmazott. A harmadik megkérdezett szakmai megvalósító úgy gondolja, hogy a kommunikációban ért el hatalmas változást, jobban megtanult az emberekkel kommunikálni, türelmesebb lett irányukba. Megértette a pozitív „varázsszavak” súlyát és erejét: ha kedves szavakkal fordul a másik felé, ha pozitív energiákat közvetít, akkor a másik fél valószínűbb, hogy elfogadóbban fog reagálni a közlésére. Elmondása szerint sikerként érte el, hogy az egyéni konzultációk során megnyíltak előtte a célcsoport tagok és sokszor személyes élményeiket is megosztották vele.

A mélyinterjúk alapján elmondható, hogy mindhárom megkérdezett szakmai megvalósító életében pozitív változást hozott a projektben való részvétel, hisz elfogadóbbá, türelmesebbé és nyitottabbá váltak a projekt eleji önmagukhoz képest.

Bemeneti mérés

A projekt célja a családok közötti együttműködés, a családi közötti kapcsolatok vizsgálata, illetve a családok befogadóképességének növelése az új információk befogadása iránt, a családdal, gyermekvállalással kapcsolatos pozitív attitűd kialakítása.

A projekt kezdetén a bemeneti mérést végeztünk a projektbe bevont személyeken. A mérést önbevalláson alapuló kérdőívvel végeztük, a kitöltés anonim módon történt. A kiértékelés során demográfiai és szociokulturális mutatókat nem vettünk figyelembe, és nem gyűjtöttünk. A vizsgálat során arra voltunk kíváncsiak, hogy milyen a mai magyar családok megítélése, melyek a legfontosabb értékei, ezek hogyan fejleszthetőek. Hogyan viszonyulnak a célcsoport tagjai napjaink családtámogatási rendszeréhez, melyek azok a családtámogatási intézkedések, amelyek a leginkább növelhetik a társadalomban a gyermekvállalás, illetve a családalapítás iránti kedvet.

A projekt végén a bemeneti mérés adatállománya összevethető a kimeneti mérés eredményeivel, ezáltal felmérhetővé válik, hogy a projekt szakmai tervében foglalt vállalások, és célkitűzések megvalósultak-e.

A célcsoportot 100 fő alkotta, három fő eredményeit sajnos nem értékelhető válaszmintázat miatt ki kellett zárni a vizsgálatból.

A vizsgálatban résztvevők válaszai alapján egyértelmű, hogy egy személy szociális készségek, vagy a társadalom szempontjából hasznos személyiségjegyek elsajátításának legfontosabb közege a család. A mérés során vizsgált szociális készségek az eltökéltség és kitartás – melyet a válaszadók 43%-a szerint leginkább az otthoni környezetben, a családi mintázat alapján lehet elsajátítani – a felelősségérzet (67%), a jól neveltség (64%). Továbbá a függetlenség (43%), engedelmesség (65%), a vallásos hit (54%), a takarékoság (86%), a tolerancia és a tisztelet (63%), az önzetlenség (62%), kreativitás (40%), a kemény munka értéke (40%). Érdeklőség, hogy válaszadók szerint a takarékoságot, mint értéket szinte kizárólagosan a családi környezetben lehet elsajátítani, míg például a kemény munka értékének hiába a legfontosabb közvetítő közege a család, a válaszadók többsége szerint ezen érték elsajátítása többségében más helyszínen történik.

A társadalmunk legkisebb szerveződési egysége a család. A családban eltanult készségek, értékek attitűdök a szülők explicit példamutatása során mélyen beépülnek a gyermekek személyiségébe. A kemény munka értéke már csak azért is fontos a társadalom szempontjából, mert azok a válaszadók, akik szerint a családban fontos, hogy ki milyen teljesítményt nyújt, kisebb súllyal értékelték gyermekvállalást motiváló pénzbeli, vagy pénzügyi támogatásokat, mint a részmunkaidő, vagy a távmunka által kínált lehetőségeket. Hasonló eredményt mutatnak azon szülők vizsgálati eredményei, akik számára fontos volt érték a családon belül a család tagjainak önállósága.

Tehát ezen válaszadók többre értékelik a befektetett munka értékét, és az önállóság nyújtotta lehetőségeket, mint a családtámogatási rendszer passzív elemeit. Ennélfogva a társadalom, és a gazdaság aktív tagjai maradnak gyermekvállalás esetén is.

Éppen ennél fogva ad okot aggodalomra az az eredmény, amelyet a projektbe bevont személyek a tartalmas munka családon belüli fontosságát firtató kérdésének vizsgálata során kaptunk. A válaszadók számára második legkevésbé fontos családi érték a tartalmas munka, ami válaszadók pusztán 26,8%-a szerint nagyon fontos, a fennmaradó 73,2% csak fontosnak, vagy kevésbé fontosnak tartja. Ettől csak a közelet, és a demokrácia témája kevésbé fontos napjaink társadalmában. Mindeközben a válaszadók 90%-a tartja nagyon fontosnak a nyugodt életet a családjában, és 93%-a a boldogságot. A minta alapján azonban ez a nyugodtság, és a boldogság egy olyan vágy, amelynek a kielégítésére eszköztelenek a válaszadók.

Mindemellett a teljes mintán belül már változnak a gyermekvállalást ösztönző tényezők. Leginkább pénzbeli ellátások motiválják a családokat a gyermekvállalásra (m=3,79), ezt követi az ingyenes tankönyv ellátás, és az ingyenes étkeztetés (m=3,49), a legkisebb motivációs faktort a távmunka lehetősége jelentette.

Motivációs faktor	Átlagpontszám ¹
Pénzbeli ellátások	3,79
Ingyenes tankönyv, étkezés	3,48
Kedvezményes utazás	3,32
Egyéb állami ellátások	3,30
Részmunkaidő	3,17
Rendezvények	3,12
Távmunka	2,77

Ezek után nem meglepő, hogy a válaszadók leginkább a távmunka lehetőségével kapcsolatosan ambivalensek, 45,4 százalékuk válaszolta, hogy a távmunka lehetősége motiválja is, meg nem is a gyermekvállalásra. A válaszadók 32 százalékát egyáltalán nem, vagy inkább nem motiválja a lehetőség. A vizsgált személyek leginkább a pénzbeli támogatásokkal kapcsolatosan pozitívak, 67 százalékukat inkább, vagy teljes mértékben motiválja a gyermekvállalásra.

A válaszadók úgy ítélték meg, hogy környezetükben leginkább a munka az (21,6 százalékuk szerint inkább, vagy teljes mértékben akadályozza), ami akadályozza a gyermekvállalást, míg a leginkább a lakhatási körülmények (70% szerint inkább, vagy teljes mértékben motivál) segítik leginkább a családalapítási, gyermekvállalási kedvet.

1 A maximálisan adható érték 5 (teljes mértékben motivál)

Minél inkább jellemzőbb egy családra, hogy számíthat más generációk támogatására, a gyermeknevelés, és a családalapítás során, annál kevésbé erő motivációs faktor az anyagi körülmény, és annál inkább erősebb a családi, rokonai ráhatás, ami a családokat a gyermekvállalás irányába tolja.

A családon belüli segítségnyújtás további módokon is képes befolyásolni az egyes motivációs faktorok súlyát, megfigyelhető, hogy minél valószínűbb a családon belüli segítségnyújtás, annál értékesebb motivációs faktor a távmunka, vagy a részmunkaidős foglalkoztatás motivációs ereje.

A családok működése szempontjából egyértelműen fontos érték az egymás iránti bizalom ($m=4,88$), egymás kölcsönös segítése ($m=4,81$) és az őszinteség ($m=4,80$). A kevésbé fontos értékek közé sorolták a válaszadók kapcsolattartást a rokonokkal ($m=3,8$), és a családi hagyományok ápolását ($m=3,8$).

A felmérésben részt vevő családok többsége az eredmények alapján inkább elszigetelt, nem igazán jellemző rájuk, hogy más családokkal működneek együtt. Problémáik megoldása esetén leginkább családon belüli segítségre számíthatnak.

A mikrotársadalom szerveződése, és a családok közötti együttműködés fejlesztése, mint a projekt kiemelt célja azért is fontos, mert, mint ahogy a vizsgálati eredményeink is mutatják, a családok közötti információcsere csökkenti az anyagi körülmények gátló hatását. Azaz, minél inkább jellemző, hogy számíthatunk másik család segítségére, információira, az anyagi körülmények, és a pénzügyi ellátások annál kisebb mértékben motiválnak a gyermekvállalás irányába.

Érdekes, de ez a hatás a használt tárgyak piaci ár alatti, vagy ingyenes átadása esetén nem figyelhető meg. Vélhetően értékesebb maga az információ, mint az átadható, örökölhető tárgyak.

A vizsgálatba bevont személyek családképe egyébiránt pozitív, a megkérdezettek 65 százalékának pozitív szavak jutnak eszébe, ha a családra gondol. 63 százalékuk az ideális családot is valamilyen pozitív motívum mentén azonosítja be. A tipikus magyar családról ugyanakkor pusztán a 34 százaléka nyilatkozik pozitívan, 40% diszfunkcionális, vagy kifejezetten negatív képet alkot, míg a megkérdezettek 26%-a nem válaszolt a kérdésre.

A vizsgálatunk további része összehasonlító vizsgálat, amely összehasonlítja a bemeneti és a projekt végén elvégzett kimeneti eredményeit, ezáltal képet alkotva a projekt sikerességéről.

Vizsgáltuk továbbá a projektmunka hatékonyságát egy 100 főből álló kontrollcsoport bevonásával. A kontrollcsoport célja, hogy visszajelzéssel szolgáljon az elvégzett projektmunka hasznosságát illetően azzal, hogy a projektbe bevont célcsoport eredményeit összehasonlíttuk azokkal a személyekkel, akik nem vettek részt a fejlesztő foglalkozásokon, és projektmunkában.

A teljes vizsgálat során három alkalommal végeztünk mérést, egy bemeneti, egy köztes, illetve a kimeneti mérést a projekt végéhez közeledve. Az eredmények értékelése érdekében a kapott adatokat több különböző összevetésben

vizsgáltuk, független mintás T próba segítségével. Azért független mintás, és nem páros próbát alkalmaztunk, mert egyrészt a kérdőívek kitöltése anonim volt, azonosító adatokat nem regisztráltunk. Másrészt több összevetés nem azonos alanyok adatait tartalmazza, emiatt a páros T próba alkalmazása ezekenél az összevetéseknél nem volt alkalmazható, így a vizsgálat belső validitásának megőrzése, és az adatok értelmezhetőségének érdekében a független mintás próba mellett döntöttünk. Harmadrészt a projekt célja nem az egyéni fejlődés vizsgálata volt, hanem olyan módszertan meghatározása, mellyel univerzálisan, nagyobb csoportokban is fejleszthető az emberek gyermekvállalás iránti kedve, illetve a családokkal kapcsolatos pozitív attitűdjük.

A családok működése

Az összehasonlító vizsgálat első lépéseként a családok működését vizsgáló kérdéstömb válaszait vizsgáltuk meg. Arra voltunk kíváncsiak, hogy a célcsoport és a kontrollcsoport összevetésében van-e különbség a családok működését, alapvető dinamikáját érintő attitűdökben.

Kérdőívünk vonatkozó fejezete a következő attitűdökre tér ki:

- Teljesítmény iránti igény
- Munkamegosztás
- Önállóság
- Közös értékek
- Családi kapcsolattartás
- Hagyományok megőrzése
- Családi kapcsolatok minősége
- Egymás segítése
- Bizalom
- Őszinteség
- Egészségmegőrzés
- Vallás

Minden attitűdöt legalább egy kérdéssel vizsgáltunk, a válaszadás önbevalláson alapult, a válaszokat 5 fokozatú Likert skálán lehetett megadni, ahol 1 jelezte az egyáltalán nem jellemzőt, 5 a teljes mértékben jellemzőt.

	Célcsoport		Kontrollcsoport	
	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás
Teljesítmény iránti igény	4,26	0,68	3,99	0,99
Rendszeres feladatok	4,22	0,96	3,97	1
Önállóság	4,46	0,61	4,20	0,89
Felelősségvállalás	4,8	0,47	4,41	0,83

Közös ebéd	4,23	0,91	4,08	1
Közös ünnep	4,67	0,59	4,30	0,9
Rokonlátogatások	3,83	0,97	3,69	0,94
Hagyományőrzés	3,82	0,87	3,57	1,03
Családi kapcsolatok minősége	4,67	0,6	4,32	0,76
Egymás segítése	4,81	0,41	4,53	0,7
Bizalom	4,88	0,31	4,49	0,76
Őszinteség	4,8	0,47	4,57	0,72
Családtagok egészsége	4,89	0,36	4,71	0,57
Vallás	3,04	1,29	2,71	1,37

1. táblázat

Első vizsgált attitűdünk a teljesítmény iránti igény volt. Kíváncsiak voltunk arra, hogy a célcsoportban, és a kontrollcsoportban milyen fokú igény mutatkozik a teljesítmény iránt, legyen az akár munkahelyi, akár iskolai teljesítmény.

Értékelendő állításunk így szólt:

A családokban fontos, hogy ki milyen teljesítményt nyújt (akár iskolában, akár munkahelyen).

Az 1. táblázat adataiból látható, hogy a célcsoport válaszai alapján alapvetően jellemzőbb a teljesítmény iránti elvárás a projektbe bevont személyeknél ($m=4,26$), mint a kontrollcsoportnál ($m=3,99$).

Következő vizsgált attitűdünk a családon belüli munkamegosztás volt, ahol kíváncsiak voltunk arra, hogy a célcsoportban, és a kontrollcsoportban milyen gyakoriságú az a jelenség, hogy a családon belül mindenkinek van valamilyen házimunkája, feladata.

A család minden tagjának van rendszeres feladata (pl. valamely házimunka)

Az 1. táblázat adataiból látható, hogy a célcsoport válaszai alapján alapvetően jellemzőbb a munkamegosztás, és a család tagjainak rendszeres feladattal történő ellátása a projektbe bevont személyeknél ($m=4,22$), mint a kontrollcsoportnál ($m=3,97$).

Harmadik vizsgált attitűdünk a családon belüli munkamegosztás volt, ahol kíváncsiak voltunk arra, hogy a célcsoport, vagy a kontrollcsoport esetén tartják fontosabbnak a családtagok önállóságát.

Értékelendő állításunk így szólt:

A családban fontos az önállóság.

Az 1. táblázat adataiból látható, hogy a célcsoport válaszai alapján alapvetően jellemzőbb az önállóság, az egyéni döntéshozatal a projektbe bevont személyeknél ($m=4,46$), mint a kontrollcsoportnál ($m=4,20$).

Negyedjére a felelősségvállalással kapcsolatos attitűdöket vizsgáltuk. Összehasonlítottuk a tettek, cselekedetek, és szándékok következményeként

jelentkező felelősség felvállalásának gyakoriságát a kontroll, és a vizsgálati személyek között.

Értékelendő állításunk így szólt:

A családban alapvető elvárás, hogy felelősséget vállaljunk tetteinkért.

Az 1. táblázat adataiból látható, hogy a célcsoport válaszai alapján alapvetően jellemzőbb a felelősségvállalás a vizsgálati személyeknél ($m=4,8$), mint a kontrollszemélyeknél ($m=4,41$).

Következő vizsgált attitűdünk a családi közösség fontossága volt. Összehasonlítottuk a közös családi programok gyakoriságát a kontrollcsoport, és a célcsoport tagjai között.

Az attitűdöt két kérdéssel vizsgáltuk:

A családok hétvégén, egyidőben, egyszerre ülnek le az ebédhez.

A családi ünnepeket mindig együtt tartják.

Az adatok alapján (1. táblázat) mind a közös ebéd ($m=4,23$), mind pedig a közösen töltött ünnepek ($m=4,67$) jellemzőbbek a megkérdezett vizsgálati személyek körében, mint a kontrollcsoportba sorolt személyek esetében.

A családi kapcsolatok fontosságát vizsgálja következő attitűdünk is. A válaszadók rokonlátogatási iránti hajlandóságára voltunk kíváncsiak, természetesen a kontrollcsoport és a célcsoport összehasonlításával.

Vizsgálati kérdésünk a következő volt:

A családokra jellemzők a rendszeres rokonlátogatások.

Az 1. táblázat adatai alapján elmondható, hogy a célcsoport tagjai hajlandóbbnak mutatkoznak ($m=3,83$) meglátogatni rokonaikat, mint a kontrollcsoport tagjai ($m=3,69$).

Következő vizsgált attitűdünk a hagyományőrzés. Azt hasonlítottuk össze, hogy a nemzeti, és a családi hagyományok ápolása, és megőrzése a célcsoport, vagy a kontrollcsoport számára fontosabb-e.

Vizsgálati kérdésünk a következő volt:

A családokban fontos a hagyományok őrzése.

Az 1. táblázat eredményei alapján a célcsoport tagjai jellemzően szigorúbban ápolják a hagyományokat ($m=3,82$), mint a kontrollcsoport tagjai ($m=3,57$).

Ezt követően a családi kapcsolatok minőségét vizsgáltuk. Összehasonlítottuk, hogy milyen erősségű a kötődés a család tagjai között a vizsgálati személyek, és a kontrollszemélyek vonatkozásában.

Vizsgálati kérdésünk a következő volt:

A családban fontos a kapcsolatok minősége.

A 1. táblázat adatai megvizsgálva arra a következtetésre juthatunk, hogy a családi kapcsolatok minősége magasabb a célcsoportban ($m=4,67$), mint a kontrollcsoportban ($m=4,32$).

Következő vizsgált attitűdünk a családtagok közötti segítségnyújtás fontossága volt, azaz azt hasonlítottuk össze, hogy a célcsoportra, vagy a kontrollcsoportra jellemzőbb-e, hogy a családtagok kölcsönösen segítik egymást.

Vizsgálati itemünk a következő volt:
 A családban fontos az egymás segítése
 Ahogyan azt láthatjuk az 1. táblázat adataiból, a célcsoport családtagjaira jellemzőbb, hogy a kölcsönösen nyújtanak egymás számára segítséget (m=4,81), mint a kontrollcsoport tagjaira (m=4,53).
 Megvizsgáltuk a családokban a bizalom, az egymásba vetett hit kölcsönöségét és erősségét, a célcsoport, és a kontrollcsoport válaszainak alapján.

Vizsgálati kérdésünk a következő volt:

A családban alapvető érték a bizalom.

Az 1. táblázatban foglaltak alapján a kölcsönös bizalom erősebb a célcsoport családjaként esetében (m=4,88), mint a kontrollcsoportnál (m=4,49).

Ezután arra voltunk kíváncsiak, hogy mennyire fontos a családokban az őszinteség, melyet a kontrollcsoport, és a célcsoport válaszainak összehasonlításával vizsgáltunk meg.

Vizsgálati kérdésünk a következő volt:

A családban alapvető fontosságú az őszinteség.

Az eredmények alapján – melyek az 1. táblázatban találhatók – a célcsoport tagjainak körében alapvetően fontosabb az őszinteség (m=4,8), mint a kontrollcsoport tagjainak körében (m=4,57).

Utolsó előtti vizsgálati attitűdünk az egészségmegőrzés, és a családtagok egészségének megőrzése volt. Ehhez összehasonlítottuk a célcsoport, és a kontrollcsoport válaszait a következő kérdésre:

A családban fontos a családtagok egészsége.

Az 1. táblázatban látható eredmények alapján egyértelműen fontosabb a családtagok egészségének védelme (m=4,89) a célcsoport tagjainak családjában, mint a kontrollcsoport esetében (m=4,71).

Utoljára vizsgáltuk a vallás, és a hitélet fontosságát a családok életében.

Az összehasonlítás alapjául a következő kérdésre adott válaszok szolgáltak:

A család tagjai számára fontos a vallás.

Az 1. táblázat eredményei alapján egyértelműen fontosabb a vallás, és a hitélet a célcsoport (m=3,04) családjai számára, mint a kontrollcsoport családjai (m=2,71) számára.

Célcsoport - Kontrollcsoport	t	Szabadságfok (df)	Szignifikancia szint (p)	Átlagok különbsége
Teljesítmény iránti igény	2,284	174,145	,024*	,2781
Rendszeres feladatok	1,829	193,907	,069	,2571
Önállóság	2,391	194	,018*	,2619
Felelősségvállalás	4,023	194	,000**	,3900
Közös ebéd	1,134	192,442	,258	,1563

Közös ünnep	3,347	194	,001**	,3671
Rokonlátogatások	1,008	193,398	,315	,1381
Hagyományőrzés	1,821	190,325	,070	,2490
Családi kapcsolatok minősége	3,505	194	,001**	,3469
Egymás segítése	3,367	194	,001**	,2791
Bizalom	4,682	194	,000**	,3916
Őszinteség	2,598	194	,010*	,2284
Családtagok egészsége	2,611	194	,010*	,1797
Vallás	1,700	193,605	,091	,3241

2. táblázat

Miután megvizsgáltuk, a különbséget a célcsoport, és a kontrollcsoport között a családok dinamikájának, működésének tekintetében, a vizsgálat következő lépéseként statisztikailag igazolható eltéréseket kerestünk. Az ugyanis, hogy eltérés tapasztalható, önmagában nem jelent bizonyítást arra, hogy az eltérés minden esetben jelentkezik a két csoport között, márpedig a kutatás további fázisaiban inkább az igazolható eltérés a mérvadó, hiszen segíthet abban, hogy visszajelzést kapjunk a projektmunka sikerességéről, és az ezáltal a jövőben alkalmazható családokat segítő programok alapját adhassa projektmunkánk.

A vizsgálathoz független mintás T-próbát használtunk statisztikai eljárás-ként, annak érdekében, hogy összevethessük a csoportok közötti különbségeket. A próba eredményeit vizsgált tételekre lebontva tartalmazza a 2. táblázat.

A vizsgálat során szignifikáns eltérést találtunk a teljesítmény iránti igény ($p=0,024$), az önállóság ($p=0,018$), a felelősségvállalás ($p=0,000$), a családi közösség jelentőségét mérő itemek közül az ünnepek közösen töltött eltöltése ($p=0,001$), a családi kapcsolatok minősége ($p=0,001$), egymás segítése ($p=0,001$), a családtagok közötti bizalom ($p=0,000$), az őszinteség ($p=0,010$), illetve a családtagok egészsége, az egészségmegőrzés ($p=0,010$).

Nem mutatott szignifikáns – statisztikailag igazolható – eltérést a rendszeres feladatok dimenziója, a családi közösség jelentőségét mérő itemek közül a közösen töltött ebéd, a rokonok közötti kapcsolatok ápolásának fontossága, a hagyományőrzés, illetve a vallásgyakorlás fontossága.

Az eredményeink alapján tehát bizonyítható, hogy a kontrollcsoport tagjai számára kevésbé fontos, hogy a családtagok a munkahelyükön, vagy az iskolában a lehető legmagasabb teljesítményt nyújtsák. Szintén a célcsoport számára fontosabb, hogy a családtagok döntéseiket önállóan hozhassák meg, mint ahogy az is, hogy a meghozott döntésekért, és tetteikért felelősséget vállaljanak. Az ünnepek közösen való eltöltése is fontosabb a célcsoport számára, mint a kontrollcsoportba sorolt vizsgálati személyek részére.

A családi kapcsolatok minősége lényegesen fontosabb a célcsoport kontrollszemélyeinek számára, mint a célcsoport esetében. Megállapítható továbbá, hogy egymás segítése is fontosabb a célcsoport számára, illetve jellemzőbb rájuk az egymásba vetett magasabb fokú bizalom, és az őszinteség. A célcsoport tagjai nagyobb figyelmet fordítanak a családtagok egészségének megőrzésének érdekében.

A kontrollcsoport tagjai egyik dimenzióban sem értek el magasabb pontszámot a célcsoportéhoz viszonyítva.

Értékek

Második nagy kérdésblokkunk a családi értékek közötti eltéréseket vizsgálta. Arra voltunk kíváncsiak, hogy a családi értékeket érintő attitűdök között van-e bármilyen értékű eltérés a kontrollcsoport és a célcsoport tagjai között.

Először azt vizsgáltuk meg, hogy bizonyos értékek esetében melyek azok a szocializációs közegek, amelyek a leginkább segítik a az adott értékek elsajátítását. Az eredményeket az alapján határoztuk meg, hogy a válaszadók hány alkalommal jelölték meg az adott szocializációs elsődleges fontosságúnak. Az összehasonlítás eredményeit a 3. táblázat tartalmazza.

Vizsgált értékeink a következők voltak:

- Eltökélttség és kitartás
- Felelősségérzet
- Jól neveltség
- Függetlenség
- Engedelmisség
- Vallásos hit
- Takarékoság
- Tolerancia és tisztelet
- Önzetlenség
- Kreativitás
- Kemény munka

		Otthon	Iskola	Munkahely	Egyéb
Eltökélttség és kitartás	Célcsoport	41	27	25	1
	Kontrollcsoport	34	39	24	2
Felelősségérzet	Célcsoport	65	16	13	1
	Kontrollcsoport	38	25	33	3
Jól neveltség	Célcsoport	63	22	7	3
	Kontrollcsoport	54	31	9	5

Függetlenség	Célcsoport	42	18	17	15
	Kontrollcsoport	31	14	29	25
Engedelmes-ség	Célcsoport	63	17	7	5
	Kontrollcsoport	52	34	7	6
Vallásos hit	Célcsoport	53	6	1	29
	Kontrollcsoport	32	10	3	54
Takarékosság	Célcsoport	84	2	5	3
	Kontrollcsoport	82	6	8	3
Tolerancia és tisztelet	Célcsoport	61	16	15	3
	Kontrollcsoport	45	31	17	6
Önzetlenség	Célcsoport	60	19	7	7
	Kontrollcsoport	55	13	22	9
Kreativitás	Célcsoport	39	35	16	4
	Kontrollcsoport	25	36	27	11
Kemény munka	Célcsoport	40	21	25	5
	Kontrollcsoport	17	29	47	6

3. táblázat

Az eltökéltség és a kitartás értékének legfontosabb szocializációs közö-gének a célcsoport megkérdezettjei az otthon tartották, míg a legkevésbé fontosnak a munkahelyet. A kontrollcsoport tagjai elsősorban az iskolát tekint-tették az eltökéltségre, és kitartásra nevelő legfontosabb közegnek, míg a leg-kevésbé fontosnak a munkahelyet.

A felelősségérzet szempontjából legfontosabb szocializációs közegnek mind-két csoport esetében az otthon bizonyult, míg a legkevésbé fontos a célcsoport válaszadói között a munkahely, a kontrollcsoport válaszadójánál az iskola volt.

A jólneveltség értékének esetén mindkét csoport azonosan mintázatú válaszokat adott, a legfontosabb szocializációs közegnek mind a cél-, mindpe-dig a kontrollcsoport az otthonot tartotta. Legkevésbé fontos közegnek mind-két csoport a munkahelyet jelölte meg.

A függetlenség értékét a célcsoport tagjai szerint a leginkább otthon lehet elsajátítani, ehhez hasonlóan vélekedtek a kontrollcsoport megkérdezettjei is. Különség jelentkezik ugyanakkor a legkevésbé fontos közeg megítélésében. A célcsoport a legkevésbé fontos közegnek a munkahelyet, míg a kontrollcso-port az iskolát jelölte meg.

Az engedelmes-ségre a mind a célcsoport, mind a kontrollcsoport válaszai alapján a leginkább az otthoni környezet nevelhet valakit. Az erre legkevésbé alkalmas környezet minden megkérdezett válaszadó szerint a munkahely volt.

A vallásos hitre avató nevelés a célcsoport válaszai szerint a leggyakrabban otthon történik meg, míg a legkevésbé fontos szociális közeg a munkahely. A kontrollcsoport tagjai ezzel ellentétben egyéb szocializációs közeget jelöltek meg a legfontosabbnak, és szintén a munkahelyet a legkevésbé fontosnak.

A takarékoság értékének elsajátítása szempontjából legfontosabb szocializációs közeg a célcsoport és a kontrollcsoport esetében egyöntetűen az otthon volt, míg a legkevésbé fontos mindkét csoport esetében az iskola volt, ami rávilágít arra, hogy az oktatási rendszer jelenleg nem igazán tanítja meg a tanulókat a pénzzel való gazdálkodásra.

A toleranciát és tiszteletet a családtagok a válaszadók szerint a leginkább otthon képesek megtanulni, míg a szocializáció szempontjából legkevésbé fontos közegnek mindkét csoport esetében a munkahely bizonyult.

Az önzetlenség értékének elsajátítása szempontjából a legfontosabb szocializációs közeg mind a célcsoport, mind pedig a kontrollcsoport esetében az otthon volt. A legkevésbé fontos közegnek a célcsoport válaszadói a munkahelyet tartották, míg a kontrollcsoport szerint az önzetlenséget legkevésbé az iskolában lehet elsajátítani.

A kreativitás dimenziójában az eddigiektől kissé nagyobb eltérés mutatkozik a kontrollcsoport, és a célcsoport tagjai között. A célcsoport tagjai számára a legfontosabb szocializációs közeg az otthon volt, míg a legkevésbé fontos közegnek a munkahelyet jelölték még. Ezzel szemben a kontrollcsoport tagjai számára legfontosabb szocializációs közeg az iskola volt, a legkevésbé fontos közeg pedig az otthon.

A kemény munka értékének elsajátítását leginkább támogató közeg a célcsoport válaszai alapján az otthon, míg a kontrollcsoport szerint ezt az értéket a leginkább a munkahelyen lehet elsajátítani. A legkevésbé fontos közeg a célcsoport válaszai alapján az iskola, míg a kontrollcsoport véleményei szerint az otthon.

	Célcsoport		Kontrollcsoport	
	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás
a nyugodt, biztonságos élet	2,90	0,29	2,82	0,40
az anyagi jólét	2,35	0,47	2,57	0,53
a társadalmi egyenlőség	2,16	0,65	2,27	0,61
a családi boldogság	2,90	0,35	2,84	0,36
az egyéni szabadság	2,22	0,58	2,28	0,68
a tartalmas munka	2,19	0,55	2,24	0,65
a közösségi magatartás	2,27	0,60	2,32	0,68
a közélet demokrácia	1,86	0,63	2,03	0,72

4. táblázat

A vizsgálat következő részében azt hasonlítottuk össze, hogy mennyire fontosak a megkérdezett családok körében az egyes értékek. A közelítő vizsgálat során összehasonlítottuk az értékek átlagos fontosságát. Az egyes értékeket 1-3-ig terjedő skálán értékelhették a válaszadók, ahol 1 jelentette, hogy közömbös, 2, hogy fontos, míg a 3, hogy az adott érték nagyon fontos a megkérdezettek számára. Az eredményeket a 4. táblázat tartalmazza.

A vizsgált értékek a következők voltak:

- a nyugodt, biztonságos élet
- az anyagi jólét
- a társadalmi egyenlőség
- a családi boldogság
- az egyéni szabadság
- a tartalmas munka
- a közösségi magatartás
- a közélet demokrácia

Az első érték, amit vizsgáltunk a nyugodt, biztonságos élet volt. A célcsoport válaszadói ezt az értéket átlagosan fontosabbnak ($m=2,9$) tartották a kontrollcsoport ($m=2,82$) megkérdezettjeinél.

Második értékünk az anyagi jólét. Az összehasonlítás során azt tapasztaltuk, hogy az anyagi biztonság a kontrollcsoport számára fontosabbnak tűnik ($m=2,57$), mint a célcsoport számára ($m=2,35$).

A következő érték, amit megvizsgáltunk a társadalmi egyenlőség kérdése volt, mely szintén ($m=2,27$) a kontrollcsoport számára volt fontosabb, a célcsoport nem tartotta túl fontosnak a társadalmi egyenlőség értékét ($m=2,16$).

A családi boldogság a célcsoport számára bírt nagyobb jelentőséggel ($m=2,90$), ugyanakkor a kontrollcsoport esetében is a legfontosabb értéknek számított ($m=2,84$).

Az egyén szabadsága, mint érték fontosabbnak bizonyult a kontrollcsoport ($m=2,28$) számára, mint a célcsoport részére ($m=2,22$).

A tartalmas munka értéke volt a vizsgálatunk következő állomása. Azt találtuk, hogy a kontrollcsoporthoz tartozó családok ($2,24$) fontosabbnak tartják, hogy a tagjaik felelős munkát végezzenek, mint a célcsoport megkérdezettjei ($m=2,19$).

A közösségi magatartás, azaz az érték, hogy a család tagjai a társadalom érdekében gondolkodjanak. Ez az érték a kontrollcsoport tagjai számára fontosabb ($m=2,32$), mint a célcsoport tagjai számára ($m=2,27$).

A közélet követése és a demokrácia értéke a legkevésbé fontos érték mindkét csoport számára, a célcsoport megkérdezettjei ($m=1,86$) ugyanakkor még a kontrollcsoport ($m=2,03$) tagjaitól is kevésbé fontosnak értékelték a demokrácia, és a közélet szerepét a családban.

Miután az elsődleges vizsgálat során összevetettük a csoportokat, és megvizsgáltuk az eltérések irányát, a következő lépésben statisztikailag is megpróbáltuk alátámasztani a csoportok közötti különbségeket. Az eltérések

bizonyítására független mintás T-próbát használtunk. Az eredményeket az 5. táblázat tartalmazza.

Célcsoport - Kontrollcsoport	t	Szabadságfok (df)	Szignifikancia szint (p)	Átlagok különbsége
a nyugodt, biztonságos élet	1,563	194	,120	,0789
az anyagi jólét	-3,097	194	,002**	-,2252
a társadalmi egyenlőség	-1,182	192,830	,239	-,1078
a családi boldogság	1,148	194	,253	,0587
az egyéni szabadság	-,614	194	,540	-,0560
a tartalmas munka	-,537	194	,592	-,0465
a közösségi magatartás	-,486	192,271	,627	-,0449
a közélet demokrácia	-1,689	192,129	,093	-,1643

5. táblázat

Statisztikailag igazolható különbséget egyetlen esetben találtunk a két csoport között, az anyagi jólét értéke ($p=0,002$) lényegesen fontosabb a kontrollcsoport megkérdezettjei számára, mint a célcsoport válaszadói számára. Egyéb statisztikailag is igazolható eltérést nem találtunk a két csoport között.

A család funkciói

Az összehasonlító vizsgálat következő lépéseként a családok funkcióit vettük górcső alá. Arra voltunk kíváncsiak, hogy a családok egyes szerepeit mennyire tartják fontosnak a megkérdezettek. Ennek megállapítása érdekében a megkérdezetteknek a hét vizsgált funkciót 1-7-ig kellett osztályozniuk, fontosságuk sorrendjében.

A vizsgálat első körében a célcsoport és a kontrollcsoport válaszainak átlagértékeit hasonlítottuk össze egymással, melynek eredményeit a 6. táblázat tartalmazza.

A vizsgált funkciók a következők voltak:

- Reprodukciós funkció
- Pszicho-szociális funkció
- Irányítási és ellenőrzési funkció
- Érzelmi vagy emocionális funkció
- Szocializációs funkció
- Szellemi-kulturális funkció
- Gondozó-ellátó funkció

	Célcsoport		Kontrollcsoport	
	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás
Reprodukciós funkció	3,01	2,18	3,89	2,02
Pszicho-szociális funkció	4,16	1,93	4,64	1,65
Irányítási és ellenőrzési funkció	3,68	2,08	4,45	1,89
Érzelmi vagy emocionális funkció	5,51	1,95	5,48	1,83
Szocializációs funkció	4,46	1,72	5,39	1,71
Szellemi-kulturális funkció	4,01	2,00	5,09	1,91
Gondozó-ellátó funkció	4,66	2,18	4,99	2,10

6. táblázat

Ahogy azt a 6. táblázatban foglaltak alapján láthatjuk, a család reprodukciós funkciója, azaz a gyermekvállalás fontosabb a kontrollcsoport számára ($m=3,89$), mint a célcsoport megkérdezettjei számára ($m=3,01$)

A családok pszicho-szociális funkciója, azaz a közösségi, és a személyiség-támogató funkciója szintén a kontrollcsoport ($m=4,64$) számára jelent fontosabb szerepet, a célcsoport ($m=4,16$) kevésbé értékelte a funkció jelentőségét.

A családok irányítási és ellenőrzési funkcióját megint csak a kontrollcsoport ($m=4,45$) tartotta fontosabbnak, a célcsoport válaszadóival ($m=3,68$) szemben.

Az érzelmi vagy emocionális támogató funkciót a célcsoport ($m=5,51$) tartotta előrébb valónak a kontrollcsoporttól ($m=5,48$).

A célcsoport kevésbé tartotta ($m=4,46$) fontosnak a családok szociális, társadalmi funkcióját a kontrollcsoportéhoz viszonyítva ($m=5,39$).

A szellemi-kulturális funkció szintén a kontrollcsoport ($m=5,09$) számára jelent többletfontosságot, a célcsoporttal ($m=4,01$) szemben.

A családok gondozó-ellátó funkciója kevésbé jelentős a célcsoport ($m=4,66$) számára, mint a kontrollcsoport számára ($m=4,99$).

Miután megvizsgáltuk az átlagok közötti különbségeket, statisztikai bizonyítékot kerestünk annak alátámasztására, hogy a két csoport között igazolható különbség van abban, hogy a családok egyes funkcióit mennyire tartják fontosnak. Ennek bizonyítása érdekében független mintás T-próbát alkalmaztunk, melynek eredményeit a 7. táblázatban foglaltuk össze.

Célcsoport - Kontrollcsoport	t	Szabadságfok (df)	Szignifikancia szint (p)	Átlagok különbsége
Reprodukciós funkció	-2,952	192,318	,004**	-,8887
Pszicho-szociális funkció	-1,870	188,246	,063	-,4815
Irányítási és ellenőrzési funkció	-2,718	191,489	,007**	-,7741

Érzelmi vagy emocionális funkció	,113	192,628	,910	,0306
Szocializációs funkció	-3,785	193,846	,000**	-,9300
Szellemi-kulturális funkció	-3,858	193,207	,000**	-1,0806
Gondozó-ellátó funkció	-1,075	193,338	,283	-,3301

7. táblázat

Ahogy azt láthatjuk a 7. táblázatban foglaltak alapján, statisztikailag igazolható különbség mutatkozik a reprodukciós funkció ($p=0,004$), az irányítási és ellenőrzési funkció ($p=0,007$), a szocializációs funkció ($p=0,000$), a szellemi-kulturális funkció ($p=0,000$) összehasonlításában.

Mind a négy esetben a kontrollcsoport eredményei a magasabbak, azaz mind a négy családi funkciót statisztikailag igazolhatóan is a kontrollcsoport megkérdézettjei tartják fontosabbnak.

A fennmaradó funkciókban nincs szignifikáns különbség a célcsoport, és a kontrollcsoport válaszai között.

Családtámogatási rendszerek

Vizsgálatunk következő állomása a családtámogatási rendszerek ismeretének, és észlelt hatékonyságának elemzése volt. Arra voltunk kíváncsiak, hogy a megkérdézettek mennyire ismerik az elérhető családtámogatási elemeket, illetve mennyire tartják hasznosnak az általunk vizsgált pénzbeli, és nem anyagi támogatási formákat, valamint a nem állami támogatási lehetőségeket.

Az első vizsgált kérdéskörünk a családtámogatási rendszerek általános ismertsége volt. A célcsoport ($m=2,53$) tagjai eredményeink alapján a kontrollcsoportéhoz ($m=2,21$) viszonyítva több pénzbeli családtámogatási intézkedést ismernek. A nem pénzbeli intézkedéseket a kontrollcsoport tagjai ($m=0,90$) a célcsoportéhoz ($m=0,59$) viszonyítva jobban ismerik. Mindkét csoport válaszadói számára ismertebbek a pénzbeli családtámogatási intézkedések, mint a nem pénzbeliek.

	Célcsoport		Kontrollcsoport	
	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás
Családtámogatási intézkedések	2,53	1,53	2,21	1,59
Nem pénzbeli támogatások	0,59	0,99	0,90	0,87

8. táblázat

Ezt követően megvizsgáltuk, hogy a különböző állami támogatások mennyire befolyásolják a megkérdézettek gyermekvállalási kedvét. A különböző támogatási formákról kellett nyilatkoznia a megkérdézetteknek, aszerint, hogy

az adott támogatási forma mennyire motiválja őket a gyermekvállalás iránt. Az itemeket 1-5-ig terjedő skálán kellett osztályozniuk a megkérdezetteknek, ahol 1 jelentette, hogy egyáltalán nem motiválja a megkérdezetteket, míg az 5, hogy teljes mértékben motiválja.

A kérdéses támogatási formák a következők voltak:

- Pénzbeli ellátások
- Távmunka
- Részmunkaidő
- Ingyenes tankönyv, étkezés
- Kedvezményes utazás
- Rendezvények
- Egyéb állami ellátások

A vizsgálat első részében összevetettük a célcsoport, és a kontrollcsoport átlagos pontszámait. Az összehasonlítás eredményeit a 9. táblázat tartalmazza.

	Célcsoport		Kontrollcsoport	
	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás
Pénzbeli ellátások	3,79	1,23	3,50	1,18
Távmunka	2,77	1,14	2,52	1,10
Részmunkaidő	3,17	1,12	2,70	1,07
Ingyenes tankönyv, étkezés	3,48	1,24	2,99	1,23
Kedvezményes utazás	3,32	1,26	2,84	1,28
Rendezvények	3,12	1,20	2,72	1,22
Egyéb állami ellátások	3,30	1,26	3,38	1,15

9. táblázat

Ahogy az a 9. táblázat értékeiből látható, a pénzbeli ellátások motivációs átlagértéke magasabb a célcsoport ($m=3,79$) esetében, mint a kontrollcsoport ($m=3,50$) esetében.

A távmunka motivációs faktora magasabb a célcsoport ($m=2,77$) megkérdezettjeinek körében, mint a kontrollcsoport ($m=2,52$) válaszadóinak körében.

A célcsoport magasabbra értékelte a részmunkaidő lehetőségének gyermekvállalást ösztönző szerepét. ($m=3,17$) A kontrollcsoport viszonylag alacsony ($m=2,70$) átlagpontszámmal értékelte ezt a támogatási lehetőséget.

Az ingyenes tankönyv, és étkezési lehetőségi szintén a célcsoport ($m=3,48$) számára jelent többletmotivációt a kontrollcsoporttal összevetve ($m=2,99$).

A kedvezményes utazás, mint motivációs faktor szintén a célcsoport ($m=3,32$) számára fontosabb a kontrollcsoportéhoz ($m=2,84$) viszonyítva. Ugyanez igaz a rendezvények esetében is, ahol a célcsoport $m=3,12$ átlagpontszámmal, míg a kontrollcsoport $m=2,72$ átlagpontszámmal válaszolt.

A kontrollcsoport (m=3,38) a meg nem határozott egyéb állami támogatások motivációs faktorát magasabbra értékelte, mint a célcsoport (m=3,30).

Az átlagok összehasonlítása után az észlelt eltéréseket statisztikailag is megpróbáltuk igazolni. Ehhez a két csoport átlagpontszámait függetlenmintás T-próba segítségével hasonlítottuk össze, melynek eredményeit a 10. táblázat tartalmazza.

Célcsoport - Kontrollcsoport	t	Szabadságfok (df)	Szignifikancia szint (p)	Átlagok különbsége
Pénzbeli ellátások	1,668	193,397	,097	,2888
Távmunka	1,542	193,546	,125	,2479
Részmunkaidő	2,979	193,017	,003**	,4682
Ingyenes tankönyv, étkezés	2,797	193,845	,006**	,4946
Kedvezményes utazás	2,593	193,992	,010*	,4711
Rendezvények	2,285	194,000	,023*	,3964
Egyéb állami ellátások	-,431	191,858	,667	-,0746

10. táblázat

Ahogy az a 10. táblázat eredményei alapján látható, statisztikailag igazolható különbség mutatható ki a részmunkaidő ($p=0,003$), az ingyenes tankönyv és étkezés ($p=0,006$), a kedvezményes utazás ($p=0,010$), a rendezvények ($p=0,023$) motivációs faktoránál.

Mind a négy esetben a célcsoport produkált statisztikailag bizonyíthatóan magasabb átlagpontszámot a kontrollcsoport megkérdezettjeinél.

Az eltérés nem volt statisztikailag alátámasztható a pénzbeli ellátások, a távmunka és az egyéb állami ellátások motivációs faktora esetén.

Következő vizsgált kérdéscsoportunk a nem állami támogatások, lehetőségek motivációs faktora volt. A következő motivátorokat vizsgáltuk:

- Munka
- Anyagi körülmények
- Szülői, családi, rokoni ráhatás
- Barátok, ismerősök hatása
- Jövedelmi körülmények
- Lakhatási körülmények
- Egészségi állapot
- Életkor
- Családi állapot
- Vallás
- Családpolitikai támogatások

	Célcsoport		Kontrollcsoport	
	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás
Munka	3,34	1,06	3,37	0,97
Anyagi körülmények	3,59	1,15	3,55	1,20
Szülői, családi, rokonai ráhatás	3,51	1,05	3,38	0,94
Barátok, ismerősök hatása	3,43	0,93	3,36	0,87
Jövedelmi körülmények	3,67	1,15	3,66	1,17
Lakhatási körülmények	3,70	1,12	3,71	1,16
Egészségi állapot	3,78	1,19	3,74	1,18
Életkor	3,50	0,98	3,47	1,08
Családi állapot	3,60	1,03	3,65	1,01
Vallás	3,01	1,00	2,90	0,96
Családpolitikai támogatások	3,24	1,05	3,37	0,87

11. táblázat

Ahogy láthatjuk a 11. táblázat eredményei alapján, a munka lehetősége, és rendelkezésre állása a kontrollcsoport ($m=3,37$) megkérdezettjei számára magasabb motivációs faktorral rendelkezik, mint a célcsoport ($m=3,34$) megkérdezettjei számára.

Az anyagi körülmények rendezettsége a célcsoport ($m=3,59$) számára bír magasabb motivációs faktorral a kontrollcsoporttal összevetve ($m=3,55$).

A szülői, családon belüli hatások, esetlegesen a nyomásgyakorlás jobban motiválja gyermekvállalásra a célcsoportot ($m=3,51$), mint a kontrollcsoportot ($m=3,38$).

A barátok, ismerősök ráhatása szintén a célcsoport ($m=3,43$) számára jelent erősebb motivációt, mint a kontrollcsoport ($m=3,36$) számára.

A jövedelmi különbségek motivációs faktora közötti különbségek ugyan marginálisak, de a célcsoport ($m=3,67$) némileg jobban motivált, mint a kontrollcsoport ($m=3,66$).

A következő vizsgált motivációs faktort a lakhatási körülmények jelentették, amelyek a kontrollcsoport ($m=3,71$) esetében jelentettek minimális többletmotivációt a célcsoportéhoz ($m=3,70$) képest.

Az egészségi állapot, az egészség megléte jobban motiválja a célcsoport ($m=3,78$) gyermekvállalás iránti hajlandóságát, mint a kontrollcsoportét ($m=3,74$).

Az életkor célcsoportra ($m=3,50$) gyakorolt hatása erősebb, mint a kontrollcsoport esetén jelentkező hatás ($m=3,47$).

A családi állapot motivációs ereje erősebb a kontrollcsoport ($m=3,65$) esetében, mint a célcsoportnál ($m=3,60$).

A vallás hatása a célcsoport (m=3,01) esetében jelentkezik erősebben a kontrollcsoportéhoz (m=2,90) viszonyítva.

A családpolitikai támogatások motivációs faktora hangsúlyosabb a kontrollcsoport (m=3,37) tagjai között, mint a célcsoport esetében (m=3,24).

Miután összehasonlítottuk a két csoport átlagát, megvizsgáltuk, hogy az átlagok eltérése között van-e statisztikailag igazolható eltérés. A független mintás T-próba eredményeit a 12. táblázat tartalmazza.

Célcsoport - Kontrollcsoport	t	Szabad-ságfok (df)	Szignifi-kancia szint (p)	Átlagok különbsége
Munka	-,229	191,577	,819	-,0335
Anyagi körülmények	,252	193,876	,802	,0424
Szülői, családi, rokoni ráhatás	,921	190,885	,358	,1316
Barátok, ismerősök hatása	,536	192,548	,592	,0694
Jövedelmi körülmények	,021	193,999	,984	,0034
Lakhatási körülmények	-,098	193,956	,922	-,0161
Egészségi állapot	,213	193,826	,832	,0360
Életkor	,206	192,832	,837	,0304
Családi állapot	-,330	193,616	,742	-,0483
Vallás	,717	193,389	,474	,1012
Családpolitikai támogatások	-,913	186,495	,362	-,1263

12. táblázat

Az eredmények alapján látható, hogy bár kisebb eltérések vannak a két csoport között annak tekintetében, hogy a nem állami támogatások milyen mértékben motiválják őket a gyermekvállalásra, a különbségek statisztikailag nem igazolhatók.

Együtműködések

Az utolsó kérdéskör, amit megvizsgáltunk: a közösségen belüli együtműködések. Arra voltunk kíváncsiak, hogy a mikroközösségekben mennyire jellemző egymás segítése, akár anyagi, akár tapasztalati szinten.

A vizsgálat első részletében összehasonlítottuk a célcsoport, és a kontrollcsoport átlagpontszámait, azaz, hogy mennyire tartják a megkérdezettek jellemzőnek a különböző együtműködési lehetőségeket a közvetlen környezetükben.

A következő lehetőségeket vizsgáltuk:

- Tapasztalatok átadása
- Közös programok
- Tárgyak átadása
- Online kapcsolat
- Más generációk segítsége

A válaszokat 5 fokú Likert skálán adhatták meg a válaszadók, ahol 1 az egyáltalán nem jellemző, míg 5 a teljes mértékben jellemző. Az eredményeket a 13. táblázat tartalmazza.

	Célcsoport		Kontrollcsoport	
	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás
Tapasztalatok átadása	3,99	0,94	4,09	0,82
Közös programok	3,86	0,98	3,97	0,88
Tárgyak átadása	3,96	1,04	3,91	0,93
Online kapcsolat	3,80	1,19	4,11	0,91
Más generációk segítsége	4,00	0,87	4,03	0,80

13. táblázat

Ahogy az a 13. táblázat eredményei alapján látható, a kontrollcsoport ($m=4,09$) tagjainak környezetében némileg gyakoribb a tapasztalatok átadása, mint a célcsoport ($m=3,99$) tagjainak környezetében.

A közös programok szintén kevésbé jellemzőek a célcsoport ($m=3,86$) megkérdezettjei körében, mint a kontrollcsoport ($m=3,97$) válaszadóinál.

A tárgyak térítésmentes átadása gyakoribb a célcsoport ($m=3,96$) környezetében, mint a kontrollcsoport ($m=3,91$) tagjainak környezetében.

Az online kapcsolattartás ugyanakkor a kontrollcsoport ($m=4,11$) tagjainak körében gyakoribb, mint a célcsoport ($m=3,80$) környezetében.

A generációk segítségének igénybevétele közötti különbség elhanyagolható, a célcsoport ($m=4,00$), és a kontrollcsoport ($m=4,03$) eredményei közel azonosak.

Miután megvizsgáltuk az eltéréseket, statisztikai bizonyítást kerestünk arra, hogy a különbségek reprodukálhatóak-e nagyobb mintán is. A független mintás T-próba eredményeit a 14. táblázat tartalmazza.

Célcsoport - Kontrollcsoport	t	Szabadságfok (df)	Szignifikancia szint (p)	Átlagok különbsége
Tapasztalatok átadása	-,801	189,456	,424	-,1012
Közös programok	-,774	190,936	,440	-,1037

Tárgyak átadása	,352	190,611	,725	,0499
Online kapcsolat	-2,022	194	,045*	-,3070
Más generációk segítsége	-,252	191,611	,801	-,0303

14. táblázat

Ahogy az az eredményekből látható, egyedül az online kapcsolattartás esetében igazolható statisztikai különbség a két csoport között ($p=0,045$). A kontrollcsoport esetében jellemzőbb a kapcsolattartás, és a segítségnyújtás ezen formája.

Félidei mérés

A projektidőszak feléhez érve újra felmértük a projektbe bevont személyeket. Vizsgálati irányunk két részre oszlott. Egyrészt kíváncsiak voltunk arra, hogy a célcsoport, és a kontrollcsoport közötti eltérések továbbra is fennállnak-e, esetleg változtak-e. Ennek érdekében újra felvettük a kérdőíveket mind a célcsoport, mind a kontrollcsoport tagjaival, és az eredményeket összehasonlítottuk, elsőként az átlagokat, másodszor pedig független mintás T-próba segítségével az átlagot közti különbségeket.

A másik vizsgálati irányunk a projektmunka hatásfokát hivatott mérni, azáltal, hogy összehasonlítottuk a célcsoport bemeneti adatait a célcsoport félidei értékeivel. Az anonim adatgyűjtés miatt, és a belső validitás megőrzésének érdekében ebben az esetben is független mintás T-próbát alkalmaztunk.

A családok működése

Az összehasonlító vizsgálat első lépéseként a családok működését vizsgáló kérdéstömb válaszait vizsgáltuk meg. Arra voltunk kíváncsiak, hogy a célcsoport és a kontrollcsoport összevetésében van-e különbség a családok működését, alapvető dinamikáját érintő attitűdökben.

Kérdőívünk vonatkozó fejezete a következő attitűdökre tér ki:

- Teljesítmény iránti igény
- Munkamegosztás
- Önállóság
- Közös értékek
- Családi kapcsolattartás
- Hagyományok megőrzése
- Családi kapcsolatok minősége
- Egymás segítése
- Bizalom
- Őszinteség
- Egészségmegőrzés
- Vallás

Minden attitűdöt legalább egy kérdéssel vizsgáltunk, a válaszadás önbevalláson alapult, a válaszokat 5 fokozatú Likert skálán lehetett megadni, ahol 1 jelezte az egyáltalán nem jellemzőt, 5 a teljes mértékben jellemzőt.

	Célcsoport		Kontrollcsoport	
	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás
Teljesítmény iránti igény	4,53	0,64	4,3	0,85
Rendszeres feladatok	4,27	0,78	4,30	0,93
Önállóság	4,47	0,64	4,53	0,74
Felelősségvállalás	4,69	0,54	4,61	0,93
Közös ebéd	4,46	0,77	4,32	0,95
Közös ünnep	4,50	0,74	4,31	0,84
Rokonlátogatások	4,02	0,87	3,99	1,01
Hagyományörzés	3,86	0,92	3,95	0,97
Családi kapcsolatok minősége	4,65	0,53	4,48	0,78
Egymás segítése	4,76	0,45	4,62	0,70
Bizalom	4,80	0,40	4,59	0,79
Őszinteség	4,82	0,38	4,51	0,83
Családtagok egészsége	4,85	0,38	4,76	0,57
Vallás	3,21	1,22	3,32	1,26

15. táblázat

Első vizsgált attitűdünk a teljesítmény iránti igény volt. Kíváncsiak voltunk arra, hogy a célcsoportban, és a kontrollcsoportban milyen fokú igény mutatkozik a teljesítmény iránt, legyen az akár munkahelyi, akár iskolai teljesítmény.

Értékelendő állításunk így szólt:

A családokban fontos, hogy ki milyen teljesítményt nyújt (akár iskolában, akár munkahelyen).

A 15. táblázat adataiból látható, hogy a célcsoport válaszai alapján alapvetően jellemzőbb a teljesítmény iránti elvárás a projektbe bevont személyeknél ($m=4,53$), mint a kontrollcsoportnál ($m=4,3$).

Következő vizsgált attitűdünk a családon belüli munkamegosztás volt, ahol kíváncsiak voltunk arra, hogy a célcsoportban, és a kontrollcsoportban milyen gyakoriságú az a jelenség, hogy a családon belül mindenkinek van valamilyen házimunkája, feladata.

A család minden tagjának van rendszeres feladata (pl. valamely házimunka)

A 15. táblázat adataiból látható, hogy a célcsoport válaszai alapján alapvetően kevésbé jellemzőbb a munkamegosztás, és a család tagjainak rendszeres feladattal történő ellátása a projektbe bevont személyeknél ($m=4,27$), mint a kontrollcsoportnál ($m=4,30$).

Ez változott a bemeneti méréshez képest, ahol az irány fordított volt.

Harmadik vizsgált attitűdünk a családon belüli munkamegosztás volt, ahol kíváncsiak voltunk arra, hogy a célcsoport, vagy a kontrollcsoport esetén tartják fontosabbnak a családtagok önállóságát.

Értékelendő állításunk így szólt:

A családban fontos az önállóság.

A 15. táblázat adataiból látható, hogy a célcsoport válaszai alapján alapvetően kevésbé jellemzőbb az önállóság, az egyéni döntéshozatal a projektbe bevont személyeknél ($m=4,47$), mint a kontrollcsoportnál ($m=4,53$).

A változás ebben az esetben szintén látható a bemeneti méréshez képest.

Negyedjére a felelősségvállalással kapcsolatos attitűdöket vizsgáltuk. Összehasonlítottuk a tettek, cselekedetek és szándékok következményeként jelentkező felelősség felvállalásának gyakoriságát a kontroll-, és a programba bevont személyek között.

Értékelendő állításunk így szólt:

A családban alapvető elvárás, hogy felelősséget vállaljunk tetteinkért.

A 15. táblázat adataiból látható, hogy a célcsoport válaszai alapján alapvetően jellemzőbb a felelősségvállalás a vizsgálati személyeknél ($m=4,69$), mint a kontrollszemélyeknél ($m=4,61$).

Következő vizsgált attitűdünk a családi közösség fontossága volt. Összehasonlítottuk a közös családi programok gyakoriságát a kontrollcsoport, és a célcsoport tagjai között.

Az attitűdöt két kérdéssel vizsgáltuk:

A családok hétvégén, egyidőben, egyszerre ülnek le az ebédhez.

A családi ünnepeket mindig együtt tartják.

Az adatok alapján (15. táblázat) mind a közös ebéd ($m=4,46$), mind pedig a közösen töltött ünnepek ($m=4,50$) jellemzőbbek a megkérdezett vizsgálati személyek körében, mint a kontrollcsoportba sorolt személyek esetében.

A családi kapcsolatok fontosságát vizsgálja következő attitűdünk is. A válaszadók rokonlátogatás iránti hajlandóságára voltunk kíváncsiak, természetesen a kontrollcsoport és a célcsoport összehasonlításával.

Vizsgálati kérdésünk a következő volt:

A családokra jellemzők a rendszeres rokonlátogatások.

A 15. táblázat adatai alapján elmondható, hogy a célcsoport tagjai hajlandóbbnak mutatkoznak ($m=4,02$) meglátogatni rokonaikat, mint a kontrollcsoport tagjai ($m=3,99$).

Következő vizsgált attitűdünk a hagyományörzés. Azt hasonlítottuk össze, hogy a nemzeti, és a családi hagyományok ápolása, és megőrzése a célcsoport, vagy a kontrollcsoport számára fontosabb-e.

Vizsgálati kérdésünk a következő volt:

A családokban fontos a hagyományok őrzése.

A 15. táblázat eredményei alapján a célcsoport tagjai jellemzően kevésbé szigorúbban ápolják a hagyományokat ($m=3,86$), mint a kontrollcsoport tagjai ($m=3,95$).

Ezt követően a családi kapcsolatok minőségét vizsgáltuk. Összehasonlítottuk, hogy milyen erősségű a kötődés a család tagjai között a vizsgálati személyek, és a kontrollszemélyek vonatkozásában.

Vizsgálati kérdésünk a következő volt:

A családban fontos a kapcsolatok minősége.

A 15. táblázat adatai megvizsgálva arra a következtetésre juthatunk, hogy a családi kapcsolatok minősége magasabb a célcsoportban ($m=4,65$), mint a kontrollcsoportban ($m=4,48$).

Következő vizsgált attitűdünk a családtagok közötti segítségnyújtás volt fontossága volt, azaz azt hasonlítottuk össze, hogy a célcsoportra, vagy a kontrollcsoportra jellemzőbb-e, hogy a családtagok kölcsönösen segítik egymást.

Vizsgálati itemünk a következő volt:

A családban fontos az egymás segítése

Ahogy azt láthatjuk a 15. táblázat adataiból, a célcsoport családtagjaira jellemzőbb, hogy a kölcsönösen nyújtanak egymás számára segítséget ($m=4,76$), mint a kontrollcsoport tagjaira ($m=4,62$).

Megvizsgáltuk a családokban a bizalom, az egymásba vetett hit kölcsönöségét és erősségét, a célcsoport, és a kontrollcsoport válaszainak alapján.

Vizsgálati kérdésünk a következő volt:

A családban alapvető érték a bizalom.

A 15. táblázatban foglaltak alapján a kölcsönös bizalom erősebb a célcsoport családjainak esetében ($m=4,80$), mint a kontrollcsoportnál ($m=4,59$).

Ezután arra voltunk kíváncsiak, hogy mennyire fontos a családokban az őszinteség, melyet a kontrollcsoport, és a célcsoport válaszainak összehasonlításával vizsgáltunk meg.

Vizsgálati kérdésünk a következő volt:

A családban alapvető fontosságú az őszinteség.

Az eredmények alapján – melyek a 15. táblázatban találhatóak – a célcsoport tagjainak körében alapvetően fontosabb az őszinteség ($m=4,82$), mint a kontrollcsoport tagjainak körében ($m=4,51$).

Utolsó előtti vizsgálati attitűdünk az egészségmegőrzés, és a családtagok egészségének megőrzése volt. Ehhez összehasonlítottuk a célcsoport és a kontrollcsoport válaszait a következő a kérdésre:

A családban fontos a családtagok egészsége.

A 15. táblázatban látható eredmények alapján egyértelműen fontosabb a családtagok egészségének védelme ($m=4,85$) a célcsoport tagjainak családjában, mint a kontrollcsoport esetében ($m=4,51$).

Utoljára vizsgáltuk a vallás, és a hitélet fontosságát a családok életében.

Az összehasonlítás alapjául a következő kérdésre adott válaszok szolgáltak:

A család tagjai számára fontos a vallás.

A 15. táblázat eredményei alapján egyértelműen kevésbé fontosabb a vallás, és a hitélet a célcsoport ($m=3,21$) családjai számára, mint a kontrollcsoport családjai ($m=3,32$) számára.

Célcsoport - Kontrollcsoport	t	Szabadságfok (df)	Szignifikancia szint (p)	Átlagok különbsége
Teljesítmény iránti igény	2,144	198	,033*	,2300
Rendszeres feladatok	-,245	192,435	,807	-,0300
Önállóság	-,610	193,862	,543	-,0600
Felelősségvállalás	,742	198	,459	,0800
Közös ebéd	1,143	198	,255	,1400
Közös ünnep	1,682	194,725	,094	,1900
Rokonlátogatások	,224	194,116	,823	,0300
Hagyományőrzés	-,670	197,292	,504	-,0900
Családi kapcsolatok minősége	1,786	198	,076	,1700
Egymás segítése	1,667	198	,097	,1400
Bizalom	2,363	198	,019**	,2100
Őszinteség	3,370	198	,001**	,3100
Családtagok egészsége	1,306	198	,193	,0900
Vallás	-,625	197,823	,532	-,1100

16. táblázat

Miután megvizsgáltuk, a különbséget a célcsoport, és a kontrollcsoport között a családok dinamikájának, működésének tekintetében, a vizsgálat következő lépéseként statisztikailag igazolható eltéréseket kerestünk. Az ugyanis, hogy eltérés tapasztalható, önmagában nem jelent bizonyítást arra, hogy az eltérés minden esetben jelentkezik a két csoport között, márpedig a kutatás további fázisaiban inkább az igazolható eltérés a mérvadó, hiszen segíthet abban, hogy visszajelzést kapjunk a projektmunka sikerességéről, és az ezáltal a jövőben alkalmazható családokat segítő programok alapját adhassa projektmunkánk.

A vizsgálathoz független mintás T-próbát használtunk statisztikai eljárás-ként, annak érdekében, hogy összevethessük a csoportok közötti különbségeket. A próba eredményeit vizsgált tételekre lebontva tartalmazza a 16. táblázat.

A vizsgálat során szignifikáns eltérést találtunk a teljesítmény iránti igény ($p=0,033$), a családtagok közötti bizalom ($p=0,019$), az őszinteség ($p=0,001$).

Nem mutatott szignifikáns – statisztikailag igazolható – eltérést a rendszeres feladatok dimenziója, a családi közösség jelentőségét mérő itemek közül a közösen töltött ebéd, a rokonok közötti kapcsolatok ápolásának fontossága, a hagyományőrzés, illetve a vallásgyakorlás fontossága, illetve a többi vizsgált item.

Az eredményeink alapján tehát bizonyítható, hogy a kontrollcsoport tagjai számára kevésbé fontos, hogy a családtagok a munkahelyükön, vagy az iskolában a lehető legmagasabb teljesítményt nyújtsák. Megállapítható továbbá, hogy egymás segítése is fontosabb a célcsoport számára, illetve jellemzőbb rájuk az egymásba vetett magasabb fokú bizalom, és az őszinteség.

A kontrollcsoport tagjai egyik dimenzióban sem értek el szignifikánsan magasabb pontszámot a célcsoporthoz viszonyítva.

Értékek

Második nagy kérdésblokkunk a családi értékek közötti eltéréseket vizsgálta. Arra voltunk kíváncsiak, hogy a családi értékeket érintő attitűdök között van-e bármilyen értékű eltérés a kontrollcsoport és a célcsoport tagjai között.

Először azt vizsgáltuk meg, hogy bizonyos értékek esetében melyek azok a szocializációs közegek, amelyek a leginkább segítik az adott értékek elsajátítását. Az eredményeket az alapján határoztuk meg, hogy a válaszadók hány alkalommal jelölték meg az adott szocializációs elsődleges fontosságúnak. Az összehasonlítás eredményeit a 17. táblázat tartalmazza.

Vizsgált értékeink a következők voltak:

- Eltökéltség és kitartás
- Felelősségérzet
- Jól neveltség
- Függetlenség
- Engedelmisség
- Vallásos hit
- Takarékoság
- Tolerancia és tisztelet
- Önzetlenség
- Kreativitás
- Kemény munka

		Otthon	Iskola	Munkahely	Egyéb
Eltökéltség és kitartás	Célcsoport	30	42	24	4
	Kontrollcsoport	35	38	23	4
Felelősségérzet	Célcsoport	45	29	24	2
	Kontrollcsoport	38	24	36	2
Jól neveltség	Célcsoport	58	26	14	2
	Kontrollcsoport	64	24	5	7
Függetlenség	Célcsoport	41	17	23	19
	Kontrollcsoport	38	14	31	17

Engedelmes-ség	Célcsoport	47	32	15	6
	Kontrollcsoport	56	28	11	4
Vallásos hit	Célcsoport	35	20	3	42
	Kontrollcsoport	48	13	4	35
Takarékosság	Célcsoport	79	5	10	6
	Kontrollcsoport	72	8	16	4
Tolerancia és tisztelet	Célcsoport	46	26	24	4
	Kontrollcsoport	39	42	15	4
Önzetlenség	Célcsoport	61	17	11	11
	Kontrollcsoport	64	18	9	9
Kreativitás	Célcsoport	23	50	12	15
	Kontrollcsoport	22	51	19	8
Kemény munka	Célcsoport	22	32	44	2
	Kontrollcsoport	22	38	38	2

17. táblázat

Az eltökéltség és a kitartás értékének legfontosabb szocializációs közegének a célcsoport megkérdezettjei az iskolát tartották, míg a legkevésbé fontosnak a munkahelyet. A kontrollcsoport tagjai elsősorban az iskolát tekintették az eltökéltségre, és kitartásra nevelő legfontosabb közegnek, míg a legkevésbé fontosnak a munkahelyet.

A felelősségérzet szempontjából legfontosabb szocializációs közegnek mindkét csoport esetében az otthon bizonyult, míg a legkevésbé fontos a célcsoport válaszadói között a munkahely, a kontrollcsoport válaszadóinál az iskola volt.

A jólneveltség értéke esetén mindkét csoport azonosan mintázatú választatot adott, a legfontosabb szocializációs közegnek mind a cél-, mind pedig a kontrollcsoport az otthont tartotta. Legkevésbé fontos közegnek mindkét csoport a munkahelyet jelölte meg.

A függetlenség értékét a célcsoport tagjai szerint a leginkább otthon lehet elsajátítani, ehhez hasonlóan vélekedtek a kontrollcsoport megkérdezettjei is. Különbség jelentkezik ugyanakkor a legkevésbé fontos közeg megítélésében. A legkevésbé fontos közegnek mind a cél-, mind a kontrollcsoport az iskolát jelölte meg.

Az engedelmességre a mind a célcsoport, mind a kontrollcsoport válaszai alapján a leginkább az otthoni környezet nevelhet valakit. Az erre legkevésbé alkalmas környezet minden megkérdezett válaszadó szerint a munkahely volt.

A vallásos hitre való nevelés a célcsoport válaszai szerint a leggyakrabban otthon történik meg, míg a legkevésbé fontos szociális közeg a munkahely. A kontrollcsoport tagjai ezzel ellentétben egyéb szocializációs közeget jelöltek meg a legfontosabbnak, és szintén a munkahelyet a legkevésbé fontosnak.

A takarékoság értékének elsajátítása szempontjából legfontosabb szocializációs közeg a célcsoport és a kontrollcsoport esetében egyöntetűen az otthon volt, míg a legkevésbé fontos mindkét csoport esetében az iskola volt, ami rávilágít arra, hogy az oktatási rendszer jelenleg nem igazán tanítja meg a tanulókat a pénzzel való gazdálkodásra.

A toleranciát és tiszteletet a családtagok a célcsoport válaszadói szerint leginkább otthon képesek megtanulni, ezzel szemben a kontrollcsoport szerint az iskolában. A szocializáció szempontjából legkevésbé fontos közegnek mindkét csoport esetében a munkahely bizonyult.

Az önzetlenség értékének elsajátítása szempontjából a legfontosabb szocializációs közeg mind a célcsoport, mind pedig a kontrollcsoport esetében az otthon volt. A legkevésbé fontos közegnek a célcsoport válaszadói a munkahelyet tartották, csakúgy, mint a kontrollcsoport válaszadói.

A kreativitás szempontjából célcsoport tagjai számára a legfontosabb szocializációs közeg az iskola volt, míg a legkevésbé fontos közegnek a munkahelyet jelölték még. Ezzel megegyezően a kontrollcsoport tagjai számára legfontosabb szocializációs közeg az iskola volt, a legkevésbé fontos közeg pedig szintén a munkahely volt.

A kemény munka értékének elsajátítását leginkább támogató közeg a célcsoport válaszai alapján az munkahely, csakúgy, mint a kontrollcsoport szerint. A legkevésbé fontos közeg a célcsoport válaszai, valamint kontrollcsoport véleményei szerint az otthon.

	Célcsoport		Kontrollcsoport	
	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás
a nyugodt, biztonságos élet	2,85	0,38	2,80	0,42
az anyagi jólét	2,50	0,55	2,53	0,50
a társadalmi egyenlőség	2,34	0,62	2,25	0,64
a családi boldogság	2,83	0,37	2,88	0,32
az egyéni szabadság	2,50	0,59	2,49	0,52
a tartalmas munka	2,34	0,55	2,36	0,55
a közösségi magatartás	2,32	0,60	2,16	0,56
a közélet demokrácia	2,13	0,63	2,04	0,58

18. táblázat

Az első érték, amit vizsgáltunk a nyugodt, biztonságos élet volt. A célcsoport válaszadó ezt az értéket átlagosan fontosabbnak ($m=2,85$) tartották a kontrollcsoport ($m=2,80$) megkérdezettjeinél.

Második értékünk az anyagi jólét. Az összehasonlítás során azt tapasztaltuk, hogy az anyagi biztonság a kontrollcsoport számára fontosabbnak tűnik ($m=2,53$), mint a célcsoport számára ($m=2,50$).

A következő érték, amit megvizsgáltunk a társadalmi egyenlőség kérdése volt, mely szintén ($m=2,34$) a kontrollcsoport számára volt fontosabb, a célcsoport nem tartotta túl fontosnak a társadalmi egyenlőség értékét ($m=2,25$).

A családi boldogság a célcsoport számára bírt kisebb jelentőséggel ($m=2,83$), ugyanakkor a kontrollcsoport esetében is a legfontosabb értéknek számított ($m=2,88$).

Az egyén szabadsága, mint érték, kevésbé fontosabbnak bizonyult a kontrollcsoport ($m=2,49$) számára, mint a célcsoport részére ($m=2,50$).

A tartalmas munka értéke volt a vizsgálatunk következő állomása. Azt találtuk, hogy a kontrollcsoportoz tartozó családok (2,36) fontosabbnak tartják, hogy a tagjaik felelős munkát végezzenek, mint a célcsoport megkérdezettjei ($m=2,34$).

A közösségi magatartás, azaz az érték, hogy a család tagjai a társadalom érdekében gondolkodjanak. Ez az érték a célcsoport tagjai számára fontosabb ($m=2,32$), mint a kontrollcsoport tagjai számára ($m=2,16$).

A közélet követése és a demokrácia értéke a legkevésbé fontos érték mindkét csoport számára, a célcsoport megkérdezettjei ($m=2,13$) ugyanakkor a kontrollcsoport ($m=2,04$) tagjaitól fontosabbnak értékelték a demokrácia, és a közélet szerepét a családban.

Ahogy az az eredményekből látható, az arányok megfordultak a közösségi magatartás esetében, illetve a családok boldogságának fontossága esetében a kiinduló állapothoz viszonyítva.

Miután az elsődleges vizsgálat során összevetettük a csoportokat, és megvizsgáltuk az eltérések irányát, a következő lépésben statisztikailag is megpróbáltuk alátámasztani a csoportok közötti különbségeket. Az eltérések bizonyítására független mintás T-próbát használtunk. Az eredményeket az 19. táblázat tartalmazza.

Célcsoport - Kontrollcsoport	t	Szabadságfok (df)	Szignifikancia szint (p)	Átlagok különbsége
a nyugodt, biztonságos élet	,869	196,069	,386	,0500
az anyagi jólét	-,399	195,678	,690	-,0300
a társadalmi egyenlőség	1,006	197,832	,316	,0900
a családi boldogság	-1,002	198	,318	-,0500

az egyéni szabadság	,126	194,748	,900	,0100
a tartalmas munka	-,254	197,981	,800	-,0200
a közösségi magatartás	1,942	198	,054	,1600
a közelet demokrácia	1,047	196,899	,296	,0900

19. táblázat

Statistikailag igazolható különbséget ezúttal egyetlen esetben sem találtunk a két csoport között.

A család funkciói

Az összehasonlító vizsgálat következő lépéseként a családok funkcióit vettük górcső alá. Arra voltunk kíváncsiak, hogy a családok egyes szerepeit mennyire tartják fontosnak a megkérdezettek. Ennek megállapítása érdekében a megkérdezetteknek a hét vizsgált funkciót 1-7-ig kellett osztályozniuk, fontosságuk sorrendjében.

A vizsgálat első körében összehasonlítottuk a célcsoport és a kontrollcsoport válaszainak átlagértékeit hasonlítottuk össze egymással, melynek eredményeit a 20. táblázat tartalmazza.

A vizsgált funkciók a következők voltak:

- Reprodukciós funkció
- Pszicho-szociális funkció
- Irányítási és ellenőrzési funkció
- Érzelmi vagy emocionális funkció
- Szocializációs funkció
- Szellemi-kulturális funkció
- Gondozó-ellátó funkció

	Célcsoport		Kontrollcsoport	
	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás
Reprodukciós funkció	4,65	2,17	4,90	2,02
Pszicho-szociális funkció	3,95	1,74	4,06	1,72
Irányítási és ellenőrzési funkció	3,57	1,94	3,45	2,06
Érzelmi vagy emocionális funkció	4,86	1,76	5,14	1,88
Szocializációs funkció	4,71	1,98	4,16	2,05
Szellemi-kulturális funkció	3,40	2,04	3,44	2,04
Gondozó-ellátó funkció	4,42	1,79	4,32	1,93

20. táblázat

Ahogy azt a 20. táblázatban foglaltak alapján láthatjuk, a család reprodukciós funkciója, azaz a gyermekvállalás fontosabb a kontrollcsoport számára ($m=4,9$), mint a célcsoport megkérdezettjei számára ($m=4,65$)

A családok pszicho-szociális funkciója, azaz a közösségi, és a személyiség-támogató funkciója szintén a kontrollcsoport ($m=4,06$) számára jelent fontosabb szerepet, a célcsoport ($m=3,95$) kevésbé értékelte a funkció jelentőségét.

A családok irányítási és ellenőrzési funkcióját megint csak a célcsoport ($m=4,45$) tartotta fontosabbnak, a kontrollcsoport válaszadóival ($m=3,86$) szemben.

Az érzelmi vagy emocionális támogató funkciót a kontrollcsoport ($m=5,14$) tartotta előrébb valónak a célcsoporttól ($m=4,86$).

A célcsoport fontosabbnak tartotta ($m=4,71$) a családok szociális, társadalmi funkcióját a kontrollcsoportéhoz viszonyítva ($m=4,16$).

A szellemi-kulturális funkció szintén a kontrollcsoport ($m=3,44$) számára jelent többletfontosságot, a célcsoporttal ($m=3,40$) szemben.

A családok gondozó-ellátó funkciója jelentősebb a célcsoport ($m=4,42$) számára, mint a kontrollcsoport számára ($m=4,32$).

Változás figyelhető meg tehát a családok irányítási-, ellenőrzési funkciójában, ahol a célcsoport kevésbé fontosból, fontosabbnak ítélte meg az értéket, csakúgy, mint a családok szociális társadalmi funkciójának esetében, illetve a családok gondozó, ellátó funkciója esetében. Fordított irányú a változás az érzelmi- emocionális funkció tekintetében, ahol a kontrollcsoport számára lett fontosabb az érték.

Miután megvizsgáltuk az átlagok közötti különbségeket, statisztikai bizonyítékot kerestünk annak alátámasztására, hogy a két csoport között igazolható különbség van abban, hogy a családok egyes funkcióit mennyire tartják fontosnak. Ennek bizonyítása érdekében független mintás T-próbát alkalmaztunk, melynek eredményeit a 21. táblázatban foglaltuk össze.

Célcsoport - Kontrollcsoport	t	Szabadságfok (df)	Szignifikancia szint (p)	Átlagok különbsége
Reprodukciós funkció	-,842	197,078	,401	-,2500
Pszicho-szociális funkció	-,448	197,985	,655	-,1100
Irányítási és ellenőrzési funkció	,423	197,333	,672	,1200
Érzelmi vagy emocionális funkció	-1,086	197,197	,279	-,2800
Szocializációs funkció	1,928	197,747	,055	,5500
Szellemi-kulturális funkció	-,138	197,999	,890	-,0400
Gondozó-ellátó funkció	,379	196,822	,705	,1000

21. táblázat

Statisztikailag igazolható különbséget ezúttal egyetlen esetben sem találtunk a két csoport között. Így a változások sajnos nem reprezentatívak.

Családtámogatási rendszerek

Vizsgálatunk következő állomása a családtámogatási rendszerek ismeretének, és észlelt hatékonyságának elemzése volt. Arra voltunk kíváncsiak, hogy a megkérdezettek mennyire ismerik az elérhető családtámogatási elemeket, illetve mennyire tartják hasznosnak az általunk vizsgált pénzbeli, és nem anyagi támogatási formákat, valamint a nem állami támogatási lehetőségeket.

Az első vizsgált kérdéskörünk a családtámogatási rendszerek általános ismertsége volt. A célcsoport ($m=2,41$) tagjai eredményeink alapján a kontrollcsoportéhoz ($m=2,69$) viszonyítva kevesebb pénzbeli családtámogatási intézkedést ismernek. A nem pénzbeli intézkedéseket a kontrollcsoport tagjai ($m=0,88$) a célcsoportéhoz ($m=0,74$) viszonyítva jobban ismerik. Mindkét csoport válaszadói számára ismertebbek a pénzbeli családtámogatási intézkedések, mint a nem pénzbeliek.

	Célcsoport		Kontrollcsoport	
	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás
Családtámogatási intézkedések	2,41	1,44	2,69	1,26
Nem pénzbeli támogatások	0,88	0,79	0,74	0,76

22. táblázat

Ezt követően megvizsgáltuk, hogy a különböző állami támogatások mennyire befolyásolják a megkérdezettek gyermekvállalási kedvét. A különböző támogatási formákról kellett nyilatkoznia a megkérdezetteknek, aszerint, hogy az adott támogatási forma mennyire motiválja őket a gyermekvállalás iránt. Az itemeket 1-5-ig terjedő skálán kellett osztályozniuk a megkérdezetteknek, ahol 1 jelentette, hogy egyáltalán nem motiválja a megkérdezetteket, míg az 5, hogy teljes mértékben motiválja.

A kérdéses támogatási formák a következők voltak:

- Pénzbeli ellátások
- Távmunka
- Részmunkaidő
- Ingyenes tankönyv, étkezés
- Kedvezményes utazás
- Rendezvények
- Egyéb állami ellátások

A vizsgálat első részében összevetettük a célcsoport, és a kontrollcsoport átlagos pontszámait. Az összehasonlítás eredményeit a 23. táblázat tartalmazza.

	Célcsoport		Kontrollcsoport	
	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás
Pénzbeli ellátások	4,05	1,10	4,14	1,10
Távmunka	3,31	1,23	3,13	1,16
Részmunkaidő	3,30	1,16	3,13	1,06
Ingyenes tankönyv, étkezés	3,76	1,16	3,51	1,15
Kedvezményes utazás	3,56	1,29	3,50	1,11
Rendezvények	3,22	1,11	3,15	1,05
Egyéb állami ellátások	3,89	1,01	3,95	0,91

23. táblázat

Ahogy az a 23. táblázat értékeiből látható, a pénzbeli ellátások motivációs átlagértéke magasabb a kontrollcsoport ($m=4,05$) esetében, mint a célcsoport ($m=4,05$) esetében.

A távmunka motivációs faktora magasabb a célcsoport ($m=3,31$) megkérdezettjeinek körében, mint a kontrollcsoport ($m=3,13$) válaszadóinak körében.

A célcsoport magasabbra értékelte a részmunkaidő lehetőségének gyermekvállalást ösztönző szerepét ($m=3,30$). A kontrollcsoport viszonylag alacsony ($m=3,13$) átlagpontszámmal értékelte ezt a támogatási lehetőséget.

Az ingyenes tankönyv, és étkezési lehetőségi szintén a célcsoport ($m=3,76$) számára jelent többletmotivációt a kontrollcsoporttal összevetve ($m=3,51$).

A kedvezményes utazás, mint motivációs faktor szintén a célcsoport ($m=3,56$) számára fontosabb a kontrollcsoportéhoz ($m=3,50$) viszonyítva. Ugyanez igaz a rendezvények esetében is, ahol a célcsoport $m=3,22$ átlagpontszámmal, míg a kontrollcsoport $m=3,15$ átlagpontszámmal válaszolt.

A kontrollcsoport ($m=3,95$) a meg nem határozott egyéb állami támogatások motivációs faktorát magasabbra értékelte, mint a célcsoport ($m=3,89$).

Az átlagok összehasonlítása után az észlelt eltéréseket statisztikailag is megpróbáltuk igazolni. Ehhez a két csoport átlagpontszámait függetlenmintás T-próba segítségével hasonlítottuk össze, melynek eredményeit a 24. táblázat tartalmazza.

Célcsoport - Kontrollcsoport	t	Szabadságfok (df)	Szignifikancia szint (p)	Átlagok különbsége
Pénzbeli ellátások	-,626	191,836	,532	-,0900
Távmunka	1,061	197,205	,290	,1800
Részmunkaidő	1,073	196,501	,284	,1700
Ingyenes tankönyv, étkezés	1,527	197,970	,128	,2500

Kedvezményes utazás	,351	193,605	,726	,0600
Rendezvények	,455	197,444	,649	,0700
Egyéb állami ellátások	-,439	195,914	,661	-,0600

24. táblázat

Ahogy az a 24. táblázat eredményei alapján látható, statisztikailag igazolható különbség mutatható ki egyetlen faktor esetében sem.

Következő vizsgált kérdéscsoportunk a nem állami támogatások, lehetőségek motivációs faktora volt. A következő motivátorokat vizsgáltuk:

- Munka
- Anyagi körülmények
- Szülői, családi, rokoni ráhatás
- Barátok, ismerősök hatása
- Jövedelmi körülmények
- Lakhatási körülmények
- Egészségi állapot
- Életkor
- Családi állapot
- Vallás
- Családpolitikai támogatások

	Célcsoport		Kontrollcsoport	
	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás
Munka	3,92	1,01	3,82	0,98
Anyagi körülmények	4,02	0,94	4,08	1,07
Szülői, családi, rokoni ráhatás	3,88	0,78	3,83	0,79
Barátok, ismerősök hatása	3,77	0,78	3,66	0,78
Jövedelmi körülmények	4,03	1,00	4,08	1,02
Lakhatási körülmények	4,01	0,83	4,05	0,84
Egészségi állapot	4,36	0,79	4,30	0,87
Életkor	3,83	0,80	3,88	0,79
Családi állapot	3,89	0,77	3,93	0,79
Vallás	3,20	0,73	3,27	0,69
Családpolitikai támogatások	3,89	0,77	4,09	0,77

25. táblázat

Ahogy láthatjuk a 25. táblázat eredményei alapján, a munka lehetősége és rendelkezésre állása a kontrollcsoport (m=3,82) megkérdezettjei számára

alacsonyabb motivációs faktoral rendelkezik, mint a célcsoport (m=3,92) megkérdéztette számára.

Az anyagi körülmények rendezettsége a célcsoport (m=4,08) számára bír magasabb motivációs faktoral a kontrollcsoporttal összevetve (m=4,02).

A szülői, családon belüli hatások, esetlegesen a nyomásgyakorlás jobban motiválja gyermekvállalásra a célcsoportot (m=3,88), mint a kontrollcsoportot (m=3,33).

A barátok, ismerősök ráhatása szintén a célcsoport (m=3,77) számára jelent erősebb motivációt, mint a kontrollcsoport (m=3,66) számára.

A jövedelmi különbségek motivációs faktora közötti különbségek ugyan marginálisak, de a célcsoport (m=4,03) némileg kevésbé motivált, mint a kontrollcsoport (m=4,08).

A következő vizsgált motivációs faktort a lakhatási körülmények jelentették, amelyek a kontrollcsoport (m=4,05) esetében jelentettek minimális többletmotivációt a célcsoporthoz (m=4,01) képest.

Az egészségi állapot, az egészség megléte jobban motiválja a célcsoport (m=4,36) gyermekvállalás iránti hajlandóságát, mint a kontrollcsoportot (m=4,30).

Az életkor célcsoportra (m=3,83) gyakorolt hatása gyengébb, mint a kontrollcsoport esetén jelentkező hatás (m=3,88).

A családi állapot motivációs ereje erősebb a kontrollcsoport (m=3,93) esetében, mint a célcsoportnál (m=3,89).

A vallás hatása a célcsoport (m=3,20) esetében jelentkezik gyengébben a kontrollcsoporthoz (m=3,27) viszonyítva.

A családpolitikai támogatások motivációs faktora hangsúlyosabb a kontrollcsoport (m=4,09) tagjai között, mint a célcsoport esetében (m=3,89).

Miután összehasonlítottuk a két csoport átlagát, megvizsgáltuk, hogy az átlagok eltérése között van-e statisztikailag igazolható eltérés. A független mintás T-próba eredményeit a 26. táblázat tartalmazza.

Célcsoport - Kontrollcsoport	t	Szabadságfok (df)	Szignifikancia szint (p)	Átlagok különbsége
Munka	,707	197,893	,480	,1000
Anyagi körülmények	-,419	194,468	,676	-,0600
Szülői, családi, rokoni ráhatás	,449	197,968	,654	,0500
Barátok, ismerősök hatása	,990	197,979	,323	,1100
Jövedelmi körülmények	-,348	197,972	,728	-,0500
Lakhatási körülmények	-,337	197,969	,737	-,0400
Egészségi állapot	,508	196,525	,612	,0600

Életkor	-,442	197,970	,659	-,0500
Családi állapot	-,360	197,902	,719	-,0400
Vallás	-,691	197,246	,491	-,0700
Családpolitikai támogatások	-1,817	197,998	,071	-,2000

26. táblázat

Szignifikáns eltérést a két csoport között ezúttal nem találtunk, egyetlen motivációs tényező szempontjából sem.

Együttműködések

Az utolsó kérdéskör, amit megvizsgáltunk az a közösségen belüli együttműködések kérdésköre volt. Arra voltunk kíváncsiak, hogy a mikroközösségekben mennyire jellemző egymás segítése, akár anyagi, akár tapasztalati szinten.

A vizsgálat első részletében összehasonlítottuk a célcsoport, és a kontrollcsoport átlagpontszámait, azaz, hogy mennyire tartják a megkérdezettek jellemzőnek a különböző együttműködési lehetőségeket a közvetlen környezetükben.

A következő lehetőségeket vizsgáltuk:

- Tapasztalatok átadása
- Közös programok
- Tárgyak átadása
- Online kapcsolat
- Más generációk segítsége

A válaszokat 5 fokú Likert skálán adhatták meg a válaszadók, ahol 1 az egyáltalán nem jellemző, míg 5 a teljes mértékben jellemző. Az eredményeket a 27. táblázat tartalmazza.

	Célcsoport		Kontrollcsoport	
	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás
Tapasztalatok átadása	4,15	0,79	4,24	0,81
Közös programok	4,05	0,82	4,00	0,86
Tárgyak átadása	4,03	0,94	4,19	0,74
Online kapcsolat	4,12	0,74	4,03	0,98
Más generációk segítsége	4,09	0,86	4,32	0,72

27. táblázat

Ahogy az a 27. táblázat eredményei alapján látható, a kontrollcsoport (m=4,24) tagjainak környezetében némileg gyakoribb a tapasztalatok átadása, mint a célcsoport (m=4,15) tagjainak környezetében.

A közös programok szintén kevésbé jellemzőek a célcsoport (m=4,05) megkérdezettjei körében, mint a kontrollcsoport (m=4,00) válaszadóinál.

A tárgyak térítésmentes átadása ritkábbnak bizonyult a célcsoport (m=4,03) környezetében, mint a kontrollcsoport (m=4,19) tagjainak környezetében.

Az online kapcsolattartás ugyanakkor a kontrollcsoport (m=4,03) tagjainak körében ritkább, mint a célcsoport (m=4,12) környezetében.

A generációk segítségének igénybevétele a célcsoport (m=4,09) esetében ritkább, mint a kontrollcsoport (m=4,32) környezetében.

Miután megvizsgáltuk az eltéréseket, statisztikai bizonyítást kerestünk arra, hogy a különbségek reprodukálhatóak-e nagyobb mintán is. A független mintás T-próba eredményeit a 28. táblázat tartalmazza.

Célcsoport - Kontrollcsoport	t	Szabadságfok (df)	Szignifikancia szint (p)	Átlagok különbsége
Tapasztalatok átadása	-,788	197,855	,431	-,0900
Közös programok	,419	197,476	,675	,0500
Tárgyak átadása	-1,325	187,863	,187	-,1600
Online kapcsolat	,775	191,622	,439	,0900
Más generációk segítsége	-2,039	191,913	,043*	-,2300

28. táblázat

Szignifikáns eredményt egyetlen esetben találtunk, a generációk közötti együttműködés, és segítségnyújtás szignifikánsan gyakoribb a kontrollcsoport esetében.

A kapott eredmények ilyen formátumú összehasonlításából látható, hogy a projekt felének elteltével a célcsoport, és a kontrollcsoport közötti különbségek gyakorlatilag teljesen eltűntek, azaz a projekt vélhetően javított a célcsoport azon családalapítást, gyermekvállalást segítő faktorain, amelyek a teljes társadalomnál rosszabbak voltak.

Félidei mérés eredmény

Vizsgálatunk második összehasonlítási vonalától a projekt munka sikerességéről remélünk visszajelzést kapni a projekttidőszak felének eltelte után. Ehhez a korábban már ismertetett módszertan mentén vetjük össze a célcsoport bemeneti mérésének eredményeit a félidőben gyűjtött adatokkal.

A családok működése

Az összehasonlító vizsgálat első lépéseként a családok működését vizsgáló kérdéstömb válaszait vizsgáltuk meg. Arra voltunk kíváncsiak, hogy a célcsoport bemeneti mérés és a célcsoport félidei mérés összevetésében van-e fejlődés a családok működését, alapvető dinamikáját érintő attitűdökben.

Kérdőívünk vonatkozó fejezete a következő attitűdökre tér ki:

- Teljesítmény iránti igény
- Munkamegosztás
- Önállóság
- Közös értékek
- Családi kapcsolattartás
- Hagyományok megőrzése
- Családi kapcsolatok minősége
- Egymás segítése
- Bizalom
- Őszinteség
- Egészségmegőrzés
- Vallás

Minden attitűdöt legalább egy kérdéssel vizsgáltunk, a válaszadás önbevalláson alapult, a válaszokat 5 fokozatú Likert skálán lehetett megadni, ahol 1 jelezte az egyáltalán nem jellemzőt, 5 a teljes mértékben jellemzőt.

Az eredményeket a 29. táblázat tartalmazza.

	Célcsoport bemeneti mérés		Célcsoport félidei mérés	
	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás
Teljesítmény iránti igény	4,26	0,68	4,53	0,64
Rendszeres feladatok	4,22	0,96	4,27	0,78
Önállóság	4,46	0,61	4,47	0,64
Felelősségvállalás	4,8	0,47	4,69	0,54
Közös ebéd	4,23	0,91	4,46	0,77

Közös ünnep	4,67	0,59	4,50	0,74
Rokonlátogatások	3,83	0,97	4,02	0,87
Hagyományőrzés	3,82	0,87	3,86	0,92
Családi kapcsolatok minősége	4,67	0,6	4,65	0,53
Egymás segítése	4,81	0,41	4,76	0,45
Bizalom	4,88	0,31	4,80	0,40
Őszinteség	4,8	0,47	4,82	0,38
Családtagok egészsége	4,89	0,36	4,85	0,38
Vallás	3,04	1,29	3,21	1,22

29. táblázat

Első vizsgált attitűdünk a teljesítmény iránti igény volt. Kíváncsiak voltunk arra, hogy a célcsoport bemeneti mérésben, és a célcsoport félidei mérésben milyen fokú igény mutatkozik a teljesítmény iránt, legyen az akár munkahelyi, akár iskolai teljesítmény.

Értékelendő állításunk így szólt:

A családokban fontos, hogy ki milyen teljesítményt nyújt (akár iskolában, akár munkahelyen).

A 29. táblázat adataiból látható, hogy a célcsoport bemeneti válaszai alapján alapvetően alacsonyabb volt a teljesítmény iránti elvárás a projektbe bevont személyeknél ($m=4,26$), mint a célcsoport félidei mérésénél ($m=4,53$).

Következő vizsgált attitűdünk a családon belüli munkamegosztás volt, ahol kíváncsiak voltunk arra, hogy a célcsoport bemeneti adataiban, és a célcsoport félidei mérésében milyen gyakoriságú az a jelenség, hogy a családon belül mindenkinek van valamilyen házimunkája, feladata.

A család minden tagjának van rendszeres feladata (pl. valamely házimunka)

A 29. táblázat adataiból látható, hogy a célcsoport bemeneti válaszai alapján alapvetően kevésbé jellemzőbb a munkamegosztás, és a család tagjainak rendszeres feladattal történő ellátása a projektbe bevont személyeknél ($m=4,22$), mint a célcsoport félidei mérésénél ($m=4,27$).

Harmadik vizsgált attitűdünk a családon belüli munkamegosztás volt, ahol kíváncsiak voltunk arra, hogy a célcsoport bemeneti mérés, vagy a célcsoport félidei mérés esetén tartják fontosabbnak a családtagok önállóságát.

Értékelendő állításunk így szólt:

A családban fontos az önállóság.

A 29. táblázat adataiból látható, hogy a célcsoport bemeneti mérés válaszai alapján alapvetően kevésbé jellemzőbb az önállóság, az egyéni döntéshozatal a projektbe bevont személyeknél ($m=4,46$), mint a célcsoport félidei mérésénél ($m=4,47$).

Negyedjére a felelősségvállalással kapcsolatos attitűdöket vizsgáltuk. Összehasonlítottuk a tettek, cselekedetek és szándékok következményeként jelentkező felelősség felvállalásának gyakoriságát a vizsgálati személyek között.

Értékelendő állításunk így szólt:

A családban alapvető elvárás, hogy felelősséget vállaljunk tetteinkért.

A 29. táblázat adataiból látható, hogy a célcsoport bemeneti mérés választai alapján alapvetően jellemzőbb a felelősségvállalás a vizsgálati személyeknél ($m=4,8$), mint a második mérés esetében ($m=4,69$).

Következő vizsgált attitűdünk a családi közösség fontossága volt. Összehasonlítottuk a közös családi programok gyakoriságát a célcsoport félidei mérése, és a célcsoport bemeneti mérése között.

Az attitűdöt két kérdéssel vizsgáltuk:

A családok hétvégén, egyidőben, egyszerre ülnek le az ebédhez.

A családi ünnepeket mindig együtt tartják.

Az adatok alapján (29. táblázat) a közös ebéd ($m=4,46$) jellemzőbb volt a közösen töltött ünnepek ($m=4,50$) kevésbé jellemzőbbek a megkérdezett vizsgálati személyek körében a második mérés során, mint a célcsoport bemeneti mérésekor.

A családi kapcsolatok fontosságát vizsgálja következő attitűdünk is. A válaszadók rokonlátogatás iránti hajlandóságára voltunk kíváncsiak, természetesen a célcsoport félidei mérés és a célcsoport bemeneti mérés összehasonlításával.

Vizsgálati kérdésünk a következő volt:

A családokra jellemzők a rendszeres rokonlátogatások.

A 29. táblázat adatai alapján elmondható, hogy a célcsoport bemeneti méréskor kevésbé hajlandónak mutatkozott ($m=3,83$) meglátogatni rokonaikat, mint a félidei méréskor ($m=4,02$).

Következő vizsgált attitűdünk a hagyományőrzés. Azt hasonlítottuk össze, hogy a nemzeti, és a családi hagyományok ápolása, és megőrzése a célcsoport bemeneti mérésekor, vagy a célcsoport félidei mérésekor volt-e fontosabb.

Vizsgálati kérdésünk a következő volt:

A családokban fontos a hagyományok őrzése.

A 29. táblázat eredményei alapján a célcsoport bemeneti méréskor jellemzően kevésbé szigorúbban ápolta a hagyományokat ($m=3,82$), mint a célcsoport félidei mérés tagjai ($m=4,02$).

Ezt követően a családi kapcsolatok minőségét vizsgáltuk. Összehasonlítottuk, hogy milyen erősségű a kötődés a család tagjai között a vizsgálati személyek vonatkozásában.

Vizsgálati kérdésünk a következő volt:

A családban fontos a kapcsolatok minősége.

A 29. táblázat adatai megvizsgálva arra a következtetésre juthatunk, hogy a családi kapcsolatok minősége magasabb a célcsoport bemeneti mérésében ($m=4,67$), mint a célcsoport félidei mérésében ($m=4,65$).

Következő vizsgált attitűdünk a családtagok közötti segítségnyújtás fontossága volt, azaz, azt hasonlítottuk össze, hogy a célcsoport bemeneti mérésre, vagy a célcsoport félidei mérésre jellemzőbb-e, hogy a családtagok kölcsönösen segítik egymást.

Vizsgálati itemünk a következő volt:

A családban fontos az egymás segítése

Ahogy azt láthatjuk a 29. táblázat adataiból, a célcsoport családtagjaira a bemeneti mérés alkalmával jellemzőbb volt, hogy a kölcsönösen nyújtanak egymás számára segítséget ($m=4,81$), mint a félidei méréskor ($m=4,67$).

Megvizsgáltuk a családokban a bizalom, az egymásba vetett hit kölcsönösségét és erősségét, a célcsoport bemeneti mérés, és a célcsoport félidei mérés válaszainak alapján.

Vizsgálati kérdésünk a következő volt:

A családban alapvető érték a bizalom.

A 29. táblázatban foglaltak alapján a kölcsönös bizalom erősebb a célcsoport családjainak bemeneti mérése esetében ($m=4,88$), mint a célcsoport félidei mérésénél ($m=4,80$).

Ezután arra voltunk kíváncsiak, hogy mennyire fontos a családokban az őszinteség, melyet a célcsoport félidei mérés, és a célcsoport bemeneti mérés válaszainak összehasonlításával vizsgáltunk meg.

Vizsgálati kérdésünk a következő volt:

A családban alapvető fontosságú az őszinteség.

Az eredmények alapján – melyek a 29. táblázatban találhatók – a célcsoport eredményei alapvetően megegyeznek a két mérés alkalmával. A bemeneti mérés ($m=4,8$), és a félidei mérés értékei ($m=4,82$) bőven a hibahatáron belül térnek csak el egymástól.

Utolsó előtti vizsgált attitűdünk az egészségmegőrzés, és a családtagok egészségének megőrzése volt. Ehhez összehasonlítottuk a célcsoport bemeneti mérés, és a célcsoport félidei mérés válaszait a következő kérdésre:

A családban fontos a családtagok egészsége.

A 29. táblázatban látható eredmények alapján egyértelműen fontosabb a családtagok egészségének védelme ($m=4,89$) a célcsoport bemeneti mérésekor, mint a célcsoport félidei mérés esetében ($m=4,85$).

Utoljára vizsgáltuk a vallás, és a hitélet fontosságát a családok életében.

Az összehasonlítás alapjául a következő kérdésre adott válaszok szolgáltak:

A család tagjai számára fontos a vallás.

A 29. táblázat eredményei alapján egyértelműen kevésbé fontosabb a vallás, és a hitélet a célcsoport családjai bemeneti mérésekor ($m=3,04$), mint a célcsoport félidei mérésekor ($m=3,21$).

Miután megvizsgáltuk, a különbséget a célcsoport bemeneti mérés, és a célcsoport félidei mérés között a családok dinamikájának, működésének tekintetében, a vizsgálat következő lépéseként statisztikailag igazolható eltéréseket kerestünk. Az ugyanis, hogy eltérés tapasztalható, önmagában nem

jelent bizonyítást arra, hogy az eltérés minden esetben jelentkezik a két mérés között, márpedig a kutatás további fázisaiban inkább az igazolható eltérés a mérvadó, hiszen segíthet abban, hogy visszajelzést kapjunk a projektmunka sikerességéről, és az ezáltal a jövőben alkalmazható családokat segítő programok alapját adhasa projekt munkánk.

A vizsgálathoz független mintás T-próbát használtunk statisztikai eljárás-ként, annak érdekében, hogy összevethessük a csoportok közötti különbségeket. A próba eredményeit vizsgált tételekre lebontva tartalmazza a 30. táblázat.

Célcsoport bemenet – Célcsoport féldió	t	Szabad- sádfok (df)	Szignifi- kancia szint (p)	Átlagok külön- sége
Teljesítmény iránti igény	-2,766	193,298	,006**	-,2620
Rendszeres feladatok	-,344	185,526	,731	-,0432
Önállóság	-,068	194,949	,946	-,0061
Felelősségvállalás	1,571	195	,118	,1141
Közös ebéd	-1,857	195	,065	-,2229
Közös ünnep	1,772	195	,078	,1701
Rokonlátogatások	-1,399	191,371	,164	-,1849
Hagyományőrzés	-,275	194,941	,784	-,0353
Családi kapcsolatok minősége	,245	190,718	,806	,0201
Egymás segítése	,879	194,489	,380	,0544
Bizalom	1,672	195	,096	,0866
Őszinteség	-,258	185,546	,796	-,0159
Családtagok egészsége	,874	194,935	,383	,0469
Vallás	-,941	193,685	,348	-,1688

30. táblázat

Az eredmények alapján látható, hogy a féleidei mérés és a bemeneti mérés összehasonlításában a teljesítmény iránti igény közti különbség az, ami statisztikai módszerekkel is alátámasztható. A kezdeti eredményekhez képest jelentős fejlődés látszik a csoporton belül. A projekt felének letelte után a projektbe bevont személyek magasabb teljesítményelvárásokat támasztottak a családtagjaik felé.

Értékek

Második nagy kérdésblokkunk a családi értékek közötti eltéréseket vizsgálta. Arra voltunk kíváncsiak, hogy a családi értékeket érintő attitűdök között van-e bármilyen értékű eltérés a célcsoport félidei mérése és a célcsoport bemeneti mérése között.

Először azt vizsgáltuk meg, hogy bizonyos értékek esetében melyek azok a szocializációs közegek, amelyek a leginkább segítik az adott értékek elsajátítását. Az eredményeket az alapján határoztuk meg, hogy a válaszadók hány alkalommal jelölték meg az adott szocializációs helyet elsődleges fontosságúnak. Az összehasonlítás eredményeit a 31. táblázat tartalmazza.

Vizsgált értékeink a következők voltak:

- Eltökélttség és kitartás
- Felelősségérzet
- Jól neveltség
- Függetlenség
- Engedelmesség
- Vallásos hit
- Takarékoság
- Tolerancia és tisztelet
- Önzetlenség
- Kreativitás
- Kemény munka

		Otthon	Iskola	Munka- hely	Egyéb
Eltökélttség és kitartás	Célcsoport Bemenet	30	42	24	4
	Célcsoport Félideő	41	33	25	1
Felelősség- érzet	Célcsoport Bemenet	45	29	24	2
	Célcsoport Félideő	65	16	13	4
Jól neveltség	Célcsoport Bemenet	58	26	14	2
	Célcsoport Félideő	63	22	7	8
Függetlenség	Célcsoport Bemenet	41	17	23	19
	Célcsoport Félideő	42	19	19	20

Engedelmes-ség	Célcsoport Bemenet	47	32	15	6
	Célcsoport Félidő	63	17	11	9
Vallásos hit	Célcsoport Bemenet	35	20	3	42
	Célcsoport Félidő	53	8	6	34
Takarékosság	Célcsoport Bemenet	79	5	10	6
	Célcsoport Félidő	84	6	5	5
Tolerancia és tisztelet	Célcsoport Bemenet	46	26	24	4
	Célcsoport Félidő	61	16	15	8
Önzetlenség	Célcsoport Bemenet	61	17	11	11
	Célcsoport Félidő	60	19	11	10
Kreativitás	Célcsoport Bemenet	23	50	12	15
	Célcsoport Félidő	39	35	20	6
Kemény munka	Célcsoport Bemenet	22	32	44	2
	Célcsoport Félidő	40	26	25	9

31. táblázat

Az eltökéltség és a kitartás értékének legfontosabb szocializációs közegének a célcsoport a félidei mérés során az otthon tartotta, míg a legkevésbé fontosnak az egyéb helyeket. A célcsoport bemeneti mérésekor elsősorban az iskolára tekintették az eltökéltségre, és kitartásra nevelő legfontosabb közegnek, míg a legkevésbé fontosnak szintén az egyéb helyeket tartották. A projekt hatására eltolódás mutatkozik az otthon irányába.

A felelősségért szemponyjából legfontosabb szocializációs közegnek mindkét mérés esetében az otthon bizonyult.

A jólneveltség értékének esetén mindkét mérés azonos mintázatú választatot adott, a legfontosabb szocializációs közegnek mind a bemeneti mind pedig a célcsoport félidei mérés az otthon tartotta.

A függetlenség értékét a célcsoport tagjai szerint leginkább otthon lehet elsajátítani. A legkevésbé fontos közegnek mind a bemeneti, mind a félidei mérés az iskolát jelölte meg.

Az engedelmességre mind a célcsoport bemeneti mérés, mind a célcsoport félidei mérés válaszai alapján a leginkább az otthoni környezet nevelhet valakit.

A vallásos hitre való nevelés mintázata szintén egyezik, a célcsoport válaszai szerint a leggyakrabban otthon történik meg, míg a legkevésbé fontos szociális közeg a munkahely.

A takarékoság értékének elsajátítása szempontjából legfontosabb szocializációs közeg a célcsoport bemeneti mérés és a célcsoport félidei mérés esetében egyöntetűen az otthon volt, míg a legkevésbé fontos mindkét csoport esetében az iskola volt, ami rávilágít arra, hogy az oktatási rendszer jelenleg nem igazán tanítja meg a tanulókat a pénzzel való gazdálkodásra.

A toleranciát és tiszteletet a családtagok a célcsoport bemeneti mérés válaszadói szerint a leginkább otthon képesek megtanulni, ez a félidei mérés során sem változott. A szocializáció szempontjából legkevésbé fontos közegnek mindkét mérés esetében a munkahely bizonyult.

Az önzetlenség értékének elsajátítása szempontjából a legfontosabb szocializációs közeg mind a célcsoport bemeneti mérés, mind pedig a célcsoport félidei mérés esetében az otthon volt. A legkevésbé fontos közegnek a válaszadók a munkahelyet tartották.

A kreativitás szempontjából célcsoport bemeneti mérések a legfontosabb szocializációs közeg az otthon volt, míg a legkevésbé fontos közegnek a munkahelyet jelölték még. Ezzel szemben a célcsoport félidei mérések a legfontosabb szocializációs közeg az iskola lett, a legkevésbé fontos közeg pedig szintén a munkahely.

A kemény munka értékének elsajátítását leginkább támogató közeg a célcsoport bemeneti mérés válaszai alapján az otthon, míg a célcsoport félidei mérés szerint a munkahely. A legkevésbé fontos közeg a célcsoport bemeneti mérés válaszai alapján az iskola, míg a célcsoport félidei mérés véleményei szerint az otthon.

A vizsgálat következő részében azt hasonlítottuk össze, hogy mennyire fontosak a megkérdezett családok körében egyes értékek. A közelítő vizsgálat során összehasonlítottuk az értékek átlagos fontosságát. Az egyes értékeket 1-3-ig terjedő skálán értékelhették a válaszadók, ahol 1 jelentette, hogy közömbös, 2, hogy fontos, míg a 3, hogy az adott érték nagyon fontos a megkérdezettek számára. Az eredményeket a 32. táblázat tartalmazza.

A vizsgált értékek a következők voltak:

- a nyugodt, biztonságos élet
- az anyagi jólét
- a társadalmi egyenlőség
- a családi boldogság

- az egyéni szabadság
- a tartalmas munka
- a közösségi magatartás
- a közélet demokrácia

	Célcsoport Bemenet		Célcsoport Félideő	
	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás
a nyugodt, biztonságos élet	2,90	0,29	2,85	0,38
az anyagi jólét	2,35	0,47	2,50	0,55
a társadalmi egyenlőség	2,16	0,65	2,34	0,62
a családi boldogság	2,90	0,35	2,83	0,37
az egyéni szabadság	2,22	0,58	2,50	0,59
a tartalmas munka	2,19	0,55	2,34	0,55
a közösségi magatartás	2,27	0,60	2,32	0,60
a közélet demokrácia	1,86	0,63	2,13	0,63

32. táblázat

A vizsgálat következő részében azt hasonlítottuk össze, hogy mennyire fontosak a megkérdezett családok körében egyes értékek. A közelítő vizsgálat során összehasonlítottuk az értékek átlagos fontosságát. Az egyes értékeket 1-3-ig terjedő skálán értékelték a válaszadók, ahol 1 jelentette, hogy közömbös, 2, hogy fontos, míg a 3, hogy az adott érték nagyon fontos a megkérdezettek számára. Az eredményeket a 32. táblázat tartalmazza.

A vizsgált értékek a következők voltak:

- a nyugodt, biztonságos élet
- az anyagi jólét
- a társadalmi egyenlőség
- a családi boldogság
- az egyéni szabadság
- a tartalmas munka
- a közösségi magatartás
- a közélet demokrácia

Az első érték, amit vizsgáltunk a nyugodt, biztonságos élet volt. A célcsoport bemeneti mérés válaszadói ezt az értéket fontosabbnak ($m=2,90$) tartották a célcsoport félidei mérés ($m=2,85$) után.

Második értékünk az anyagi jólét. Az összehasonlítás során azt tapasztaltuk, hogy az anyagi biztonság a célcsoport félidei mérésekor fontosabbnak tűnt ($m=2,50$), mint a célcsoport bemeneti mérése idején ($m=2,35$).

A következő érték, amit megvizsgáltunk a társadalmi egyenlőség kérdése volt, mely szintén ($m=2,34$) a célcsoport félidei mérés alatt volt fontosabb,

a célcsoport bemeneti mérésekor még nem tartotta túl fontosnak a társadalmi egyenlőség értékét ($m=2,16$).

A családi boldogság a célcsoport félidei mérésekor számára bírt kisebb jelentőséggel ($m=2,83$), ugyanakkor a célcsoport bementi mérés esetében a legfontosabb értéknek számított ($m=2,90$).

Az egyén szabadsága, mint érték kevésbé fontosabbnak bizonyult a célcsoport félidei mérés ($m=2,50$) számára, de fontosabbnak, mint a célcsoport bemeneti mérésekor ($m=2,22$).

A tartalmas munka értéke volt a vizsgálatunk következő állomása. Azt találtuk, hogy a célcsoport félidei mérésekor ($2,34$) fontosabbnak tartják, hogy a családtagjaik felelős munkát végezzenek, mint a célcsoport bemeneti mérésekor ($m=2,19$).

A közösségi magatartás, azaz az érték, hogy a család tagjai a társadalom érdekében gondolkodjanak. Ez az érték a célcsoport félidei mérésekor fontosabb ($m=2,32$), mint a bemeneti mérés idején ($m=2,27$).

A közélet követése és a demokrácia értéke a legkevésbé fontos érték, a célcsoport megkérdezettjei bemeneti mérés során ($m=1,86$) ugyanakkor alacsonyabbra értékelték a fontosságát, mint a félidei mérés alkalmával ($m=2,13$).

Miután az elsődleges vizsgálat során összevetettük a csoportokat, és megvizsgáltuk az eltérések irányát, a következő lépésben statisztikailag is megpróbáltuk alátámasztani a csoportok közötti különbségeket. Az eltérések bizonyítására független mintás T-próbát használtunk. Az eredményeket az 33. táblázat tartalmazza.

Célcsoport Bemenet – Célcsoport Félidei	t	Szabadságfok (df)	Szignifikancia szint (p)	Átlagok különbsége
a nyugodt, biztonságos élet	1,171	195	,243	,0572
az anyagi jólét	-2,010	195	,046*	-,1495
a társadalmi egyenlőség	-1,919	193,681	,057	-,1751
a családi boldogság	1,476	195	,142	,0772
az egyéni szabadság	-3,246	195	,001**	-,2732
a tartalmas munka	-1,828	194,863	,069	-,1441
a közösségi magatartás	-,483	194,654	,629	-,0416
a közélet demokrácia	-2,918	194,600	,004**	-,2640

33. táblázat

Az eredmények alapján szignifikáns **fejlődés** mutatkozik az egyéni szabadság értékének fontosságában ($p=0,001$), illetve a közélet, és a demokrácia iránti érdeklődés fontosságában ($p=0,004$). Az anyagi jólét fontosságának növekedése ($p=0,046$) értelmezés szerint jelenthet fejlődést vagy visszaesést.

Projekt munkánk alapján úgy érezzük, hogy a gyermekvállaláshoz szükséges anyagi stabilitás fontosságának növekedése biztosíthatja a család fennmaradását, és gyarapodását, így fejlődésnek ítéljük.

A család funkciói

Az összehasonlító vizsgálat következő lépéseként a családok funkcióit vettük górcső alá. Arra voltunk kíváncsiak, hogy a családok egyes szerepeit mennyire tartják fontosnak a megkérdezettek. Ennek megállapítása érdekében a megkérdezetteknek a hét vizsgált funkciót 1-7-ig kellett osztályozniuk, fontosságuk sorrendjében.

A vizsgálat első körében a célcsoport bemeneti mérés és a célcsoport félidei mérés válaszainak átlagértékeit hasonlítottuk össze egymással, melynek eredményeit a 34. táblázat tartalmazza.

A vizsgált funkciók a következők voltak:

- Reprodukciós funkció
- Pszicho-szociális funkció
- Irányítási és ellenőrzési funkció
- Érzelmi vagy emocionális funkció
- Szocializációs funkció
- Szellemi-kulturális funkció
- Gondozó-ellátó funkció

	Célcsoport Bemenet		Célcsoport Félidő	
	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás
Reprodukciós funkció	3,01	2,18	4,65	2,17
Pszicho-szociális funkció	4,16	1,93	3,95	1,74
Irányítási és ellenőrzési funkció	3,68	2,08	3,57	1,94
Érzelmi vagy emocionális funkció	5,51	1,95	4,86	1,76
Szocializációs funkció	4,46	1,72	4,71	1,98
Szellemi-kulturális funkció	4,01	2,00	3,40	2,04
Gondozó-ellátó funkció	4,66	2,18	4,42	1,79

34. táblázat

Ahogy azt a 34. táblázatban foglaltak alapján láthatjuk, a család reprodukciós funkció, azaz a gyermekvállalás fontosabb a célcsoport félidei mérésekor ($m=4,9$), mint a célcsoport bemeneti mérésekor ($m=3,01$)

A családok pszicho-szociális funkciója, azaz a közösségi, és a személyiség-támogató funkciója a célcsoport félidei mérése ($m=3,95$) idején jelent

kevésbé fontos szerepet, a célcsoport bemeneti méréséhez hasonlítva (m=4,16).

A családok irányítási és ellenőrzési funkcióját megint csak a célcsoport bemeneti mérés (m=3,68) tartotta fontosabbnak, a célcsoport félidei mérés válaszadóival (m=3,57) szemben.

Az érzelmi vagy emocionális támogató funkciót is a célcsoport bemeneti mérése (m=5,51) tartotta előrébb valónak a célcsoport félidei mérésétől (m=4,86).

A célcsoport félidőben fontosabbnak tartotta (m=4,71) a családok szociális, társadalmi funkcióját a célcsoport bemeneti eredményeihez viszonyítva (m=4,46).

A szellemi-kulturális funkció ugyanakkor a célcsoport félidei mérés (m=3,44) számára jelent kevesebbet, a célcsoport bemeneti mérésével (m=4,01) szemben.

A családok gondozó-ellátó funkciója jelentősebb a célcsoport bemeneti mérésekor (m=4,66), mint a célcsoport félidei mérés alkalmával (m=4,42).

Miután megvizsgáltuk az átlagok közötti különbségeket, statisztikai bizonyítékot kerestünk annak alátámasztására, hogy a két mérés között igazolható különbség van abban, hogy a családok egyes funkcióit mennyire tartják fontosnak. Ennek bizonyítása érdekében független mintás T-próbát alkalmaztunk, melynek eredményeit a 35. táblázatban foglaltuk össze.

Célcsoport bemenet – Célcsoport félidő	t	Szabadságfok (df)	Szignifikancia szint (p)	Átlagok különbsége
Reprodukciós funkció	-5,286	194,755	,000**	-1,6397
Pszicho-szociális funkció	,818	191,536	,414	,2149
Irányítási és ellenőrzési funkció	,384	193,082	,701	,1104
Érzelmi vagy emocionális funkció	2,466	191,526	,015*	,6555
Szocializációs funkció	-,928	195	,354	-,2461
Szellemi-kulturális funkció	2,116	194,982	,036*	,6103
Gondozó-ellátó funkció	,842	195	,401	,2398

35. táblázat

Fejlődés tapasztalható a reprodukciós funkciói fontosságának tekintetében (p=0,000), ugyanakkor némi visszaesés az érzelmi vagy emocionális funkció (p=0,015) és a szellemi-kulturális funkció (p=0,36) tekintetében.

Családtámogatási rendszerek

Vizsgálatunk következő állomása a családtámogatási rendszerek ismeretének, és észlelt hatékonyságának elemzése volt. Arra voltunk kíváncsiak, hogy a megkérdezettek mennyire ismerik az elérhető családtámogatási elemeket, illetve mennyire tartják hasznosnak az általunk vizsgált pénzbeli, és nem anyagi támogatási formákat, valamint a nem állami támogatási lehetőségeket.

Az első vizsgált kérdéskörünk a családtámogatási rendszerek általános ismertsége volt. A célcsoport bemeneti mérésekor ($m=2,53$) a vizsgálati személyeik eredményeink alapján a célcsoport félidei méréséhez ($m=2,41$) viszonyítva több pénzbeli családtámogatási intézkedést ismertek, ami egészen biztosan anomália, az okára nem sikerült rájöttünk, valószínűleg a külső validitás sérülése okozta. A nem pénzbeli intézkedéseket a célcsoport félidei mérésekor ($m=0,88$) a célcsoport bemeneti méréséhez ($m=0,59$) viszonyítva ugyanakkor jobban ismerik. Mindkét mérés során ismertebbek voltak a pénzbeli családtámogatási intézkedések, mint a nem pénzbeliek.

	Célcsoport Bemenet		Célcsoport Félideő	
	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás
Családtámogatási intézkedések	2,53	1,53	2,41	1,44
Nem pénzbeli támogatások	0,59	0,99	0,88	0,79

36. táblázat

Ezt követően megvizsgáltuk, hogy a különböző állami támogatások mennyire befolyásolják a megkérdezettek gyermekvállalási kedvét. A különböző támogatási formákról kellett nyilatkoznia a megkérdezetteknek, aszerint, hogy az adott támogatási forma mennyire motiválja őket a gyermekvállalás iránt. Az itemeket 1-5-ig terjedő skálán kellett osztályozniuk a megkérdezetteknek, ahol 1 jelentette, hogy egyáltalán nem motiválja a megkérdezetteket, míg az 5, hogy teljes mértékben motiválja.

A kérdéses támogatási formák a következők voltak:

- Pénzbeli ellátások
- Távmunka
- Részmunkaidő
- Ingyenes tankönyv, étkezés
- Kedvezményes utazás
- Rendezvények
- Egyéb állami ellátások

A vizsgálat első részében összevetettük a célcsoport bemeneti mérés, és a célcsoport félidei mérés átlagos pontszámait. Az összehasonlítás eredményeit a 37. táblázat tartalmazza.

	Célcsoport Bemenet		Célcsoport Félidő	
	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás
Pénzbeli ellátások	3,79	1,23	4,05	1,10
Távmunka	2,77	1,14	3,31	1,23
Részmunkaidő	3,17	1,12	3,30	1,16
Ingyenes tankönyv, étkezés	3,48	1,24	3,76	1,16
Kedvezményes utazás	3,32	1,26	3,56	1,29
Rendezvények	3,12	1,20	3,22	1,11
Egyéb állami ellátások	3,30	1,26	3,89	1,01

37. táblázat

Ahogy az a 37. táblázat értékeiből látható, a pénzbeli ellátások motivációs átlagértéke magasabb a célcsoport félidei mérés ($m=4,05$) esetében, mint a célcsoport bemeneti mérés ($m=3,75$) esetében.

A távmunka motivációs faktora magasabb a célcsoport félidei mérések ($m=3,31$) megkérdezettjeinek körében, mint a célcsoport bemeneti mérések ($m=2,77$).

A célcsoport félidei mérése magasabbra értékelte a részmunkaidő lehetőségének gyermekvállalást ösztönző szerepét ($m=3,30$). A célcsoport bemeneti mérése viszonylag alacsony ($m=3,17$) átlagpontszámmal értékelte ezt a támogatási lehetőséget.

Az ingyenes tankönyv, és étkezési lehetőségi szintén a célcsoport félidei mérések ($m=3,76$) jelentett többletmotivációt a célcsoport bemeneti méréssel összevetve ($m=3,48$).

A kedvezményes utazás, mint motivációs faktor szintén a célcsoport félidei mérések ($m=3,56$) volt fontosabb a célcsoport bemeneti mérésehez ($m=3,32$) viszonyítva. Ugyanez igaz a rendezvények esetében is, ahol a célcsoport félidei mérések $m=3,22$ átlagpontszámmal, míg a célcsoport bemeneti mérések $m=3,12$ átlagpontszámmal válaszolt.

A célcsoport félidei mérés ($m=3,89$) a meg nem határozott egyéb állami támogatások motivációs faktorát magasabbra értékelte, mint a bemeneti mérés ($m=3,30$) idején.

Az átlagok alapján úgy tűnik, hogy a gyermekvállalást motiváló faktorok fontossága jelentősen nőtt a célcsoport esetében, így a gyermekvállalási kedv is.

Az átlagok összehasonlítása után az észlelt eltéréseket statisztikailag is megpróbáltuk igazolni. Ehhez a két csoport átlagpontszámait függetlenmintás

T-próba segítségével hasonlítottuk össze, melynek eredményeit a 38. táblázat tartalmazza.

Célcsoport bemenet – Célcsoport félidő	t	Szabad- sádfok (df)	Szignifi- kancia szint (p)	Átlagok különb- sége
Pénzbeli ellátások	-,626	191,836	,532	-,0900
Távmunka	1,061	197,205	,290	,1800
Részmunkaidő	1,073	196,501	,284	,1700
Ingyenes tankönyv, étkezés	1,527	197,970	,128	,2500
Kedvezményes utazás	,351	193,605	,726	,0600
Rendezvények	,455	197,444	,649	,0700
Egyéb állami ellátások	-,439	195,914	,661	-,0600

38. táblázat

Statisztikailag ugyanakkor ezeket a fenti megállapításokat nem sikerült alá-támasztanunk. Az irány mindenestre biztató.

Következő vizsgált kérdéscsoportunk a nem állami támogatások, lehetősé-
gek motivációs faktora volt. A következő motivátorokat vizsgáltuk:

- Munka
- Anyagi körülmények
- Szülői, családi, rokon ráhatás
- Barátok, ismerősök hatása
- Jövedelmi körülmények
- Lakhatási körülmények
- Egészségi állapot
- Életkor
- Családi állapot
- Vallás
- Családpolitikai támogatások

	Célcsoport Bemenet		Célcsoport Félidő	
	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás
Munka	3,34	1,06	3,92	1,01
Anyagi körülmények	3,59	1,15	4,02	0,94
Szülői, családi, rokon ráhatás	3,51	1,05	3,88	0,78
Barátok, ismerősök hatása	3,43	0,93	3,77	0,78
Jövedelmi körülmények	3,67	1,15	4,03	1,00
Lakhatási körülmények	3,70	1,12	4,01	0,83

Egészségi állapot	3,78	1,19	4,36	0,79
Életkor	3,50	0,98	3,83	0,80
Családi állapot	3,60	1,03	3,89	0,77
Vallás	3,01	1,00	3,20	0,73
Családpolitikai támogatások	3,24	1,05	3,89	0,77

39. táblázat

Ahogy láthatjuk a 39. táblázat eredményei alapján, a munka lehetősége, és rendelkezésre állása a célcsoport félidei mérés ($m=3,92$) megkérdezettjei számára magasabb motivációs faktorral rendelkezik, mint a célcsoport bemeneti mérés ($m=3,34$) megkérdezettjei számára.

Az anyagi körülmények rendezettsége a célcsoport féleidei mérésekor ($m=4,02$) bírt magasabb motivációs faktorral a célcsoport félidei mérésével összevetve ($m=3,59$).

A szülői, családon belüli hatások, esetlegesen a nyomásgyakorlás jobban motiválja gyermekvállalásra a célcsoport félidei mérésekor ($m=3,88$), mint a célcsoport bemeneti mérésekor ($m=3,51$).

A barátok, ismerősök ráhatása szintén a célcsoport féleidei mérés ($m=3,77$) számára jelent erősebb motivációt, mint a célcsoport bemeneti mérése ($m=3,43$) számára.

A jövedelmi különbségek motivációs faktora a célcsoport bemeneti mérését ($m=3,67$) némileg kevésbé motiválja, mint a célcsoport félidei mérését ($m=4,03$).

A következő vizsgált motivációs faktort a lakhatási körülmények jelentették, amelyek a célcsoport félidei mérés ($m=4,01$) esetében jelentettek többletmotivációt a célcsoport bemeneti méréséhez ($m=3,70$) képest.

Az egészségi állapot, az egészség megléte jobban motiválja a célcsoport félidei mérésekor ($m=4,36$) gyermekvállalás iránti hajlandóságát, mint a célcsoport bemeneti mérésekor ($m=3,78$).

Az életkor célcsoport bemeneti mérésére ($m=3,50$) gyakorolt hatása gyengébb, mint a célcsoport félidei mérése esetén jelentkező hatás ($m=3,83$).

A családi állapot motivációs ereje erősebb a célcsoport félidei mérés ($m=3,89$) esetében, mint a célcsoport bemeneti mérésénél ($m=3,60$).

A vallás hatása a célcsoport bemeneti mérés ($m=3,01$) esetében jelentkezik gyengébben a célcsoport félidei méréshez ($m=3,20$) viszonyítva.

A családpolitikai támogatások motivációs faktora hangsúlyosabb a célcsoport félidei mérés ($m=3,89$) tagjai között, mint a célcsoport bemeneti mérés esetében ($m=3,24$).

Miután összehasonlítottuk a két mérés átlagát, megvizsgáltuk, hogy az átlagok eltérése között van-e statisztikailag igazolható eltérés. A független mintás T-próba eredményeit a 40. táblázat tartalmazza.

Célcsoport bemenet – Célcsoport félidő	t	Szabad- sádfok (df)	Szignifi- kancia szint (p)	Átlagok különb- sége
Munka	,707	197,893	,480	,1000
Anyagi körülmények	-,419	194,468	,676	-,0600
Szülői, családi, rokoni ráhatás	,449	197,968	,654	,0500
Barátok, ismerősök hatása	,990	197,979	,323	,1100
Jövedelmi körülmények	-,348	197,972	,728	-,0500
Lakhatási körülmények	-,337	197,969	,737	-,0400
Egészségi állapot	,508	196,525	,612	,0600
Életkor	-,442	197,970	,659	-,0500
Családi állapot	-,360	197,902	,719	-,0400
Vallás	-,691	197,246	,491	-,0700
Családpolitikai támogatások	-1,817	197,998	,071	-,2000

40. táblázat

Csakúgy, mint az előző kérdésblokknál a fejlődés iránya látszik, és biztató, ugyanakkor statisztikailag a változás egyelőre nem bizonyítható.

Együtműködések

Az utolsó kérdéskör, amit megvizsgáltunk a közösségen belüli együtműködések témaköre volt. Arra voltunk kíváncsiak, hogy a mikroközösségekben mennyire jellemző egymás segítése, akár anyagi, akár tapasztalati szinten.

A vizsgálat első részletében összehasonlítottuk a célcsoport bemeneti mérés, és a célcsoport félidei mérés átlagpontszámait, azaz, hogy mennyire tartják a megkérdezettek jellemzőnek a különböző együtműködési lehetőségeket a közvetlen környezetükben.

A következő lehetőségeket vizsgáltuk:

- Tapasztalatok átadása
- Közös programok
- Tárgyak átadása
- Online kapcsolat
- Más generációk segítsége

A válaszokat 5 fokú Likert skálán adhatták meg a válaszadók, ahol 1 az egyáltalán nem jellemző, míg 5 a teljes mértékben jellemző. Az eredményeket a 41. táblázat tartalmazza.

	Célcsoport Bemenet		Célcsoport Félidő	
	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás
Tapasztalatok átadása	3,99	0,94	4,15	0,79
Közös programok	3,86	0,98	4,05	0,82
Tárgyak átadása	3,96	1,04	4,03	0,94
Online kapcsolat	3,80	1,19	4,12	0,74
Más generációk segítsége	4,00	0,87	4,09	0,86

41. táblázat

Ahogy az a 41. táblázat eredményei alapján látható, a célcsoport félidei mérésekor ($m=4,15$), tagjainak környezetében némileg gyakoribb a tapasztalatok átadása, mint a bemeneti méréskor ($m=3,99$).

A közös programok szintén kevésbé jellemzőek a célcsoport megkérdezettjei körében bemeneti méréskor ($m=3,86$), mint a célcsoport félidei méréskor ($m=4,05$).

A tárgyak térítésmentes átadása ritkábbnak bizonyult a célcsoport bemeneti mérés ($m=3,96$) környezetében, mint a célcsoport félidei mérés ($m=4,03$) környezetében.

Az online kapcsolattartás szintén a célcsoport félidei mérésekor lett ($m=4,03$) gyakoribb, tagjainak körében, mint a bemeneti mérés ($m=3,80$) idején.

A generációk segítségének igénybevétele a célcsoport bemeneti mérésekor volt ($m=4,00$) ritkább, mint a célcsoport félidei mérésekor ($m=4,09$) gyakoribb.

Miután megvizsgáltuk az eltéréseket, statisztikai bizonyítást kerestünk arra, hogy a különbségek reprodukálhatóak-e nagyobb mintán is. A független mintás T-próba eredményeit a 42. táblázat tartalmazza.

Célcsoport bemenet – Célcsoport félidő	t	Szabadságfok (df)	Szignifikancia szint (p)	Átlagok különbsége
Tapasztalatok átadása	-,788	197,855	,431	-,0900
Közös programok	,419	197,476	,675	,0500
Tárgyak átadása	-1,325	187,863	,187	-,1600
Online kapcsolat	,775	191,622	,439	,0900
Más generációk segítsége	-2,039	191,913	,043*	-,2300

42. táblázat

Statisztikailag igazolhatóan egyedül a más generációk segítségnyújtása, és együttműködése sűrűsödött. De az irány hasonlóan pozitív, mint az eddigieknél.

Összességében el lehet mondani, hogy a fejlődés, amely a projektünk célja volt elindult, azonban a projekt módszertanának sikerességének statisztikai igazolása egyelőre várat magára. De hátra van még a megvalósítási időszak fele.

Záró mérés

Összehasonlító vizsgálatunk utolsó lépése volt projektünk szempontjából a legfontosabb. A célunk az volt a vizsgálattal, hogy projektünk sikerességét fel tudjuk mérni. Ezt két összehasonlítás segítségével tudjuk megállapítani. Egyrészt az vizsgáltuk, hogy sikerült-e elérni a kívánt fejlődést a célcsoport populációjában, másrészt pedig azt vizsgáltuk, hogy a célcsoport utolsó, és a kontrollcsoport első mérése között mutatkozik-e szignifikáns különbség.

A záró vizsgálat első lépéseként ugyanakkor a normalitás, és a validitás méréseként összehasonlítottuk a záróvizsgálat eredményeit a kontrollcsoport, és a célcsoport tagjai között.

A családok működése

Az összehasonlító vizsgálat első lépéseként a családok működését vizsgáló kérdéstömb válaszait vizsgáltuk meg. Arra voltunk kíváncsiak, hogy a célcsoport és a kontrollcsoport összevetésében van-e különbség a családok működését, alapvető dinamikáját érintő attitűdökben.

Kérdőívünk vonatkozó fejezete a következő attitűdökre tér ki:

- Teljesítmény iránti igény
- Munkamegosztás
- Önállóság
- Közös értékek
- Családi kapcsolattartás
- Hagyományok megőrzése
- Családi kapcsolatok minősége
- Egymás segítése
- Bizalom
- Őszinteség
- Egészségmegőrzés
- Vallás

Minden attitűdöt legalább egy kérdéssel vizsgáltunk, a válaszadás önbevalláson alapult, a válaszokat 5 fokozatú Likert skálán lehetett megadni, ahol 1 jelezte az egyáltalán nem jellemzőt, 5 a teljes mértékben jellemzőt.

Az eredményeket a 43. táblázat tartalmazza.

	Célcsoport		Kontrollcsoport	
	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás
Teljesítmény iránti igény	4,44	0,65	4,26	0,81
Rendszeres feladatok	4,21	0,79	3,99	1,12
Önállóság	4,51	0,59	4,31	0,83
Felelősségvállalás	4,62	0,52	4,34	0,98
Közös ebéd	4,43	0,78	4,36	0,88
Közös ünnep	4,50	0,75	4,48	0,81
Rokonlátogatások	4,09	0,9	4,07	0,96
Hagyományörzés	3,97	0,90	4,07	1,00
Családi kapcsolatok minősége	4,57	0,57	4,48	0,64
Egymás segítése	4,68	0,52	4,59	0,58
Bizalom	4,73	0,48	4,56	0,64
Őszinteség	4,70	0,48	4,52	0,62
Családtagok egészsége	4,84	0,39	4,81	0,44
Vallás	3,39	1,20	3,50	1,18

43. táblázat

Első vizsgált attitűdünk a teljesítmény iránti igény volt. Kíváncsiak voltunk arra, hogy a célcsoportban, és a kontrollcsoportban milyen fokú igény mutatkozik a teljesítmény iránt, legyen az akár munkahelyi, akár iskolai teljesítmény.

Értékelendő állításunk így szólt:

A családokban fontos, hogy ki milyen teljesítményt nyújt (akár iskolában, akár munkahelyen).

A 43. táblázat adataiból látható, hogy a célcsoport válaszai alapján alapvetően jellemzőbb a teljesítmény iránti elvárás a projektbe bevont személyeknél ($m=4,44$), mint a kontrollcsoportnál ($m=4,26$).

Következő vizsgált attitűdünk a családon belüli munkamegosztás volt, ahol kíváncsiak voltunk arra, hogy a célcsoportban, és a kontrollcsoportban milyen gyakoriságú az a jelenség, hogy a családon belül mindenkinek van valamilyen házimunkája, feladata.

A család minden tagjának van rendszeres feladata (pl. valamely házimunka)

A 43. táblázat adataiból látható, hogy a célcsoport válaszai alapján alapvetően jellemzőbb a munkamegosztás, és a család tagjainak rendszeres feladattal történő ellátása a projektbe bevont személyeknél ($m=4,21$), mint a kontrollcsoportnál ($m=3,99$)

Ez változott a bemeneti méréshez képest, ahol az irány fordított volt.

Harmadik vizsgált attitűdünk a családon belüli munkamegosztás volt, ahol

kíváncsiak voltunk arra, hogy a célcsoport, vagy a kontrollcsoport esetén tartják fontosabbnak a családtagok önállóságát.

Értékelendő állításunk így szólt:

A családban fontos az önállóság.

A 43. táblázat adataiból látható, hogy a célcsoport válaszai alapján alapvetően jellemzőbb az önállóság, az egyéni döntéshozatal a projektbe bevont személyeknél ($m=4,51$), mint a kontrollcsoportnál ($m=4,31$).

A változás ebben az esetben szintén látható a bemeneti méréshez képest.

Negyedjére a felelősségvállalással kapcsolatos attitűdöket vizsgáltuk. Összehasonlítottuk a tettek, cselekedetek, és szándékok következményeként jelentkező felelősség felvállalásának gyakoriságát a kontroll, és a projektben résztvevő személyek között.

Értékelendő állításunk így szólt:

A családban alapvető elvárás, hogy felelősséget vállaljunk tetteinkért.

A 43. táblázat adataiból látható, hogy a célcsoport válaszai alapján alapvetően jellemzőbb a felelősségvállalás a vizsgálati személyeknél ($m=4,62$), mint a kontrollszemélyeknél ($m=4,34$).

Következő vizsgált attitűdünk a családi közösség fontossága volt. Összehasonlítottuk a közös családi programok gyakoriságát a kontrollcsoport, és a célcsoport tagjai között.

Az attitűdöt két kérdéssel vizsgáltuk:

A családok hétvégén, egyidőben, egyszerre ülnek le az ebédhez.

A családi ünnepeket mindig együtt tartják.

Az adatok alapján (43. táblázat) mind a közös ebéd ($m=4,43$), mind pedig a közösen töltött ünnepek ($m=4,50$) jellemzőbbek a megkérdezett vizsgálati személyek körében, mint a kontrollcsoportba sorolt személyek esetében.

A családi kapcsolatok fontosságát vizsgálja következő attitűdünk is. A válaszadók rokonlátogatási iránti hajlandóságára voltunk kíváncsiak, természetesen a kontrollcsoport és a célcsoport összehasonlításával.

Vizsgálati kérdésünk a következő volt:

A családokra jellemzők a rendszeres rokonlátogatások.

A 43. táblázat adatai alapján elmondható, hogy a célcsoport tagjai hajlandóbbnak mutatkoznak ($m=4,09$) meglátogatni rokonaikat, mint a kontrollcsoport tagjai ($m=4,07$).

Következő vizsgált attitűdünk a hagyományörzés. Azt hasonlítottuk össze, hogy a nemzeti, és a családi hagyományok ápolása, és megőrzése a célcsoport, vagy a kontrollcsoport számára fontosabb-e.

Vizsgálati kérdésünk a következő volt:

A családokban fontos a hagyományok őrzése.

A 43. táblázat eredményei alapján a célcsoport tagjai jellemzően kevésbé szigorúbban ápolják a hagyományokat ($m=3,97$), mint a kontrollcsoport tagjai ($m=4,07$).

Ezt követően a családi kapcsolatok minőségét vizsgáltuk. Összehasonlítottuk, hogy milyen erősségű a kötődés a család tagjai között a vizsgálati személyek, és a kontrollszemélyek vonatkozásában.

Vizsgálati kérdésünk a következő volt:

A családban fontos a kapcsolatok minősége.

A 43. táblázat adatai megvizsgálva arra a következtetésre juthatunk, hogy a családi kapcsolatok minősége magasabb a célcsoportban ($m=4,57$), mint a kontrollcsoportban ($m=4,48$).

Következő vizsgált attitűdünk a családtagok közötti segítségnyújtás fontossága volt, azaz azt hasonlítottuk össze, hogy a célcsoportra, vagy a kontrollcsoportra jellemzőbb-e, hogy a családtagok kölcsönösen segítik egymást.

Vizsgálati itemünk a következő volt:

A családban fontos az egymás segítése

Ahogy azt láthatjuk a 43. táblázat adataiból, a célcsoport családtagjaira jellemzőbb, hogy a kölcsönösen nyújtanak egymás számára segítséget ($m=4,68$), mint a kontrollcsoport tagjaira ($m=4,59$).

Megvizsgáltuk a családokban a bizalom, az egymásba vetett hit kölcsönöségét és erősségét, a célcsoport, és a kontrollcsoport válaszainak alapján.

Vizsgálati kérdésünk a következő volt:

A családban alapvető érték a bizalom.

A 43. táblázatban foglaltak alapján a kölcsönös bizalom erősebb a célcsoport családjaiban esetében ($m=4,73$), mint a kontrollcsoportnál ($m=4,56$).

Ezután arra voltunk kíváncsiak, hogy mennyire fontos a családokban az őszinteség, melyet a kontrollcsoport, és a célcsoport válaszainak összehasonlításával vizsgáltunk meg.

Vizsgálati kérdésünk a következő volt:

A családban alapvető fontosságú az őszinteség.

Az eredmények alapján – melyek a 43. táblázatban találhatóak – a célcsoport tagjainak körében alapvetően fontosabb az őszinteség ($m=4,70$), mint a kontrollcsoport tagjainak körében ($m=4,52$).

Utolsó előtti vizsgálati attitűdünk az egészségmegőrzés, és a családtagok egészségének megőrzése volt. Ehhez összehasonlítottuk a a célcsoport, és a kontrollcsoport válaszait a következő a kérdésre:

A családban fontos a családtagok egészsége.

A 43. táblázatban látható eredmények alapján egyértelműen fontosabb a családtagok egészségének védelme ($m=4,84$) a célcsoport tagjainak családjában, mint a kontrollcsoport esetében ($m=4,81$).

Utoljára vizsgáltuk a vallás, és a hitélet fontosságát a családok életében.

Az összehasonlítás alapjául a következő kérdésre adott válaszok szolgáltak:

A család tagjai számára fontos a vallás.

A 43. táblázat eredményei alapján egyértelműen kevésbé fontosabb a vallás, és a hitélet a célcsoport ($m=3,39$) családjai számára, mint a kontrollcsoport családjai ($m=3,50$) számára.

Célcsoport - Kontrollcsoport	t	Szabadságfok (df)	Szignifikancia szint (p)	Átlagok különbsége
Teljesítmény iránti igény	1,724	198	,086	,1800
Rendszeres feladatok	1,598	198	,112	,2200
Önállóság	1,948	198	,053	,2000
Felelősségvállalás	2,502	198	,013*	,2800
Közös ebéd	,594	195,181	,553	,0700
Közös ünnep	,180	197,160	,857	,0200
Rokonlátogatások	,151	196,997	,880	,0200
Hagyományőrzés	-,739	195,716	,461	-,1000
Családi kapcsolatok minősége	1,045	195,415	,297	,0900
Egymás segítése	1,138	195,890	,257	,0900
Bizalom	2,109	198	,036*	,1700
Őszinteség	2,275	198	,024*	,1800
Családtagok egészsége	,506	195,486	,614	,0300
Vallás	-,651	197,943	,516	-,1100

44. táblázat

Miután megvizsgáltuk, a különbséget a célcsoport, és a kontrollcsoport között a családok dinamikájának, működésének tekintetében, a vizsgálat következő lépéseként statisztikailag igazolható eltéréseket kerestünk. Az ugyanis, hogy eltérés tapasztalható, önmagában nem jelent bizonyítást arra, hogy az eltérés minden esetben jelentkezik a két csoport között, márpedig a kutatás további fázisaiban inkább az igazolható eltérés a mérvadó, hiszen segíthet abban, hogy visszajelzést kapjunk a projektmunka sikerességéről, és az ezáltal a jövőben alkalmazható családokat segítő programok alapját adhassa projektmunkánk.

A vizsgálathoz független mintás T-próbát használtunk statisztikai eljárás-ként, annak érdekében, hogy összevethessük a csoportok közötti különbségeket. A próba eredményeit vizsgált tételekre lebontva tartalmazza a 44. táblázat.

A vizsgálat során szignifikáns eltérést találtunk a felelősségvállalás ($p=0,013$), a családtagok közötti bizalom ($p=0,036$), az őszinteség ($p=0,024$).

Nem mutatott szignifikáns – statisztikailag igazolható – eltérést a rendszeres feladatok dimenziója, a családi közösség jelentőségét mérő itemek közül a közösen töltött ebéd, a rokonok közötti kapcsolatok ápolásának fontossága, a hagyományőrzés, illetve a vallásgyakorlás fontossága, illetve a többi vizsgált item.

Az eredményeink alapján tehát bizonyítható, hogy a kontrollcsoport tagjai számára kevésbé fontos, hogy a családtagok felelősséget vállaljanak tetteikért és döntéseikért. Megállapítható továbbá, hogy a célcsoport számára jellemzőbb az egymásba vetett magasabb fokú bizalom, és az őszinteség.

A kontrollcsoport tagjai egyik dimenzióban sem értek el szignifikánsan magasabb pontszámot a célcsoporthoz viszonyítva.

Értékek

Második nagy kérdésblokkunk a családi értékek közötti eltéréseket vizsgálta. Arra voltunk kíváncsiak, hogy a családi értékeket érintő attitűdök között van-e bármilyen értékű eltérés a kontrollcsoport és a célcsoport tagjai között.

Először azt vizsgáltuk meg, hogy bizonyos értékek esetében melyek azok a szocializációs közegek, amelyek a leginkább segítik az adott értékek elsajátítását. Az eredményeket az alapján határoztuk meg, hogy a válaszadók hány alkalommal jelölték meg az adott szocializációs elsődleges fontosságúnak. Az összehasonlítás eredményeit a 45. táblázat tartalmazza.

Vizsgált értékeink a következők voltak:

- Eltökélttség és kitartás
- Felelősségérzet
- Jól neveltség
- Függetlenség
- Engedelmisség
- Vallásos hit
- Takarékoság
- Tolerancia és tisztelet
- Önzetlenség
- Kreativitás
- Kemény munka

		Otthon	Iskola	Munkahely	Egyéb
Eltökélttség és kitartás	Célcsoport	48	33	18	1
	Kontrollcsoport	43	39	17	1
Felelősségérzet	Célcsoport	51	32	17	0
	Kontrollcsoport	47	30	23	0
Jól neveltség	Célcsoport	62	27	10	1
	Kontrollcsoport	53	30	16	1
Függetlenség	Célcsoport	51	15	25	9
	Kontrollcsoport	36	23	24	17

Engedelmes-ség	Célcsoport	54	23	14	9
	Kontrollcsoport	44	30	19	7
Vallásos hit	Célcsoport	36	19	2	43
	Kontrollcsoport	50	15	4	31
Takarékos-ság	Célcsoport	76	3	12	9
	Kontrollcsoport	71	11	13	5
Tolerancia és tisztelet	Célcsoport	56	28	11	5
	Kontrollcsoport	46	37	10	7
Önzetlen-ség	Célcsoport	64	18	6	12
	Kontrollcsoport	47	27	13	13
Kreativitás	Célcsoport	19	49	21	11
	Kontrollcsoport	24	52	18	6
Kemény munka	Célcsoport	30	23	47	0
	Kontrollcsoport	18	39	41	2

45. táblázat

Az eltökéltség és a kitartás értékének legfontosabb szocializációs közegének a célcsoport megkérdezettjei az otthon tartották, míg a legkevésbé fontosnak a munkahelyet. A kontrollcsoport tagjai elsősorban az otthon tekintették az eltökéltségre, és kitartásra nevelő legfontosabb közegnek, míg a legkevésbé fontosnak a munkahelyet.

A felelősségérzet szempontjából legfontosabb szocializációs közegnek mindkét csoport esetében az otthon bizonyult, míg a legkevésbé fontos mindkét csoport válaszadói között a munkahely volt.

A jólneveltség értékének esetén mindkét csoport azonos mintázatú válaszokat adott, a legfontosabb szocializációs közegnek mind a cél-, mind pedig a kontrollcsoport az otthon tartotta. Legkevésbé fontos közegnek mindkét csoport a munkahelyet jelölte meg.

A függetlenség értékét a célcsoport tagjai szerint a leginkább otthon lehet elsajátítani, ehhez hasonlóan vélekedtek a kontrollcsoport megkérdezettjei is. Különbség nem jelentkezik a legkevésbé fontos közeg megítélésében sem. A legkevésbé fontos közegnek mind a cél-, mind a kontrollcsoport az iskolát jelölte meg.

Az engedelmes-ségre a mind a célcsoport, mind a kontrollcsoport válaszai alapján a leginkább az otthoni környezet nevelhet valakit. Az erre legkevésbé alkalmas környezet minden megkérdezett válaszadó szerint a munkahely volt.

A vallásos hitre való nevelés mind a célcsoport, mind a kontrollcsoport válaszai szerint a leggyakrabban otthon történik meg, míg a legkevésbé fontos szociális közeg a munkahely.

A takarékoság értékének elsajátítása szempontjából legfontosabb szocializációs közeg a célcsoport és a kontrollcsoport esetében egyöntetűen az otthon volt, míg a legkevésbé fontos mindkét csoport esetében az iskola volt, ami rávilágít arra, hogy az oktatási rendszer jelenleg nem igazán tanítja meg a tanulókat a pénzzel való gazdálkodásra.

A toleranciát és tiszteletet a családtagok a kontrollcsoport, és a célcsoport válaszadói szerint a leginkább otthon képesek megtanulni. A szocializáció szempontjából legkevésbé fontos közegnek mindkét csoport esetében a munkahely bizonyult.

Az önzetlenség értékének elsajátítása szempontjából a legfontosabb szocializációs közeg mind a célcsoport, mind pedig a kontrollcsoport esetében az otthon volt. A legkevésbé fontos közegnek a célcsoport válaszadói a munkahelyet tartották, csakúgy, mint a kontrollcsoport válaszadói.

A kreativitás szempontjából célcsoport tagjai számára a legfontosabb szocializációs közeg az iskola volt, míg a legkevésbé fontos közegnek az otthont jelölték még. Ezzel megegyezően a kontrollcsoport tagjai számára legfontosabb szocializációs közeg az iskola volt, ugyanakkor a legkevésbé fontos közeg pedig szintén a munkahely volt.

A kemény munka értékének elsajátítását leginkább támogató közeg a célcsoport válaszai alapján az munkahely, csakúgy, mint a kontrollcsoport szerint. A legkevésbé fontos közeg a célcsoport válaszai szerint az otthon, míg a kontrollcsoport véleményei szerint az otthon.

	Célcsoport		Kontrollcsoport	
	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás
a nyugodt, biztonságos élet	2,84	0,36	2,82	0,38
az anyagi jólét	2,59	0,51	2,66	0,47
a társadalmi egyenlőség	2,33	0,65	2,42	0,58
a családi boldogság	2,89	0,31	2,86	0,34
az egyéni szabadság	2,55	0,57	2,58	0,51
a tartalmas munka	2,47	0,55	2,43	0,59
a közösségi magatartás	2,37	0,63	2,24	0,57
a közelet demokrácia	2,17	0,65	2,11	0,63

46. táblázat

A vizsgálat következő részében azt hasonlítottuk össze, hogy mennyire fontosak a megkérdezett családok körében egyes értékek. A közelítő vizsgálat során összehasonlítottuk az értékek átlagos fontosságát. Az egyes értékeket 1-3-ig terjedő skálán értékelték a válaszadók, ahol 1 jelentette, hogy közömbös, 2, hogy fontos, míg a 3, hogy az adott érték nagyon fontos a megkérdezettek számára. Az eredményeket a 46. táblázat tartalmazza.

A vizsgált értékek a következők voltak:

- a nyugodt, biztonságos élet
- az anyagi jólét
- a társadalmi egyenlőség
- a családi boldogság
- az egyéni szabadság
- a tartalmas munka
- a közösségi magatartás
- a közélet demokrácia

Az első érték, amit vizsgáltunk a nyugodt, biztonságos élet volt. A célcsoport válaszadói ezt az értéket átlagosan fontosabbnak ($m=2,84$) tartották a kontrollcsoport ($m=2,82$) megkérdezettjeinél.

Második értékünk az anyagi jólét. Az összehasonlítás során azt tapasztaltuk, hogy az anyagi biztonság a kontrollcsoport számára fontosabbnak tűnik ($m=2,66$), mint a célcsoport számára ($m=2,59$).

A következő érték, amit megvizsgáltunk a társadalmi egyenlőség kérdése volt, mely szintén ($m=2,42$) a kontrollcsoport számára volt fontosabb, a célcsoport nem tartotta túl fontosnak a társadalmi egyenlőség értékét ($m=2,33$).

A családi boldogság a célcsoport számára bírt nagyobb jelentőséggel ($m=2,89$), ugyanakkor a kontrollcsoport esetében is a legfontosabb értéknek számított ($m=2,86$).

Az egyén szabadsága, mint érték, kevésbé fontosabbnak bizonyult a célcsoport ($m=2,55$) számára, mint a kontrollcsoport részére ($m=2,58$).

A tartalmas munka értéke volt a vizsgálatunk következő állomása. Azt találtuk, hogy a kontrollcsoportoz tartozó családok (2,43) kevésbé fontosnak tartják, hogy a tagjaik felelős munkát végezzenek, mint a célcsoport megkérdezettjei ($m=2,46$).

A közösségi magatartás, azaz az érték, hogy a család tagjai a társadalom érdekében gondolkodjanak. Ez az érték a célcsoport tagjai számára fontosabb ($m=2,37$), mint a kontrollcsoport tagjai számára ($m=2,24$).

A közélet követése és a demokrácia értéke a legkevésbé fontos érték mindkét csoport számára, a célcsoport megkérdezettjei ($m=2,17$) ugyanakkor a kontrollcsoport ($m=2,11$) tagjaitól fontosabbnak értékelték a demokrácia, és a közélet szerepét a családban.

Miután az elsődleges vizsgálat során összevetettük a csoportokat, és megvizsgáltuk az eltérések irányát, a következő lépésben statisztikailag is megpróbáltuk alátámasztani a csoportok közötti különbségeket. Az eltérések bizonyítására független mintás T-próbát használtunk. Az eredményeket az 47. táblázat tartalmazza.

Célcsoport - Kontrollcsoport	t	Szabadságfok (df)	Szignifikancia szint (p)	Átlagok különbsége
a nyugodt, biztonságos élet	,375	197,567	,708	,0200
az anyagi jólét	-,999	196,830	,319	-,0700
a társadalmi egyenlőség	-1,024	198	,307	-,0900
a családi boldogság	,639	198	,524	,0300
az egyéni szabadság	-,388	198	,698	-,0300
a tartalmas munka	,492	198	,623	,0400
a közösségi magatartás	1,529	196,085	,128	,1300
a közélet demokrácia	,660	198	,510	,0600

47. táblázat

Statisztikailag igazolható különbséget ezúttal egyetlen esetben sem találtunk a két csoport között.

A család funkciói

Az összehasonlító vizsgálat következő lépéseként a családok funkcióit vettük górcső alá. Arra voltunk kíváncsiak, hogy a családok egyes szerepeit mennyire tartják fontosnak a megkérdezettek. Ennek megállapítása érdekében a megkérdezetteknek a hét vizsgált funkciót 1-7-ig kellett osztályozniuk, fontosságuk sorrendjében.

A vizsgálat első körében összehasonlítottuk a célcsoport és a kontrollcsoport válaszainak átlagértékeit hasonlítottuk össze egymással, melynek eredményeit a 48. táblázat tartalmazza.

A vizsgált funkciók a következők voltak:

- Reprodukciós funkció
- Pszicho-szociális funkció
- Irányítási és ellenőrzési funkció
- Érzelmi vagy emocionális funkció
- Szocializációs funkció
- Szellemi-kulturális funkció
- Gondozó-ellátó funkció

	Célcsoport		Kontrollcsoport	
	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás
Reprodukciós funkció	5,15	2,03	4,91	2,04
Pszicho-szociális funkció	3,75	1,84	4,29	1,79
Irányítási és ellenőrzési funkció	3,73	1,96	3,85	2,03

Érzelmi vagy emocionális funkció	4,46	1,84	4,87	1,80
Szocializációs funkció	4,16	2,12	4,47	1,96
Szellemi-kulturális funkció	3,89	2,07	3,76	1,89
Gondozó-ellátó funkció	4,56	2,09	4,07	2,41

48. táblázat

Ahogy azt a 48. táblázatban foglaltak alapján láthatjuk, a család reprodukciós funkció, azaz a gyermekvállalás kevésbé fontos a kontrollcsoport számára ($m=4,91$), mint a célcsoport megkérdezettjei számára ($m=5,15$)

A családok pszicho-szociális funkciója, azaz a közösségi, és a személyiségtámogató funkciója a kontrollcsoport ($m=4,29$) számára jelent fontosabb szerepet, a célcsoport ($m=3,75$) kevésbé értékelte a funkció jelentőségét.

A családok irányítási és ellenőrzési funkcióját megint csak a célcsoport ($m=3,73$) tartotta kevésbé fontosnak, a kontrollcsoport válaszadóival ($m=3,85$) szemben.

Az érzelmi vagy emocionális támogató funkciót a kontrollcsoport ($m=4,87$) tartotta előrébb valónak a célcsoporttól ($m=4,46$).

A célcsoport kevésbé fontosnak tartotta ($m=4,16$) a családok szociális, társadalmi funkcióját a kontrollcsoportéhoz viszonyítva ($m=4,47$).

A szellemi-kulturális funkció a célcsoport ($m=3,86$) számára jelent többlettartalmat, a kontrollcsoporttal ($m=3,76$) szemben.

A családok gondozó-ellátó funkciója jelentősebb a célcsoport ($m=4,56$) számára, mint a kontrollcsoport számára ($m=4,07$).

Miután megvizsgáltuk az átlagok közötti különbségeket, statisztikai bizonyítékot kerestünk annak alátámasztására, hogy a két csoport között igazolható különbség van abban, hogy a családok egyes funkcióit mennyire tartják fontosnak. Ennek bizonyítása érdekében független mintás T-próbát alkalmaztunk, melynek eredményeit a 49. táblázatban foglaltuk össze.

Célcsoport - Kontrollcsoport	t	Szabadságfok (df)	Szignifikancia szint (p)	Átlagok különbsége
Reprodukciós funkció	,833	197,997	,406	,2400
Pszicho-szociális funkció	-2,092	197,850	,038*	-,5400
Irányítási és ellenőrzési funkció	-,424	197,771	,672	-,1200
Érzelmi vagy emocionális funkció	-1,588	197,917	,114	-,4100
Szocializációs funkció	-1,072	196,731	,285	-,3100
Szellemi-kulturális funkció	,463	196,446	,644	,1300
Gondozó-ellátó funkció	1,535	198	,126	,4900

49. táblázat

Ahogy az eredményekből látható, a szignifikáns eltérés mutatkozott a pszicho-szociális funkció tekintetében. A kontrollcsoport számára fontosabb volt a család ezen funkciója, mint a célcsoport részére.

Családtámogatási rendszerek

Vizsgálatunk következő állomása a családtámogatási rendszerek ismeretének, és észlelt hatékonyságának elemzése volt. Arra voltunk kíváncsiak, hogy a megkérdezettek mennyire ismerik az elérhető családtámogatási elemeket, illetve mennyire tartják hasznosnak az általunk vizsgált pénzbeli, és nem anyagi támogatási formákat, valamint a nem állami támogatási lehetőségeket.

Az első vizsgált kérdéskörünk a családtámogatási rendszerek általános ismertsége volt. A célcsoport ($m=2,44$) tagjai eredményeink alapján a kontrollcsoportéhoz ($m=2,97$) viszonyítva kevesebb pénzbeli családtámogatási intézkedést ismernek. A nem pénzbeli intézkedéseket a kontrollcsoport tagjai ($m=0,99$) a célcsoportéhoz ($m=0,74$) viszonyítva jobban ismerik. Mindkét csoport válaszadói számára ismertebbek a pénzbeli családtámogatási intézkedések, mint a nem pénzbeliek.

	Célcsoport		Kontrollcsoport	
	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás
Családtámogatási intézkedések	2,44	1,50	2,97	1,47
Nem pénzbeli támogatások	0,74	0,71	0,99	0,74

50. táblázat

Ezt követően megvizsgáltuk, hogy a különböző állami támogatások mennyire befolyásolják a megkérdezettek gyermekvállalási kedvét. A különböző támogatási formákról kellett nyilatkozni a megkérdezetteknek, aszerint, hogy az adott támogatási forma mennyire motiválja őket a gyermekvállalás iránt. Az itemeket 1-5-ig terjedő skálán kellett osztályozniuk a megkérdezetteknek, ahol 1 jelentette, hogy egyáltalán nem motiválja a megkérdezetteket, míg az 5, hogy teljes mértékben motiválja.

A kérdéses támogatási formák a következők voltak:

- Pénzbeli ellátások
- Távmunka
- Részmunkaidő
- Ingyenes tankönyv, étkezés
- Kedvezményes utazás
- Rendezvények
- Egyéb állami ellátások

A vizsgálat első részében összevetettük a célcsoport, és a kontrollcsoport átlagos pontszámait. Az összehasonlítás eredményeit az 51. táblázat tartalmazza.

	Célcsoport		Kontrollcsoport	
	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás
Pénzbeli ellátások	4,26	1,00	4,29	1,04
Távmunka	3,63	1,21	3,64	1,23
Részmunkaidő	3,61	1,17	3,58	1,21
Ingyenes tankönyv, étkezés	3,93	1,12	3,81	1,29
Kedvezményes utazás	3,68	1,22	3,67	1,28
Rendezvények	3,53	1,21	3,34	1,24
Egyéb állami ellátások	4,02	1,10	3,94	1,09

51. táblázat

Az 51. táblázat értékeiből látható, a pénzbeli ellátások motivációs átlagértéke magasabb a kontrollcsoport ($m=4,29$) esetében, mint a célcsoport ($m=4,26$) esetében.

A távmunka motivációs faktora alacsonyabb a célcsoport ($m=3,63$) megkérdezettjeinek körében, mint a kontrollcsoport ($m=3,64$) válaszadóinak körében.

A célcsoport magasabbnak értékelte a részmunkaidő lehetőségének gyermekvállalást ösztönző szerepét ($m=3,61$). A kontrollcsoport viszonylag alacsony ($m=3,58$) átlagpontszámmal értékelte ezt a támogatási lehetőséget.

Az ingyenes tankönyv, és étkezési lehetőségi szintén a célcsoport ($m=3,93$) számára jelent többletmotivációt a kontrollcsoporttal összevetve ($m=3,81$).

A kedvezményes utazás, mint motivációs faktor szintén a célcsoport ($m=3,68$) számára fontosabb a kontrollcsoportéhoz ($m=3,67$) viszonyítva. Ugyanez igaz a rendezvények esetében is, ahol a célcsoport $m=3,53$ átlagpontszámmal, míg a kontrollcsoport $m=3,34$ átlagpontszámmal válaszolt.

A kontrollcsoport ($m=3,94$) a meg nem határozott egyéb állami támogatások motivációs faktorát alacsonyabbnak értékelte, mint a célcsoport ($m=4,02$).

Az átlagok összehasonlítása után az észlelt eltéréseket statisztikailag is megpróbáltuk igazolni. Ehhez a két csoport átlagpontszámait függetlenmintás T-próba segítségével hasonlítottuk össze, melynek eredményeit a 52. táblázat tartalmazza.

Célcsoport - Kontrollcsoport	t	Szabadságfok (df)	Szignifikancia szint (p)	Átlagok különbsége
Pénzbeli ellátások	-,207	198	,836	-,0300
Távmunka	-,058	198	,954	-,0100
Részmunkaidő	,177	198	,860	,0300
Ingyenes tankönyv, étkezés	,701	198	,484	,1200
Kedvezményes utazás	0,000	198	1,000	0,0000
Rendezvények	1,093	198	,276	,1900
Egyéb állami ellátások	,512	198	,609	,0800

52. táblázat

Az az 52. táblázat eredményei alapján látható, statisztikailag igazolható különbség nem mutatható ki a csoportok között.

Következő vizsgált kérdéscsoportunk a nem állami támogatások, lehetőségek motivációs faktora volt.

A következő motivátorokat vizsgáltuk:

- Munka
- Anyagi körülmények
- Szülői, családi, rokoni ráhatás
- Barátok, ismerősök hatása
- Jövedelmi körülmények
- Lakhatási körülmények
- Egészségi állapot
- Életkor
- Családi állapot
- Vallás
- Családpolitikai támogatások

	Célcsoport		Kontrollcsoport	
	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás
Munka	4,13	0,91	4,24	0,98
Anyagi körülmények	4,28	0,92	4,37	0,84
Szülői, családi, rokoni ráhatás	4,01	0,83	3,98	0,84
Barátok, ismerősök hatása	3,75	0,84	3,68	0,85
Jövedelmi körülmények	4,24	0,91	4,39	0,81
Lakhatási körülmények	4,18	0,82	4,40	0,87
Egészségi állapot	4,42	0,76	4,26	1,05

Életkor	3,90	0,87	3,95	0,89
Családi állapot	3,97	0,82	3,92	0,86
Vallás	3,37	0,74	3,32	0,77
Családpolitikai támogatások	4,11	0,76	4,15	0,88

53. táblázat

Ahogy láthatjuk a 53. táblázat eredményei alapján, munka lehetősége, és rendelkezésre állása a kontrollcsoport (m=4,24) megkérdezettjei számára magasabb motivációs faktorral rendelkezik, mint a célcsoport (m=4,13) megkérdezettjei számára.

Az anyagi körülmények rendezettsége a célcsoport (m=4,28) számára bír alacsonyabb motivációs faktorral a kontrollcsoporttal összevetve (m=4,37).

A szülői, családon belüli hatások, esetlegesen a nyomásgyakorlás jobban motiválja gyermekvállalásra a célcsoportot (m=4,01), mint a kontrollcsoportot (m=3,98).

A barátok, ismerősök ráhatása szintén a célcsoport (m=3,75) számára jelent erősebb motivációt, mint a kontrollcsoport (m=3,68) számára.

A jövedelmi különbségek motivációs faktora közötti különbségek ugyan marginálisak, de a célcsoport (m=4,24) némileg kevésbé motivált, mint a kontrollcsoport (m=4,39).

A következő vizsgált motivációs faktort a lakhatási körülmények jelentették, amelyek a kontrollcsoport (m=4,40) esetében jelentettek minimális többletmotivációt a célcsoportéhoz (m=4,18) képest.

Az egészségi állapot, az egészség megléte jobban motiválja a célcsoport (m=4,42) gyermekvállalás iránti hajlandóságát, mint a kontrollcsoportét (m=4,26).

Az életkor célcsoportra (m=3,90) gyakorolt hatása gyengébb, mint a kontrollcsoport esetén jelentkező hatás (m=3,95).

A családi állapot motivációs ereje gyengébb a kontrollcsoport (m=3,92) esetében, mint a célcsoportnál (m=3,97).

A vallás hatása a célcsoport (m=3,37) esetében jelentkezik erősebben a kontrollcsoportéhoz (m=3,32) viszonyítva.

A családpolitikai támogatások motivációs faktora hangsúlyosabb a kontrollcsoport (m=4,15) tagjai között, mint a célcsoport esetében (m=4,11).

Miután összehasonlítottuk a két csoport átlagát, megvizsgáltuk, hogy az átlagok eltérése között van-e statisztikailag igazolható eltérés. A független mintás T-próba eredményeit az 54. táblázat tartalmazza.

Célcsoport - Kontrollcsoport	t	Szabadságfok (df)	Szignifikancia szint (p)	Átlagok különbsége
Munka	-,817	196,978	,415	-,1100
Anyagi körülmények	-,718	196,657	,473	-,0900
Szülői, családi, rokoni ráhatás	,253	197,990	,800	,0300
Barátok, ismerősök hatása	,583	197,990	,560	,0700
Jövedelmi körülmények	-1,227	195,585	,221	-,1500
Lakhatási körülmények	-1,819	197,506	,070	-,2200
Egészségi állapot	1,230	198	,220	,1600
Életkor	-,401	197,882	,689	-,0500
Családi állapot	,420	197,582	,675	,0500
Vallás	,464	197,704	,643	,0500
Családpolitikai támogatások	-,343	194,144	,732	-,0400

54. táblázat

Az eredmények alapján statisztikailag igazolható, szignifikáns különbség a két csoport között nem mutatkozik.

Együttműködések

Az utolsó kérdéskör, amit megvizsgáltunk a közösségen belüli együttműködések vizsgálatát. Arra voltunk kíváncsiak, hogy a mikroközösségekben mennyire jellemző egymás segítése, akár anyagi, akár tapasztalati szinten.

A vizsgálat első részletében összehasonlítottuk a célcsoport, és a kontrollcsoport átlagpontszámait, azaz, hogy mennyire tartják a megkérdezettek jellemzőnek a különböző együttműködési lehetőségeket a közvetlen környezetükben.

A következő lehetőségeket vizsgáltuk:

- Tapasztalatok átadása
- Közös programok
- Tárgyak átadása
- Online kapcsolat
- Más generációk segítsége

A válaszokat 5 fokú Likert skálán adhatták meg a válaszadók, ahol 1 az egyáltalán nem jellemző, míg 5 a teljes mértékben jellemző. Az eredményeket az 55. táblázat tartalmazza.

	Célcsoport		Kontrollcsoport	
	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás
Tapasztalatok átadása	4,27	0,80	4,29	0,89
Közös programok	4,01	0,81	4,14	0,92
Tárgyak átadása	4,02	1,06	4,3	0,92
Online kapcsolat	4,10	0,91	4,21	0,96
Más generációk segítsége	4,13	0,93	4,47	0,68

55. táblázat

Ahogy az az 55. táblázat eredményei alapján látható, a kontrollcsoport (m=4,29) tagjainak környezetében némileg gyakoribb a tapasztalatok átadása, mint a célcsoport (m=4,27) tagjainak környezetében.

A közös programok szintén kevésbé jellemzőek a célcsoport (m=4,01) megkérdezettjei körében, mint a kontrollcsoport (m=4,14) válaszadóinál.

A tárgyak térítésmentes átadása ritkébbnek bizonyult a célcsoport (m=4,02) környezetében, mint a kontrollcsoport (m=4,3) tagjainak környezetében.

Az online kapcsolattartás ugyanakkor a kontrollcsoport (m=4,3) tagjainak körében gyakoribb, mint a célcsoport (m=4,02) környezetében.

A generációk segítségének igénybevétele a célcsoport (m=4,13) esetében ritkébb, mint a kontrollcsoport (m=4,47) környezetében.

Miután megvizsgáltuk az eltéréseket, statisztikai bizonyítást kerestünk arra, hogy a különbségek reprodukálhatóak-e nagyobb mintán is. A független mintás T-próba eredményeit az 56. táblázat tartalmazza.

Célcsoport - Kontrollcsoport	t	Szabadságfok (df)	Szignifikancia szint (p)	Átlagok különbsége
Tapasztalatok átadása	-,167	195,858	,868	-,0200
Közös programok	-1,060	194,817	,291	-,1300
Tárgyak átadása	-1,985	194,358	,049*	-,2800
Online kapcsolat	-,826	197,411	,410	-,1100
Más generációk segítsége	-2,920	181,551	,004	-,3400

56. táblázat

Statisztikailag igazolható különbség egyetlen változó esetén mutatkozik, a tárgyak térítésmentes átadása gyakoribb a kontrollcsoport tagjainak körében.

Záró mérés eredmény

Vizsgálatunk második összehasonlítási vonalától a projektmunka sikerességéről remélünk visszajelzést kapni a projekttidőszak felének eltelte után. Ehhez a korábban már ismertetett módszertan mentén vetjük össze a célcsoport bemeneti mérésének eredményeit a projekt zárásakor gyűjtött adatokkal.

Az összehasonlítás célja az volt, hogy meggyőződjünk arról, hogy mutatkozik-e különbség a célcsoport bemeneti mérésekor szerzett adatok és a zárásakor szerzett adatok között.

A családok működése

Az összehasonlító vizsgálat első lépéseként a családok működését vizsgáló kérdéstömb válaszait vizsgáltuk meg. Arra voltunk kíváncsiak, hogy a célcsoport bemeneti mérés és a célcsoport záró mérés összevetésében van-e fejlődés a családok működését, alapvető dinamikáját érintő attitűdökben.

Kérdőívünk vonatkozó fejezete a következő attitűdökre tér ki:

- Teljesítmény iránti igény
- Munkamegosztás
- Önállóság
- Közös értékek
- Családi kapcsolattartás
- Hagyományok megőrzése
- Családi kapcsolatok minősége
- Egymás segítése
- Bizalom
- Őszinteség
- Egészségmegőrzés
- Vallás

Minden attitűdöt legalább egy kérdéssel vizsgáltunk, a válaszadás önbevalláson alapult, a válaszokat 5 fokozatú Likert skálán lehetett megadni, ahol 1 jelezte az egyáltalán nem jellemzőt, 5 a teljes mértékben jellemzőt.

	Célcsoport bemeneti mérés		Célcsoport záró mérés	
	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás
Teljesítmény iránti igény	4,26	0,68	4,44	0,65
Rendszeres feladatok	4,22	0,96	4,21	0,79
Önállóság	4,46	0,61	4,51	0,59

Felelősségvállalás	4,8	0,47	4,62	0,52
Közös ebéd	4,23	0,91	4,43	0,78
Közös ünnep	4,67	0,59	4,50	0,75
Rokonlátogatások	3,83	0,97	4,09	0,9
Hagyományőrzés	3,82	0,87	3,97	0,90
Családi kapcsolatok minősége	4,67	0,6	4,57	0,57
Egymás segítése	4,81	0,41	4,68	0,52
Bizalom	4,88	0,31	4,73	0,48
Őszinteség	4,8	0,47	4,70	0,48
Családtagok egészsége	4,89	0,36	4,84	0,39
Vallás	3,04	1,29	3,39	1,20

57. táblázat

Első vizsgált attitűdünk a teljesítmény iránti igény volt. Kíváncsiak voltunk arra, hogy a célcsoport bemeneti mérésben, és a célcsoport záró mérésben milyen fokú igény mutatkozik a teljesítmény iránt, legyen az akár munkahelyi, akár iskolai teljesítmény.

Értékelendő állításunk így szólt:

A családokban fontos, hogy ki milyen teljesítményt nyújt (akár iskolában, akár munkahelyen).

A 57. táblázat adataiból látható, hogy a célcsoport bemeneti válaszai alapján alapvetően alacsonyabb volt a teljesítmény iránti elvárás a projektbe bevont személyeknél ($m=4,26$), mint a célcsoport záró mérésénél ($m=4,44$).

Következő vizsgált attitűdünk a családon belüli munkamegosztás volt, ahol kíváncsiak voltunk arra, hogy a célcsoport bemeneti adataiban, és a célcsoport záró mérésében milyen gyakoriságú az a jelenség, hogy a családon belül mindenkinek van valamilyen házimunkája, feladata.

A család minden tagjának van rendszeres feladata (pl. valamely házimunka)

A 57. táblázat adataiból látható, hogy a célcsoport bemeneti válaszai alapján alapvetően jellemzőbb a munkamegosztás, és a család tagjainak rendszeres feladattal történő ellátása a projektbe bevont személyeknél ($m=4,22$), mint a célcsoport záró mérésénél ($m=4,21$).

Harmadik vizsgált attitűdünk a családon belüli munkamegosztás volt, ahol kíváncsiak voltunk arra, hogy a célcsoport bemeneti mérés, vagy a célcsoport záró mérés esetén tartják fontosabbnak a családtagok önállóságát.

Értékelendő állításunk így szólt:

A családban fontos az önállóság.

A 57. táblázat adataiból látható, hogy a célcsoport bemeneti mérés válaszai alapján alapvetően kevésbé jellemzőbb az önállóság, az egyéni döntés-

hozatal a projektbe bevont személyeknél ($m=4,46$), mint a célcsoport záró mérésénél ($m=4,51$).

Negyedjére a felelősségvállalással kapcsolatos attitűdöket vizsgáltuk. Összehasonlítottuk a tettek, cselekedetek és szándékok következményeként jelentkező felelősség felvállalásának gyakoriságát a vizsgálati személyek között.

Értékelendő állításunk így szólt:

A családban alapvető elvárás, hogy felelősséget vállaljunk tetteinkért.

A 57. táblázat adataiból látható, hogy a célcsoport bemeneti mérés választai alapján alapvetően jellemzőbb a felelősségvállalás a vizsgálati személyeknél ($m=4,8$), mint a második mérés esetében ($m=4,62$).

Következő vizsgált attitűdünk a családi közösség fontossága volt. Összehasonlítottuk a közös családi programok gyakoriságát a célcsoport záró mérése, és a célcsoport bemeneti mérése között.

Az attitűdöt két kérdéssel vizsgáltuk:

A családok hétvégén, egyidőben, egyszerre ülnek le az ebédhez.

A családi ünnepeket mindig együtt tartják.

Az adatok alapján (57. táblázat) a közös ebéd ($m=4,23$) kevésbé jellemzőbb volt a közösen töltött ünnepek ($m=4,67$) ugyanakkor jellemzőbbek a megkérdezett vizsgálati személyek körében a bemeneti mérés során, mint a célcsoport záró mérésekor.

A családi kapcsolatok fontosságát vizsgálja következő attitűdünk is. A válaszadók rokonlátogatási iránti hajlandóságára voltunk kíváncsiak, természetesen a célcsoport záró mérés és a célcsoport bemeneti mérés összehasonlításával.

Vizsgálati kérdésünk a következő volt:

A családokra jellemzők a rendszeres rokonlátogatások.

Az 57. táblázat adatai alapján elmondható, hogy a célcsoport bemeneti méréskor kevésbé hajlandónak mutatkozott ($m=3,83$) meglátogatni rokonait, mint a záró méréskor ($m=4,09$).

Következő vizsgált attitűdünk a hagyományőrzés. Azt hasonlítottuk össze, hogy a nemzeti, és a családi hagyományok ápolása, és megőrzése a célcsoport bemeneti mérésekor, vagy a célcsoport záró mérésekor volt-e fontosabb.

Vizsgálati kérdésünk a következő volt:

A családokban fontos a hagyományok őrzése.

A 57. táblázat eredményei alapján a célcsoport bemeneti méréskor jellemzően kevésbé szigorúbban ápolta a hagyományokat ($m=3,82$), mint a célcsoport záró mérés tagjai ($m=3,97$).

Ezt követően a családi kapcsolatok minőségét vizsgáltuk. Összehasonlítottuk, hogy milyen erősségű a kötődés a család tagjai között a vizsgálati személyek vonatkozásában.

Vizsgálati kérdésünk a következő volt:

A családban fontos a kapcsolatok minősége.

A 57. táblázat adatai megvizsgálva arra a következtetésre juthatunk, hogy a családi kapcsolatok minősége magasabb a célcsoport bemeneti mérésében ($m=4,67$), mint a célcsoport záró mérésében ($m=4,57$).

Következő vizsgált attitűdünk a családtagok közötti segítségnyújtás fontossága volt, azaz azt hasonlítottuk össze, hogy a célcsoport bemeneti mérésre, vagy a célcsoport záró mérésre jellemzőbb-e, hogy a családtagok kölcsönösen segítik egymást.

Vizsgálati itemünk a következő volt:

A családban fontos az egymás segítése

Ahogy azt láthatjuk a 57. táblázat adataiból, a célcsoport családtagjaira a bemeneti mérés alkalmával jellemzőbb volt, hogy a kölcsönösen nyújtanak egymás számára segítséget ($m=4,81$), mint a záró méréskor ($m=4,68$).

Megvizsgáltuk a családokban a bizalom, az egymásba vetett hit kölcsönöségét és erősségét, a célcsoport bemeneti mérés, és a célcsoport záró mérés válaszainak alapján.

Vizsgálati kérdésünk a következő volt:

A családban alapvető érték a bizalom.

A 57. táblázatban foglaltak alapján a kölcsönös bizalom erősebb a célcsoport családjainak bemeneti mérése esetében ($m=4,88$), mint a célcsoport záró mérésénél ($m=4,73$).

Ezután arra voltunk kíváncsiak, hogy mennyire fontos a családokban az őszinteség, melyet a célcsoport záró mérés, és a célcsoport bemeneti mérés válaszainak összehasonlításával vizsgáltunk meg.

Vizsgálati kérdésünk a következő volt:

A családban alapvető fontosságú az őszinteség.

Az eredmények alapján – melyek a 57. táblázatban találhatóak – a célcsoport a bemeneti mérés ($m=4,8$) során magasabb értékeket produkált, mint a záró mérés során ($m=4,70$).

Utolsó előtti vizsgálati attitűdünk az egészségmegőrzés, és a családtagok egészségének megőrzése volt. Ehhez összehasonlítottuk a célcsoport bemeneti mérés, és a célcsoport záró mérés válaszait a következő kérdésre:

A családban fontos a családtagok egészsége.

A 57. táblázatban látható eredmények alapján egyértelműen fontosabb a családtagok egészségének védelme ($m=4,89$) a célcsoport bemeneti méréskor, mint a célcsoport záró mérés esetében ($m=4,84$).

Utoljára vizsgáltuk a vallás, és a hitélet fontosságát a családok életében.

Az összehasonlítás alapjául a következő kérdésre adott válaszok szolgálták:

A család tagjai számára fontos a vallás.

A 57. táblázat eredményei alapján egyértelműen kevésbé fontosabb a vallás, és a hitélet a célcsoport családjai bemeneti méréskor ($m=3,04$), mint a célcsoport záró méréskor ($m=3,39$).

Célcsoport bemenet – Célcsoport záró	t	Szabadságfok (df)	Szignifikancia szint (p)	Átlagok különbsége
Teljesítmény iránti igény	-1,798	193,960	,074	-,1720
Rendszeres feladatok	,133	186,060	,894	,0168
Önállóság	-,535	194,255	,593	-,0461
Felelősségvállalás	2,582	195	,011*	,1841
Közös ebéd	-1,597	195	,112	-,1929
Közös ünnep	1,753	195	,081	,1701
Rokonlátogatások	-1,905	192,630	,058	-,2549
Hagyományörzés	-1,144	195,000	,254	-,1453
Családi kapcsolatok minősége	1,189	193,465	,236	,1001
Egymás segítése	1,976	195	,050*	,1344
Bizalom	2,653	195	,009**	,1566
Őszinteség	1,533	195	,127	,1041
Családtagok egészsége	1,047	194,670	,296	,0569
Vallás	-1,959	193,118	,052	-,3488

58. táblázat

Miután megvizsgáltuk, a különbséget a célcsoport bemeneti mérés, és a célcsoport záró mérés között a családok dinamikájának, működésének tekintetében, a vizsgálat következő lépéseként statisztikailag igazolható eltéréseket kerestünk. Az ugyanis, hogy eltérés tapasztalható, önmagában nem jelent bizonyítást arra, hogy az eltérés minden esetben jelentkezik a két mérés között, márpedig a kutatás további fázisaiban inkább az igazolható eltérés a mérvadó, hiszen segíthet abban, hogy visszajelzést kapjunk a projektmunka sikerességéről, és az ezáltal a jövőben alkalmazható családokat segítő programok alapját adhatta projekt munkánk.

A vizsgálathoz független mintás T-próbát használtunk statisztikai eljárás-ként, annak érdekében, hogy összevethessük a csoportok közötti különbségeket. A próba eredményeit vizsgált tételekre lebontva tartalmazza a 58. táblázat.

A vizsgálat során szignifikáns eltérést találtunk a felelősségvállalás ($p=0,011$), a családtagok közötti bizalom ($p=0,050$), az őszinteség ($p=0,009$) kérdésében.

Nem mutatott szignifikáns – statisztikailag igazolható – eltérést a rendszeres feladatok dimenziója, a családi közösség jelentőségét mérő itemek közül a közösen töltött ebéd, a rokonok közötti kapcsolatok ápolásának fontossága, a hagyományörzés, illetve a vallásgyakorlás fontossága, illetve a többi vizsgált item.

Az eredményeink alapján tehát bizonyítható, hogy a célcsoport záró mérés tagjai számára kevésbé fontos, hogy a családtagok a munkahelyükön, vagy az iskolában a lehető legmagasabb teljesítményt nyújtsák. Megállapítható továbbá, hogy egymás segítése is fontosabb a célcsoport bemeneti mérés számára, illetve jellemzőbb rájuk az egymásba vetett magasabb fokú bizalom, és az őszinteség.

A célcsoport záró mérés tagjai tehát szignifikánsan magasabb pontszámot értek el a célcsoport bemeneti méréshez viszonyítva a felelősségvállalás, a családtagok közötti bizalom, illetve az őszinteség dimenziójában. Ezen családi funkciókról elmondható tehát, hogy a projektmunka sikeresnek bizonyult ezen funkciók fejlesztése terén.

Értékek

Második nagy kérdésblokkunk a családi értékek közötti eltéréseket vizsgálta. Arra voltunk kíváncsiak, hogy a családi értékeket érintő attitűdök között van-e bármilyen értékű eltérés a célcsoport záró mérése és a célcsoport bemeneti mérése között.

Először azt vizsgáltuk meg, hogy bizonyos értékek esetében melyek azok a szocializációs közegek, amelyek a leginkább segítik az adott értékek elsajátítását. Az eredményeket az alapján határoztuk meg, hogy a válaszadók hány alkalommal jelölték meg az adott szocializációs elsődleges fontosságúnak. Az összehasonlítás eredményeit az 59. táblázat tartalmazza.

Vizsgált értékeink a következők voltak:

- Eltökélttség és kitartás
- Felelősségérzet
- Jól neveltség
- Függetlenség
- Engedelmisség
- Vallásos hit
- Takarékoság
- Tolerancia és tisztelet
- Önzetlenség
- Kreativitás
- Kemény munka

		Otthon	Iskola	Munka- hely	Egyéb
Eltökéltség és kitartás	Célcsoport Beme- net	30	42	24	4
	Célcsoport Záró	48	33	18	1
Felelősség- érzet	Célcsoport Beme- net	45	29	24	2
	Célcsoport záró	51	32	17	0
Jól neveltség	Célcsoport Beme- net	58	26	14	2
	Célcsoport Záró	62	27	10	1
Független- ség	Célcsoport Beme- net	41	17	23	19
	Célcsoport Záró	51	15	25	9
Engedelmes- ség	Célcsoport Beme- net	47	32	15	6
	Célcsoport Záró	54	23	14	9
Vallásos hit	Célcsoport Beme- net	35	20	3	42
	Célcsoport Záró	36	19	2	43
Takarékos- ság	Célcsoport Beme- net	79	5	10	6
	Célcsoport Záró	76	3	12	9
Tolerancia és tisztelet	Célcsoport Beme- net	46	26	24	4
	Célcsoport Záró	56	28	11	5
Önzetlenség	Célcsoport Beme- net	61	17	11	11
	Célcsoport Záró	64	18	6	12
Kreativitás	Célcsoport Beme- net	23	50	12	15
	Célcsoport Záró	19	49	21	11
Kemény munka	Célcsoport Beme- net	22	32	44	2
	Célcsoport Záró	30	23	47	0

59. táblázat

Az eltökéltség és a kitartás értékének legfontosabb szocializációs közegének a célcsoport a záró mérés során az iskolát tartotta, míg a legkevésbé fontosnak a munkahelyet. A célcsoport bemeneti mérésekor elsősorban az iskolát tekintették az eltökéltségre, és kitartásra nevelő legfontosabb közegnek, míg a legkevésbé fontosnak szintén a munkahelyet.

A felelősségérzet szempontjából legfontosabb szocializációs közegnek mindkét mérés esetében az otthon bizonyult, míg a legkevésbé fontos a munkahely volt.

A jólneveltség értékének esetén mindkét mérés azonos mintázatú választásokat adott, a legfontosabb szocializációs közegnek mind a bemeneti, mind pedig a célcsoport záró mérés az otthon tartotta. Legkevésbé fontos közegnek mindkét csoport a munkahelyet jelölte meg.

A függetlenség értékét a célcsoport tagjai szerint a leginkább otthon lehet elsajátítani. A legkevésbé fontos közegnek mind a bemeneti, mind a záró mérés az iskolát jelölte meg.

Az engedelmességre a mind a célcsoport bemeneti mérés, mind a célcsoport záró mérés válaszai alapján a leginkább az otthoni környezet nevelhet valakit. Az erre legkevésbé alkalmas környezet minden megkérdezett válaszadó szerint a munkahely volt.

A vallásos hitre való nevelés mintázata szintén egyezik, a célcsoport válaszai szerint a leggyakrabban otthon történik meg, míg a legkevésbé fontos szociális közeg a munkahely.

A takarékoság értékének elsajátítása szempontjából legfontosabb szocializációs közeg a célcsoport bemeneti mérés és a célcsoport záró mérés esetében egyöntetűen az otthon volt, míg a legkevésbé fontos mindkét csoport esetében az iskola volt, ami rávilágít arra, hogy az oktatási rendszer jelenleg nem igazán tanítja meg a tanulókat a pénzzel való gazdálkodásra.

A toleranciát és tiszteletet a családtagok a célcsoport bemeneti mérés válaszadói szerint a leginkább otthon képesek megtanulni, ez a záró mérés során sem változott. A szocializáció szempontjából legkevésbé fontos közegnek mindkét mérés esetében a munkahely bizonyult.

Az önzetlenség értékének elsajátítása szempontjából a legfontosabb szocializációs közeg mind a célcsoport bemeneti mérés, mind pedig a célcsoport záró mérés esetében az otthon volt. A legkevésbé fontos közegnek a válaszadók a munkahelyet tartották.

A kreativitás szempontjából célcsoport bemeneti mérésekor a legfontosabb szocializációs közeg az otthon volt, míg a legkevésbé fontos közegnek a munkahelyet jelölték meg. Ezzel szemben a célcsoport záró mérésekor legfontosabb szocializációs közeg az iskola volt, a legkevésbé fontos közeg pedig az otthon volt.

A kemény munka értékének elsajátítását leginkább támogató közeg a célcsoport bemeneti mérés válaszai alapján az otthon, míg a célcsoport záró mérés szerint a munkahely. A legkevésbé fontos közeg a célcsoport bemeneti

mérés válaszai alapján az iskola, míg a célcsoport záró mérés véleményei szerint az otthon.

A vizsgálat következő részében azt hasonlítottuk össze, hogy mennyire fontosak a megkérdezett családok körében egyes értékek. A közelítő vizsgálat során összehasonlítottuk az értékek átlagos fontosságát. Az egyes értékeket 1-3-ig terjedő skálán értékelhették a válaszadók, ahol 1 jelentette, hogy közömbös, 2, hogy fontos, míg a 3, hogy az adott érték nagyon fontos a megkérdezettek számára. Az eredményeket a 60. táblázat tartalmazza.

A vizsgált értékek a következők voltak:

- a nyugodt, biztonságos élet
- az anyagi jólét
- a társadalmi egyenlőség
- a családi boldogság
- az egyéni szabadság
- a tartalmas munka
- a közösségi magatartás
- a közélet demokrácia

	Célcsoport bemeneti mérés		Célcsoport záró mérés	
	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás
a nyugodt, biztonságos élet	2,90	0,29	2,84	0,36
az anyagi jólét	2,35	0,47	2,59	0,51
a társadalmi egyenlőség	2,16	0,65	2,33	0,65
a családi boldogság	2,90	0,35	2,89	0,31
az egyéni szabadság	2,22	0,58	2,55	0,57
a tartalmas munka	2,19	0,55	2,47	0,55
a közösségi magatartás	2,27	0,60	2,37	0,63
a közélet demokrácia	1,86	0,63	2,17	0,65

60. táblázat

Az első érték, amit vizsgáltunk a nyugodt, biztonságos élet volt. A célcsoport bemeneti mérés válaszadói ezt az értéket fontosabbnak ($m=2,90$) tartották a célcsoport záró mérés ($m=2,84$) után.

Második értékünk az anyagi jólét. Az összehasonlítás során azt tapasztaltuk, hogy az anyagi biztonság a célcsoport záró mérésekor fontosabbnak tűnt ($m=2,59$), mint a célcsoport bemeneti mérése idején ($m=2,35$).

A következő érték, amit megvizsgáltunk a társadalmi egyenlőség kérdése volt, mely szintén ($m=2,33$) a célcsoport záró mérés alatt volt fontosabb, a célcsoport bemeneti mérésekor még nem tartotta túl fontosnak a társadalmi egyenlőség értékét ($m=2,16$).

A családi boldogság a célcsoport záró mérésekor bírt kisebb jelentőséggel ($m=2,89$), ugyanakkor a célcsoport bemeneti mérés esetében a legfontosabb értéknek számított ($m=2,90$).

Az egyén szabadsága, mint érték kevésbé fontosabbnak bizonyult a célcsoport záró mérés ($m=2,55$) számára, de fontosabbnak, mint a célcsoport bemeneti mérésekor ($m=2,22$).

A tartalmas munka értéke volt a vizsgálatunk következő állomása. Azt találtuk, hogy a célcsoport záró mérésekor ($2,47$) fontosabbnak tartják, hogy a családtagjaik felelős munkát végezzenek, mint a célcsoport bemeneti mérésekor ($m=2,19$).

A közösségi magatartás, azaz az érték, hogy a család tagjai a társadalom érdekében gondolkodjanak. Ez az érték a célcsoport záró mérésekor fontosabb ($m=2,37$), mint a bemeneti mérés idején ($m=2,27$).

A közélet követése és a demokrácia értéke a legkevésbé fontos érték, a célcsoport megkérdezettjei bemeneti mérés során ($m=1,86$) ugyanakkor alacsonyabbra értékelték a fontosságát, mint a záró mérés alkalmával ($m=2,17$).

Miután az elsődleges vizsgálat során összevetettük a csoportokat, és megvizsgáltuk az eltérések irányát, a következő lépésben statisztikailag is megpróbáltuk alátámasztani a csoportok közötti különbségeket. Az eltérések bizonyítására független mintás T-próbát használtunk. Az eredményeket az 61. táblázat tartalmazza.

Célcsoport Bemenet – Célcsoport Félidő	t	Szabadságfok (df)	Szignifikancia szint (p)	Átlagok különbsége
a nyugodt, biztonságos élet	1,417	195	,158	,0672
az anyagi jólét	-3,381	194,700	,001**	-,2395
a társadalmi egyenlőség	-1,770	194,733	,078	-,1651
a családi boldogság	,359	190,498	,720	,0172
az egyéni szabadság	-3,904	194,515	,000**	-,3232
a tartalmas munka	-3,462	195	,001**	-,2741
a közösségi magatartás	-1,039	194,995	,300	-,0916
a közélet demokrácia	-3,304	194,977	,001**	-,3040

61. táblázat

A 61. táblázat adatai alapján tehát látható, hogy a projektmunka szignifikáns fejlődést hozott az egyéni szabadság értékének ($p=0,000$) dimenziójában, azaz a projektbe bevont személyek számára az egyén szabadságának értéke jelentősen fontosabbnak bizonyult a projektmunka befejezése után, mint a projekt kezdetekor.

Fejlődött a munkavégzés értéke is ($p=0,001$), a projektbe bevont személyek esetében valószínűbb, hogy a tartalmas, jól elvégzett munka értékét átadják a családtagjaik számára is.

Fontosabbá vált a közélet és a demokrácia kérdésköre is ($p=0,001$) a projekt kezdetéhez képest.

A család funkciói

Az összehasonlító vizsgálat következő lépéseként a családok funkcióit vettük górcső alá. Arra voltunk kíváncsiak, hogy a családok egyes szerepeit mennyire tartják fontosnak a megkérdezettek. Ennek megállapítása érdekében a megkérdezetteknek a hét vizsgált funkciót 1-7-ig kellett osztályozniuk, fontosságuk sorrendjében.

A vizsgálat első körében a célcsoport bemeneti mérés és a célcsoport záró mérés válaszainak átlagértékeit hasonlítottuk össze egymással, melynek eredményeit a 62. táblázat tartalmazza.

A vizsgált funkciók a következők voltak:

- Reprodukciós funkció
- Pszicho-szociális funkció
- Irányítási és ellenőrzési funkció
- Érzelmi vagy emocionális funkció
- Szocializációs funkció
- Szellemi-kulturális funkció
- Gondozó-ellátó funkció

	Célcsoport bemeneti mérés		Célcsoport záró mérés	
	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás
Reprodukciós funkció	3,01	2,18	5,15	2,03
Pszicho-szociális funkció	4,16	1,93	3,75	1,84
Irányítási és ellenőrzési funkció	3,68	2,08	3,73	1,96
Érzelmi vagy emocionális funkció	5,51	1,95	4,46	1,84
Szocializációs funkció	4,46	1,72	4,16	2,12
Szellemi-kulturális funkció	4,01	2,00	3,89	2,07
Gondozó-ellátó funkció	4,66	2,18	4,56	2,09

62. táblázat

Ahogy azt a 62. táblázatban foglaltak alapján láthatjuk, a család reprodukciós funkció, azaz a gyermekvállalás fontosabb a célcsoport záró mérésekor ($m=5,15$), mint a célcsoport bemeneti mérésekor ($m=3,01$)

A családok pszicho-szociális funkciója, azaz a közösségi, és a személyiség-támogató funkciója a célcsoport záró mérése (m=3,75) idején jelent kevésbé fontos szerepet, a célcsoport bemeneti méréséhez hasonlóan (m=4,16).

A családok irányítási és ellenőrzési funkcióját megint csak a célcsoport záró mérés (m=3,68) tartotta fontosabbnak, a célcsoport bemeneti mérés válaszával (m=3,73) szemben.

Az érzelmi vagy emocionális támogató funkciót is a célcsoport bemeneti mérése (m=5,51) tartotta előrébb valónak a célcsoport záró méréséétől (m=4,46).

A célcsoport a projekt zárásakor kevésbé fontosnak tartotta (m=4,16) a családok szociális, társadalmi funkcióját a célcsoport bemeneti eredménye-
ihez viszonyítva (m=4,46).

A szellemi-kulturális funkció ugyanakkor a célcsoport záró mérés (m=3,89) számára jelent kevesebbet, a célcsoport bemeneti mérésével (m=4,01) szemben.

A családok gondozó-ellátó funkciója jelentősebb a célcsoport bemeneti mérésekor (m=4,66), mint a célcsoport záró mérés alkalmával (m=4,56).

Miután megvizsgáltuk az átlagok közötti különbségeket, statisztikai bizonyítékot kerestünk annak alátámasztására, hogy a két csoport között igazolható különbség van abban, hogy a családok egyes funkcióit mennyire tartják fontosnak. Ennek bizonyítása érdekében független mintás T-próbát alkalmaztunk, melynek eredményeit a 63. táblázatban foglaltuk össze.

Célcsoport bemenet – Célcsoport záró	t	Szabadságfok (df)	Szignifikancia szint (p)	Átlagok különbsége
Reprodukciós funkció	-7,118	193,009	,000**	-2,1397
Pszicho-szociális funkció	1,538	193,896	,126	,4149
Irányítási és ellenőrzési funkció	-,172	193,515	,864	-,0496
Érzelmi vagy emocionális funkció	3,891	193,419	,000**	1,0555
Szocializációs funkció	1,100	195	,273	,3039
Szellemi-kulturális funkció	,414	194,996	,679	,1203
Gondozó-ellátó funkció	,327	193,870	,744	,0998

63. táblázat

A 63. táblázat eredményei alapján látható, hogy a projektbe bevont személyek magasabbra értékelik a családok reprodukciós, illetve az érzelmi funkcióját.

Családtámogatási rendszerek

Vizsgálatunk következő állomása a családtámogatási rendszerek ismeretének, és észlelt hatékonyságának elemzése volt. Arra voltunk kíváncsiak, hogy a megkérdezettek mennyire ismerik az elérhető családtámogatási elemeket, illetve mennyire tartják hasznosnak az általunk vizsgált pénzbeli, és nem anyagi támogatási formákat, valamint a nem állami támogatási lehetőségeket.

Az első vizsgált kérdéskörünk a családtámogatási rendszerek általános ismertsége volt. A célcsoport bemeneti mérésekor ($m=2,53$) a vizsgálati személyeik eredményeink alapján a célcsoport záró méréséhez ($m=2,44$) viszonyítva több pénzbeli családtámogatási intézkedést ismertek, ami egészen biztosan anomália, az okára nem sikerült rájöttünk, valószínűleg a külső validitás sérülése okozta. A nem pénzbeli intézkedéseket a célcsoport záró mérésekor ($m=0,74$) a célcsoport bemeneti méréséhez ($m=0,59$) viszonyítva ugyanakkor jobban ismerik. Mindkét mérés során ismertebbek voltak a pénzbeli családtámogatási intézkedések, mint a nem pénzbeliek.

Az eredmények alapján elmondható, hogy a projektmunka részeként a családok számára fontos támogatások fontossága a nem anyagi támogatások felé tolódott el.

	Célcsoport Bemenet		Célcsoport Félidő	
	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás
Családtámogatási intézkedések	2,53	1,53	2,44	1,50
Nem pénzbeli támogatások	0,59	0,99	0,74	0,71

64. táblázat

Ezt követően megvizsgáltuk, hogy a különböző állami támogatások mennyire befolyásolják a megkérdezettek gyermekvállalási kedvét. A különböző támogatási formákról kellett nyilatkozni a megkérdezetteknek, aszerint, hogy az adott támogatási forma mennyire motiválja őket a gyermekvállalás iránt. Az itemeket 1-5-ig terjedő skálán kellett osztályozniuk a megkérdezetteknek, ahol 1 jelentette, hogy egyáltalán nem motiválja a megkérdezetteket, míg az 5, hogy teljes mértékben motiválja.

A kérdéses támogatási formák a következők voltak:

- Pénzbeli ellátások
- Távmunka
- Részmunkaidő
- Ingyenes tankönyv, étkezés
- Kedvezményes utazás
- Rendezvények
- Egyéb állami ellátások

A vizsgálat első részében összevetettük a célcsoport bemeneti mérés, és a célcsoport záró mérés átlagos pontszámait. Az összehasonlítás eredményeit a 65. táblázat tartalmazza.

	Célcsoport Bemenet		Célcsoport Félidő	
	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás
Pénzbeli ellátások	3,79	1,23	4,26	1,00
Táv munka	2,77	1,14	3,63	1,21
Részmunkaidő	3,17	1,12	3,61	1,17
Ingyenes tankönyv, étkezés	3,48	1,24	3,93	1,12
Kedvezményes utazás	3,32	1,26	3,68	1,22
Rendezvények	3,12	1,20	3,53	1,21
Egyéb állami ellátások	3,30	1,26	4,02	1,10

65. táblázat

Ahogy az a 65. táblázat értékeiből látható, a pénzbeli ellátások motivációs átlagértéke magasabb a célcsoport záró mérés ($m=4,26$) esetében, mint a célcsoport bemeneti mérés ($m=3,75$) esetében.

A táv munka motivációs faktora magasabb a célcsoport záró mérések ($m=3,63$) megkérdezettjeinek körében, mint a célcsoport bemeneti mérések ($m=2,77$).

A célcsoport záró mérése magasabbra értékelte a részmunkaidő lehetőségének gyermekvállalást ösztönző szerepét ($m=3,61$). A célcsoport bemeneti mérése viszonylag alacsony ($m=3,17$) átlagpontszámmal értékelte ezt a támogatási lehetőséget.

Az ingyenes tankönyv, és étkezési lehetőségi szintén a célcsoport záró mérések ($m=3,93$) jelentett többletmotivációt a célcsoport bemeneti méréssel összevetve ($m=3,48$).

A kedvezményes utazás, mint motivációs faktor szintén a célcsoport záró mérések ($m=3,68$) volt fontosabb a célcsoport bemeneti mérésehez ($m=3,32$) viszonyítva. Ugyanez igaz a rendezvények esetében is, ahol a célcsoport záró mérések $m=3,53$ átlagpontszámmal, míg a célcsoport bemeneti mérések $m=3,12$ átlagpontszámmal válaszolt.

A célcsoport záró mérések ($m=4,02$) a meg nem határozott egyéb állami támogatások motivációs faktorát magasabbra értékelte, mint a bemeneti mérés ($m=3,30$) idején.

Az átlagok alapján úgy tűnik, hogy a gyermekvállalást motiváló faktorok fontossága jelentősen nőtt a célcsoport esetében, így a gyermekvállalási kedv is.

Az átlagok összehasonlítása után az észlelt eltéréseket statisztikailag is megpróbáltuk igazolni. Ehhez a két csoport átlagpontszámait függetlenmintás

T-próba segítségével hasonlítottuk össze, melynek eredményeit a 66. táblázat tartalmazza.

Célcsoport bemenet – Célcsoport záró	t	Szabadságfok (df)	Szignifikancia szint (p)	Átlagok különbsége
Pénzbeli ellátások	-2,909	184,795	,004**	-,4662
Távmunka	-5,088	195	,000**	-,8568
Részmunkaidő	-2,645	194,958	,009**	-,4347
Ingyenes tankönyv, étkezés	-2,639	191,628	,009**	-,4455
Kedvezményes utazás	-2,035	194,212	,043*	-,3604
Rendezvények	-2,357	194,946	,019*	-,4063
Egyéb állami ellátások	-4,194	190,279	,000**	-,7107

66. táblázat

Ahogy az látható a 66. táblázat adatai alapján a gyermekvállalási kedv minden egyes támogatás motivációs hatása alapján jelentős mértékben növekedett, ami a projekt vitathatatlan sikerességét jelenti.

Következő vizsgált kérdéscsoportunk a nem állami támogatások, lehetőségek motivációs faktora volt. A következő motivátorokat vizsgáltuk:

- Munka
- Anyagi körülmények
- Szülői, családi, rokoni ráhatás
- Barátok, ismerősök hatása
- Jövedelmi körülmények
- Lakhatási körülmények
- Egészségi állapot
- Életkor
- Családi állapot
- Vallás
- Családpolitikai támogatások

	Célcsoport bemeneti mérés		Célcsoport záró mérés	
	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás
Munka	3,34	1,06	4,13	0,91
Anyagi körülmények	3,59	1,15	4,28	0,92
Szülői, családi, rokoni ráhatás	3,51	1,05	4,01	0,83
Barátok, ismerősök hatása	3,43	0,93	3,75	0,84
Jövedelmi körülmények	3,67	1,15	4,24	0,91

Lakhatási körülmények	3,70	1,12	4,18	0,82
Egészségi állapot	3,78	1,19	4,42	0,76
Életkor	3,50	0,98	3,90	0,87
Családi állapot	3,60	1,03	3,97	0,82
Vallás	3,01	1,00	3,37	0,74
Családpolitikai támogatások	3,24	1,05	4,11	0,76

67. táblázat

Ahogy láthatjuk a 67. táblázat eredményei alapján, munka lehetősége, és rendelkezésre állása a célcsoport záró mérés (m=4,13) megkérdezettjei számára magasabb motivációs faktorral rendelkezik, mint a célcsoport bemeneti mérés (m=3,34) megkérdezettjei számára.

Az anyagi körülmények rendezettsége a célcsoport féleidei mérésekor (m=4,28) bírt magasabb motivációs faktorral a célcsoport záró mérésével összevetve (m=3,59).

A szülői, családon belüli hatások, esetlegesen a nyomásgyakorlás jobban motiválja gyermekvállalásra a célcsoport záró mérésekor (m=4,01), mint a célcsoport bemeneti mérésekor (m=3,51).

A barátok, ismerősök ráhatása szintén a célcsoport záró mérés (m=3,75) számára jelent erősebb motivációt, mint a célcsoport bemeneti mérése (m=3,43) számára.

A jövedelmi különbségek motivációs faktora a célcsoport bemeneti mérését (m=3,67) némileg kevésbé motiválja, mint a célcsoport záró mérését (m=4,24).

A következő vizsgált motivációs faktort a lakhatási körülmények jelentették, amelyek a célcsoport záró mérés (m=4,18) esetében jelentettek többletmotivációt a célcsoport bemeneti méréséhez (m=3,70) képest.

Az egészségi állapot, az egészség megléte jobban motiválja a célcsoport záró mérésekor (m=4,42) gyermekvállalás iránti hajlandóságát, mint a célcsoport bemeneti mérésekor (m=3,78).

Az életkor célcsoport bemeneti mérésére (m=3,50) gyakorolt hatása gyengébb, mint a célcsoport záró mérése esetén jelentkező hatás (m=3,90).

A családi állapot motivációs ereje erősebb a célcsoport záró mérés (m=3,97) esetében, mint a célcsoport bemeneti mérésénél (m=3,60).

A vallás hatása a célcsoport bemeneti mérés (m=3,01) esetében jelentkezik gyengébben a célcsoport záró méréshez (m=3,37) viszonyítja.

A családpolitikai támogatások motivációs faktora hangsúlyosabb a célcsoport záró mérés (m=4,11) tagjai között, mint a célcsoport bemeneti mérés esetében (m=3,24).

Miután összehasonlítottuk a két mérés átlagát, megvizsgáltuk, hogy az átlagok eltérése között van-e statisztikailag igazolható eltérés. A független mintás T-próba eredményeit a 68. táblázat tartalmazza.

Célcsoport bemenet – Célcsoport záró	t	Szabadságfok (df)	Szignifikancia szint (p)	Átlagok különbsége
Munka	-5,556	188,723	,000**	-,7898
Anyagi körülmények	-4,596	195	,000**	-,6821
Szülői, családi, rokoni ráhatás	-3,648	182,921	,000**	-,4945
Barátok, ismerősök hatása	-2,495	191,748	,013*	-,3170
Jövedelmi körülmények	-3,843	182,654	,000**	-,5699
Lakhatási körülmények	-3,380	176,503	,001**	-,4790
Egészségi állapot	-4,468	195	,000**	-,6365
Életkor	-2,986	190,781	,003**	-,3948
Családi állapot	-2,718	195	,007**	-,3618
Vallás	-2,843	177,177	,005**	-,3597
Családpolitikai támogatások	-6,603	195	,000**	-,8626

68. táblázat

Ahogy az látható a 68. táblázat adatai alapján a gyermekvállalási kedv minden egyes támogatás motivációs hatása alapján jelentős mértékben növekedett, ami a projekt vitathatatlan sikerességét jelenti.

Elmondható tehát, hogy a projektmunka eredményeként a gyermekvállalási kedv alapvetően növekedett. Ez statisztikailag is igazolt.

Együtműködések

Az utolsó kérdéskör, amit megvizsgáltunk a közösségen belüli együtműködések vizsgáltuk. Arra voltunk kíváncsiak, hogy a mikroközösségekben mennyire jellemző egymás segítése, akár anyagi, akár tapasztalati szinten.

A vizsgálat első részletében összehasonlítottuk a célcsoport bemeneti mérés, és a célcsoport záró mérés átlagpontszámait, azaz, hogy mennyire tartják a megkérdezettek jellemzőnek a különböző együtműködési lehetőségeket a közvetlen környezetükben.

A következő lehetőségeket vizsgáltuk:

- Tapasztalatok átadása
- Közös programok
- Tárgyak átadása
- Online kapcsolat
- Más generációk segítsége

A válaszokat 5 fokú Likert skálán adhatták meg a válaszadók, ahol 1 az egyáltalán nem jellemző, míg 5 a teljes mértékben jellemző. Az eredményeket a 69. táblázat tartalmazza.

	Célcsoport bemeneti mérés		Célcsoport záró mérés	
	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás
Tapasztalatok átadása	3,99	0,94	4,27	0,80
Közös programok	3,86	0,98	4,01	0,81
Tárgyak átadása	3,96	1,04	4,02	1,06
Online kapcsolat	3,80	1,19	4,10	0,91
Más generációk segítsége	4,00	0,87	4,13	0,93

69. táblázat

Ahogy az a 69. táblázat eredményei alapján látható, a célcsoport záró mérésekor ($m=4,27$), tagjainak környezetében némileg gyakoribb a tapasztalatok átadása, mint a bemeneti méréskor ($m=3,99$).

A közös programok szintén kevésbé jellemzőek a célcsoport megkérdezettjei körében bemeneti méréskor ($m=3,86$), mint a célcsoport záró méréskor ($m=4,01$).

A tárgyak térítésmentes átadása ritkábbnak bizonyult a célcsoport bemeneti mérés ($m=3,96$) környezetében, mint a célcsoport záró mérés ($m=4,02$) környezetében.

Az online kapcsolattartás szintén a célcsoport záró mérésekor lett ($m=4,10$) gyakoribb, tagjainak körében, mint a bemeneti mérés ($m=3,80$) idején.

A generációk segítségének igénybevétele a célcsoport bemeneti mérésekor volt ($m=4,00$) ritkább, mint a célcsoport záró mérésekor ($m=4,13$) gyakoribb.

Miután megvizsgáltuk az eltéréseket, statisztikai bizonyítást kerestünk arra, hogy a különbségek reprodukálhatóak-e nagyobb mintán is. A független mintás T-próba eredményeit a 70. táblázat tartalmazza.

Célcsoport bemenet – Célcsoport záró	t	Szabadságfok (df)	Szignifikancia szint (p)	Átlagok különbsége
Tapasztalatok átadása	-2,247	188,319	,026*	-,2803
Közös programok	-1,122	195	,263	-,1440
Tárgyak átadása	-,339	194,965	,735	-,0509
Online kapcsolat	-1,953	195	,052	-,2959
Más generációk segítsége	-1,004	194,738	,317	-,1300

70. táblázat

Ahogy az a 70. táblázat eredményei alapján látható, a személyes együttműködés fontossága, a tapasztalatok átadása dimenzióján keresztül szignifikánsan növekedett.

Záró mérés kontroll eredmények

Miután a projekt sikeressége bizonyítást nyert, megvizsgáltuk, hogy a kontrollcsoport bemeneti méréséhez viszonyítva mekkora volt a célcsoport eltérése. Tettük ezt annak érdekében, hogy láthassuk a projekt sikerességének lehetőségét érintetlen populáción.

A családok működése

Az összehasonlító vizsgálat első lépéseként a családok működését vizsgáló kérdéstömb válaszait vizsgáltuk meg. Arra voltunk kíváncsiak, hogy a célcsoport és a kontrollcsoport összevetésében van-e különbség aközött, hogy a családok működését, alapvető dinamikáját érintő attitűdökben.

Kérdőívünk vonatkozó fejezete a következő attitűdökre tér ki:

- Teljesítmény iránti igény
- Munkamegosztás
- Önállóság
- Közös értékek
- Családi kapcsolattartás
- Hagyományok megőrzése
- Családi kapcsolatok minősége
- Egymás segítése
- Bizalom
- Öszinteség
- Egészségmegőrzés
- Vallás

Minden attitűdöt legalább egy kérdéssel vizsgáltunk, a válaszadás önbevalláson alapult, a válaszokat 5 fokozatú Likert skálán lehetett megadni, ahol 1 jelezte az egyáltalán nem jellemzőt, 5 a teljes mértékben jellemzőt.

	Célcsoport záró		Kontrollcsoport bemeneti	
	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás
Teljesítmény iránti igény	4,44	0,65	3,99	0,99
Rendszeres feladatok	4,21	0,79	3,97	1
Önállóság	4,51	0,59	4,20	0,89
Felelősségvállalás	4,62	0,52	4,41	0,83
Közös ebéd	4,43	0,78	4,08	1

Közös ünnep	4,50	0,75	4,30	0,9
Rokonlátogatások	4,09	0,9	3,69	0,94
Hagyományőrzés	3,97	0,90	3,57	1,03
Családi kapcsolatok minősége	4,57	0,57	4,32	0,76
Egymás segítése	4,68	0,52	4,53	0,7
Bizalom	4,73	0,48	4,49	0,76
Őszinteség	4,70	0,48	4,57	0,72
Családtagok egészsége	4,84	0,39	4,71	0,57
Vallás	3,39	1,20	2,71	1,37

71. táblázat

Első vizsgált attitűdünk a teljesítmény iránti igény volt. Kíváncsiak voltunk arra, hogy a célcsoportban, és a kontrollcsoportban milyen fokú igény mutatkozik a teljesítmény iránt, legyen az akár munkahelyi, akár iskolai teljesítmény.

Értékelendő állításunk így szólt:

A családokban fontos, hogy ki milyen teljesítményt nyújt (akár iskolában, akár munkahelyen).

A 71. táblázat adataiból látható, hogy a célcsoport válaszai alapján alapvetően jellemzőbb a teljesítmény iránti elvárás a projektbe bevont személyeknél ($m=4,44$), mint a kontrollcsoportnál ($m=3,99$).

Következő vizsgált attitűdünk a családon belüli munkamegosztás volt, ahol kíváncsiak voltunk arra, hogy a célcsoportban, és a kontrollcsoportban milyen gyakoriságú az a jelenség, hogy a családon belül mindenkinek van valamilyen házimunkája, feladata.

A család minden tagjának van rendszeres feladata (pl. valamely házimunka)

A 71. táblázat adataiból látható, hogy a célcsoport válaszai alapján alapvetően jellemzőbb a munkamegosztás, és a család tagjainak rendszeres feladattal történő ellátása a projektbe bevont személyeknél ($m=4,21$), mint a kontrollcsoportnál ($m=3,97$)

Ez változott a bemeneti méréshez képest, ahol az irány fordított volt.

Harmadik vizsgált attitűdünk a családon belüli munkamegosztás volt, ahol kíváncsiak voltunk arra, hogy a célcsoport, vagy a kontrollcsoport esetén tartják fontosabbnak a családtagok önállóságát.

Értékelendő állításunk így szólt:

A családban fontos az önállóság.

A 71. táblázat adataiból látható, hogy a célcsoport válaszai alapján alapvetően jellemzőbb az önállóság, az egyéni döntéshozatal a projektbe bevont személyeknél ($m=4,51$), mint a kontrollcsoportnál ($m=4,20$).

A változás ebben az esetben szintén látható a bemeneti méréshez képest.

Negyedjére a felelősségvállalással kapcsolatos attitűdöket vizsgáltuk.

Összehasonlítottuk a tettek, cselekedetek és szándékok következményeként jelentkező felelősség felvállalásának gyakoriságát a kontroll, és projektbe bevont személyek között.

Értékelendő állításunk így szólt:

A családban alapvető elvárás, hogy felelősséget vállaljunk tetteinkért.

A 71. táblázat adataiból látható, hogy a célcsoport válaszai alapján alapvetően jellemzőbb a felelősségvállalás a vizsgálati személyeknél ($m=4,62$), mint a kontrollszemélyeknél ($m=4,41$).

Következő vizsgált attitűdünk a családi közösség fontossága volt. Összehasonlítottuk a közös családi programok gyakoriságát a kontrollcsoport, és a célcsoport tagjai között.

Az attitűdöt két kérdéssel vizsgáltuk:

A családok hétvégén, egyidőben, egyszerre ülnek le az ebédhez.

A családi ünnepeket mindig együtt tartják.

Az adatok alapján (71. táblázat) mind a közös ebéd ($m=4,43$), mind pedig a közösen töltött ünnepek ($m=4,50$) jellemzőbbek a megkérdezett vizsgálati személyek körében, mint a kontrollcsoportba sorolt személyek esetében.

A családi kapcsolatok fontosságát vizsgálja következő attitűdünk is. A válaszadók rokonlátogatás iránti hajlandóságára voltunk kíváncsiak, természetesen a kontrollcsoport és a célcsoport összehasonlításával.

Vizsgálati kérdésünk a következő volt:

A családokra jellemzők a rendszeres rokonlátogatások.

A 71. táblázat adatai alapján elmondható, hogy a célcsoport tagjai hajlandóbbnak mutatkoznak ($m=4,09$) meglátogatni rokonaikat, mint a kontrollcsoport tagjai ($m=3,69$).

Következő vizsgált attitűdünk a hagyományörzés. Azt hasonlítottuk össze, hogy a nemzeti, és a családi hagyományok ápolása, és megőrzése a célcsoport, vagy a kontrollcsoport számára fontosabb-e.

Vizsgálati kérdésünk a következő volt:

A családokban fontos a hagyományok őrzése.

A 71. táblázat eredményei alapján a célcsoport tagjai jellemzően szigorúbban ápolják a hagyományokat ($m=3,97$), mint a kontrollcsoport tagjai ($m=3,57$).

Ezt követően a családi kapcsolatok minőségét vizsgáltuk. Összehasonlítottuk, hogy milyen erősségű a kötődés a család tagjai között a vizsgálati személyek, és a kontrollszemélyek vonatkozásában.

Vizsgálati kérdésünk a következő volt:

A családban fontos a kapcsolatok minősége.

A 71. táblázat adatait megvizsgálva arra a következtetésre juthatunk, hogy a családi kapcsolatok minősége magasabb a célcsoportban ($m=4,57$), mint a kontrollcsoportban ($m=4,32$).

Következő vizsgált attitűdünk a családtagok közötti segítségnyújtás volt fontossága volt, azaz azt hasonlítottuk össze, hogy a célcsoportra, vagy a kontrollcsoportra jellemzőbb-e, hogy a családtagok kölcsönösen segítik egymást.

Vizsgálati itemünk a következő volt:
 A családban fontos az egymás segítése
 Ahogyan azt láthatjuk a 71. táblázat adataiból, a célcsoport családtagjaira jellemzőbb, hogy a kölcsönösen nyújtanak egymás számára segítséget (m=4,68), mint a kontrollcsoport tagjaira (m=4,53).
 Megvizsgáltuk a családokban a bizalom, az egymásba vetett hit kölcsönöségét és erősségét, a célcsoport, és a kontrollcsoport válaszainak alapján.

Vizsgálati kérdésünk a következő volt:

A családban alapvető érték a bizalom.

A 71. táblázatban foglaltak alapján a kölcsönös bizalom erősebb a célcsoport családjainak esetében (m=4,73), mint a kontrollcsoportnál (m=4,49).

Ezután arra voltunk kíváncsiak, hogy mennyire fontos a családokban az őszinteség, melyet a kontrollcsoport, és a célcsoport válaszainak összehasonlításával vizsgáltunk meg.

Vizsgálati kérdésünk a következő volt:

A családban alapvető fontosságú az őszinteség.

Az eredmények alapján – melyek a 71. táblázatban találhatók – a célcsoport tagjainak körében alapvetően fontosabb az őszinteség (m=4,70), mint a kontrollcsoport tagjainak körében (m=4,57).

Utolsó előtti vizsgálati attitűdünk az egészségmegőrzés, és a családtagok egészségének megőrzése volt. Ehhez összehasonlítottuk a a célcsoport, és a kontrollcsoport válaszait a következő a kérdésre:

A családban fontos a családtagok egészsége.

A 71. táblázatban látható eredmények alapján egyértelműen fontosabb a családtagok egészségének védelme (m=4,84) a célcsoport tagjainak családjában, mint a kontrollcsoport esetében (m=4,71).

Utoljára vizsgáltuk a vallás, és a hitélet fontosságát a családok életében.

Az összehasonlítás alapjául a következő kérdésre adott válaszok szolgáltak:

A család tagjai számára fontos a vallás.

A 71. táblázat eredményei alapján egyértelműen kevésbé fontosabb a vallás, és a hitélet a célcsoport (m=3,39) családjai számára, mint a kontrollcsoport családjai (m=2,71) számára.

Célcsoport záró – Kontrollcsoport bemeneti	t	Szabadságfok (df)	Szignifikancia szint (p)	Átlagok különbsége
Teljesítmény iránti igény	3,763	169,492	,000**	,4501
Rendszeres feladatok	1,870	186,310	,063	,2403
Önállóság	2,869	197	,005**	,3080
Felelősségvállalás	2,085	197	,038*	,2059
Közös ebéd	2,714	183,905	,007**	,3492

Közös ünnep	1,659	190,259	,099	,1970
Rokonlátogatások	3,009	196,398	,003**	,3930
Hagyományőrzés	2,869	197	,005**	,3942
Családi kapcsolatok minősége	2,573	197	,011*	,2468
Egymás segítése	1,638	197	,103	,1446
Bizalom	2,589	166,973	,010*	,2351
Őszinteség	1,416	169,619	,159	,1242
Családtagok egészsége	1,764	197	,079	,1228
Vallás	3,665	193,041	,000**	,6728

72. táblázat

Ahogy 72. táblázat eredményeiből látható, hogy a rendszeres feladatok, a közösen eltöltött ünnepek, egymás segítése, az őszinteség, illetve az egészség fontosságának dimenziójától eltekintve, az eltérés minden esetben szignifikáns.

Ez azt jelenti, hogy a projekt munkánk sikeresnek bizonyulhat nagyobb populáción is a teljesítmény iránti igény, az önállóság, a felelősségvállalás, a rokonok közötti kapcsolattartás, a hagyományőrzés, a családi kapcsolatok minőségének javítása, a bizalom, illetve a vallás családon belüli fontosságának növelése érdekében.

Értékek

Második nagy kérdésblokkunk a családi értékek közötti eltéréseket vizsgálta. Arra voltunk kíváncsiak, hogy a családi értékeket érintő attitűdök között van-e bármilyen értékű eltérés a kontrollcsoport és a célcsoport tagjai között.

Először azt vizsgáltuk meg, hogy bizonyos értékek esetében melyek azok a szocializációs közegek, amelyek a leginkább segítik a az adott értékek elsajátítását. Az eredményeket az alapján határoztuk meg, hogy a válaszadók hány alkalommal jelölték meg az adott szocializációs elsődleges fontosságúnak. Az összehasonlítás eredményeit a 73. táblázat tartalmazza.

Vizsgált értékeink a következők voltak:

- Eltökélttség és kitartás
- Felelősségérzet
- Jól neveltség
- Függetlenség
- Engedelmesség
- Vallásos hit
- Takarékoság

- Tolerancia és tisztelet
- Önzetlenség
- Kreativitás
- Kemény munka

		Otthon	Iskola	Munkahely	Egyéb
Eltökélttség és kitartás	Célcsoport	48	33	18	1
	Kontrollcsoport	34	39	24	3
Felelősségérzet	Célcsoport	51	32	17	0
	Kontrollcsoport	38	25	33	4
Jól neveltség	Célcsoport	62	27	10	1
	Kontrollcsoport	54	31	9	6
Függetlenség	Célcsoport	51	15	25	9
	Kontrollcsoport	31	15	29	25
Engedelmeség	Célcsoport	54	23	14	9
	Kontrollcsoport	52	34	7	7
Vallásos hit	Célcsoport	36	19	2	43
	Kontrollcsoport	32	10	4	54
Takarékos-ság	Célcsoport	76	3	12	9
	Kontrollcsoport	82	7	7	4
Tolerancia és tisztelet	Célcsoport	56	28	11	5
	Kontrollcsoport	45	31	17	7
Önzetlenség	Célcsoport	64	18	6	12
	Kontrollcsoport	55	13	22	10
Kreativitás	Célcsoport	19	49	21	11
	Kontrollcsoport	26	36	26	12
Kemény munka	Célcsoport	30	23	47	0
	Kontrollcsoport	17	29	47	7

73. táblázat

Az eltökélttség és a kitartás értékének legfontosabb szocializációs közegének a célcsoport megkérdezettjei az otthonot tartották, míg a legkevésbé fontosnak a munkahelyet. A kontrollcsoport tagjai elsősorban az iskolát tekintették az eltökéltségre, és kitartásra nevelő legfontosabb közegnek, míg a legkevésbé fontosnak a munkahelyet.

A felelősségérzet szempontjából legfontosabb szocializációs közegnek mindkét csoport esetében az otthon bizonyult, míg a legkevésbé fontos a célcsoport válaszadói között a munkahely volt, míg a kontrollcsoport az iskolát jelölte meg.

A jólneveltség értékének esetén mindkét csoport azonos mintázatú válaszokat adott, a legfontosabb szocializációs közegnek mind a cél-, mind pedig a kontrollcsoport az otthont tartotta. Legkevésbé fontos közegnek mindkét csoport a munkahelyet jelölte meg.

A függetlenség értékét a célcsoport tagjai szerint a leginkább otthon lehet elsajátítani, ehhez hasonlóan vélekedtek a kontrollcsoport megkérdezettjei is. Különbség nem jelentkezik a legkevésbé fontos közeg megítélésében sem. A legkevésbé fontos közegnek mind a cél-, mind a kontrollcsoport az iskolát jelölte meg.

Az engedelmességre a mind a célcsoport, mind a kontrollcsoport válaszai alapján a leginkább az otthoni környezet nevelhet valakit. Az erre legkevésbé alkalmas környezet minden megkérdezett válaszadó szerint a munkahely volt.

A vallásos hitre való nevelés mind a célcsoport, mind a kontrollcsoport válaszai szerint a leggyakrabban otthon történik meg, míg a legkevésbé fontos szociális közeg a munkahely.

A takarékoság értékének elsajátítása szempontjából legfontosabb szocializációs közeg a célcsoport és a kontrollcsoport esetében egyöntetűen az otthon volt, míg a legkevésbé fontos mindkét csoport esetében az iskola volt, ami rávilágít arra, hogy az oktatási rendszer jelenleg nem igazán tanítja meg a tanulókat a pénzzel való gazdálkodásra.

A toleranciát és tiszteletet a családtagok a kontrollcsoport, és a célcsoport válaszadói szerint a leginkább otthon képesek megtanulni. A szocializáció szempontjából legkevésbé fontos közegnek mindkét csoport esetében a munkahely bizonyult.

Az önzetlenség értékének elsajátítása szempontjából a legfontosabb szocializációs közeg mind a célcsoport, mind pedig a kontrollcsoport esetében az otthon volt. A legkevésbé fontos közegnek a célcsoport válaszadói a munkahelyet tartották, míg a kontrollcsoport válaszadói az iskolát.

A kreativitás szempontjából célcsoport tagjai számára a legfontosabb szocializációs közeg az iskola volt, míg a legkevésbé fontos közegnek az otthont jelölték még. Ezzel megegyezően a kontrollcsoport tagjai számára legfontosabb szocializációs közeg az iskola volt, ugyanakkor a legkevésbé fontos közeg pedig szintén a munkahely volt.

A kemény munka értékének elsajátítását leginkább támogató közeg a célcsoport válaszai alapján a munkahely, csakúgy, mint a kontrollcsoport szerint. A legkevésbé fontos közeg a célcsoport válaszai szerint az otthon, míg a kontrollcsoport véleményei szerint az otthon.

A vizsgálat következő részében azt hasonlítottuk össze, hogy mennyire fontosak a megkérdezett családok körében egyes értékek. A közelítő vizsgálá-

lat során összehasonlítottuk az értékek átlagos fontosságát. Az egyes értékeket 1-3-ig terjedő skálán értékelték a válaszadók, ahol 1 jelentette, hogy közömbös, 2, hogy fontos, míg a 3, hogy az adott érték nagyon fontos a megkérdezettek számára. Az eredményeket a 74. táblázat tartalmazza.

A vizsgált értékek a következők voltak:

- a nyugodt, biztonságos élet
- az anyagi jólét
- a társadalmi egyenlőség
- a családi boldogság
- az egyéni szabadság
- a tartalmas munka
- a közösségi magatartás
- a közélet demokrácia

	Célcsoport záró		Kontrollcsoport bemeneti	
	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás
a nyugodt, biztonságos élet	2,84	0,36	2,82	0,40
az anyagi jólét	2,59	0,51	2,57	0,53
a társadalmi egyenlőség	2,33	0,65	2,27	0,61
a családi boldogság	2,89	0,31	2,84	0,36
az egyéni szabadság	2,55	0,57	2,28	0,68
a tartalmas munka	2,47	0,55	2,24	0,65
a közösségi magatartás	2,37	0,63	2,32	0,68
a közélet demokrácia	2,17	0,65	2,03	0,72

74. táblázat

Az első érték, amit vizsgáltunk a nyugodt, biztonságos élet volt. A célcsoport válaszadói ezt az értéket átlagosan fontosabbnak ($m=2,84$) tartották a kontrollcsoport ($m=2,82$) megkérdezettjeinél.

Második értékünk az anyagi jólét. Az összehasonlítás során azt tapasztaltuk, hogy az anyagi biztonság a kontrollcsoport számára kevésbé fontosnak tűnik ($m=2,57$), mint a célcsoport számára ($m=2,59$).

A következő érték, amit megvizsgáltunk a társadalmi egyenlőség kérdése volt, mely szintén ($m=2,27$) a kontrollcsoport számára volt jelentéktelenebb, bár a célcsoport sem tartotta túl fontosnak a társadalmi egyenlőség értékét ($m=2,33$).

A családi boldogság a célcsoport számára bírt nagyobb jelentőséggel ($m=2,89$), ugyanakkor a kontrollcsoport esetében is a legfontosabb értéknek számított ($m=2,84$).

Az egyén szabadsága, mint érték fontosabbnak bizonyult a célcsoport (m=2,55) számára, mint a kontrollcsoport részére (m=2,28).

A tartalmas munka értéke volt a vizsgálatunk következő állomása. Azt találtuk, hogy a kontrollcsoporthoz tartozó családok (2,24) kevésbé fontosnak tartják, hogy a tagjaik felelős munkát végezzenek, mint a célcsoport megkérdezettjei (m=2,46).

A közösségi magatartás, azaz az az érték, hogy a család tagjai a társadalom érdekében gondolkodjanak. Ez az érték a célcsoport tagjai számára fontosabb (m=2,37), mint a kontrollcsoport tagjai számára (m=2,32).

A közélet követése és a demokrácia értéke a legkevésbé fontos érték mindkét csoport számára, a célcsoport megkérdezettjei (m=2,17) ugyanakkor a kontrollcsoport (m=2,03) tagjaitól fontosabbnak értékelték a demokrácia, és a közélet szerepét a családban.

Miután az elsődleges vizsgálat során összevetettük a csoportokat, és megvizsgáltuk az eltérések irányát, a következő lépésben statisztikailag is megpróbáltuk alátámasztani a csoportok közötti különbségeket. Az eltérések bizonyítására független mintás T-próbát használtunk. Az eredményeket az 75. táblázat tartalmazza.

Célcsoport záró – Kontrollcsoport bemeneti	t	Szabadságfok (df)	Szignifikancia szint (p)	Átlagok különbsége
a nyugodt, biztonságos élet	,213	194,870	,831	,0117
az anyagi jólét	,191	196,473	,849	,0142
a társadalmi egyenlőség	,635	196,670	,526	,0573
a családi boldogság	,866	192,919	,388	,0415
az egyéni szabadság	2,976	190,550	,003**	,2672
a tartalmas munka	2,633	191,521	,009**	,2276
a közösségi magatartás	,502	195,424	,616	,0468
a közélet demokrácia	1,433	194,659	,153	,1397

75. táblázat

Statisztikailag igazolható különbséget ezúttal két esetben találtunk a két csoport között, az egyéni szabadság (p=0,003), illetve a tartalmas munka értéke (p=0,009) is szignifikánsan fontosabbnak bizonyult a célcsoport számára.

A család funkciói

Az összehasonlító vizsgálat következő lépéseként a családok funkcióit vettük górcső alá. Arra voltunk kíváncsiak, hogy a családok egyes szerepeit mennyire tartják fontosnak a megkérdezettek. Ennek megállapítása érdeké-

ben a megkérdezetteknek a hét vizsgált funkciót 1-7-ig kellett osztályozniuk, fontosságuk sorrendjében.

A vizsgálat első körében összehasonlítottuk a célcsoport és a kontrollcsoport válaszainak átlagértékeit hasonlítottuk össze egymással, melynek eredményeit a 76. táblázat tartalmazza.

A vizsgált funkciók a következők voltak:

- Reprodukciós funkció
- Pszicho-szociális funkció
- Irányítási és ellenőrzési funkció
- Érzelmi vagy emocionális funkció
- Szocializációs funkció
- Szellemi-kulturális funkció
- Gondozó-ellátó funkció

	Célcsoport záró		Kontrollcsoport bemeneti	
	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás
Reprodukciós funkció	5,15	2,03	3,89	2,02
Pszicho-szociális funkció	3,75	1,84	4,64	1,65
Irányítási és ellenőrzési funkció	3,73	1,96	4,45	1,89
Érzelmi vagy emocionális funkció	4,46	1,84	5,48	1,83
Szocializációs funkció	4,16	2,12	5,39	1,71
Szellemi-kulturális funkció	3,89	2,07	5,09	1,91
Gondozó-ellátó funkció	4,56	2,09	4,99	2,10

76. táblázat

Ahogy azt a 76. táblázatban foglaltak alapján láthatjuk, a család reprodukciós funkciót, azaz a gyermekvállalás kevésbé fontos a kontrollcsoport számára ($m=3,89$), mint a célcsoport megkérdezettjei számára ($m=5,15$)

A családok pszicho-szociális funkciója, azaz a közösségi, és a személyiségtámogató funkciója a kontrollcsoport ($m=4,64$) számára jelent fontosabb szerepet, a célcsoport ($m=3,75$) kevésbé értékelte a funkció jelentőségét.

A családok irányítási és ellenőrzési funkcióját megint csak a célcsoport ($m=3,73$) tartotta kevésbé fontosnak, a kontrollcsoport válaszadóival ($m=4,45$) szemben.

Az érzelmi vagy emocionális támogató funkciót a kontrollcsoport ($m=5,48$) tartotta előrébb valónak a célcsoporttól ($m=4,46$).

A célcsoport kevésbé fontosnak tartotta ($m=4,16$) a családok szociális, társadalmi funkcióját a kontrollcsoportéhoz viszonyítva ($m=5,39$).

A szellemi-kulturális funkció a célcsoport (m=3,86) számára jelent kisebb fontosságot, a kontrollcsoporttal (m=5,09) szemben.

A családok gondozó-ellátó funkciója kevésbé jelentős a célcsoport (m=4,56) számára, mint a kontrollcsoport számára (m=4,99).

Miután megvizsgáltuk az átlagok közötti különbségeket, statisztikai bizonyítékot kerestünk annak alátámasztására, hogy a két csoport között igazolható különbség van abban, hogy a családok egyes funkcióit mennyire tartják fontosnak. Ennek bizonyítása érdekében független mintás T-próbát alkalmaztunk, melynek eredményeit a 77. táblázatban foglaltuk össze.

Célcsoport záró – Kontrollcsoport bemeneti	t	Szabadságfok (df)	Szignifikancia szint (p)	Átlagok különbsége
Reprodukciós funkció	4,347	196,987	,000**	1,2510
Pszicho-szociális funkció	-3,603	195,034	,000**	-,8965
Irányítási és ellenőrzési funkció	-2,644	196,855	,009**	-,7245
Érzelmi vagy emocionális funkció	-3,927	196,993	,000**	-1,0248
Szocializációs funkció	-4,506	197	,000**	-1,2339
Szellemi-kulturális funkció	-4,242	196,084	,000**	-1,2009
Gondozó-ellátó funkció	-1,445	196,937	,150	-,4299

77. táblázat

Ahogy az az eredményekből is látható a szignifikáns eredmények alapján, a kontrollcsoport, és a célcsoport eredményei kiegyenlítődtek a családi funkciók tekintetében.

Családtámogatási rendszerek

Vizsgálatunk következő állomása a családtámogatási rendszerek ismeretének, és észlelt hatékonyságának elemzése volt. Arra voltunk kíváncsiak, hogy a megkérdezettek mennyire ismerik az elérhető családtámogatási elemeket, illetve mennyire tartják hasznosnak az általunk vizsgált pénzbeli, és nem anyagi támogatási formákat, valamint a nem állami támogatási lehetőségeket.

Az első vizsgált kérdéskörünk a családtámogatási rendszerek általános ismertsége volt. A célcsoport (m=2,44) tagjai eredményeink alapján a kontrollcsoportéhoz (m=2,21) viszonyítva több pénzbeli családtámogatási intézkedést ismernek. A nem pénzbeli intézkedéseket a kontrollcsoport tagjai (m=0,90) a célcsoportéhoz (m=0,74) viszonyítva jobban ismerik. Mindkét csoport válasz-

adói számára ismertebbek a pénzbeli családtámogatási intézkedések, mint a nem pénzbeliek.

	Célcsoport záró		Kontrollcsoport beme- neti	
	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás
Családtámogatási intézkedések	2,44	1,50	2,21	1,59
Nem pénzbeli támogatások	0,74	0,71	0,90	0,87

78. táblázat

Ezt követően megvizsgáltuk, hogy a különböző állami támogatások mennyire befolyásolják a megkérdezettek gyermekvállalási kedvét. A különböző támogatási formákról kellett nyilatkozni a megkérdezetteknek, aszerint, hogy az adott támogatási forma mennyire motiválja őket a gyermekvállalás iránt. Az itemeket 1-5-ig terjedő skálán kellett osztályozniuk a megkérdezetteknek, ahol 1 jelentette, hogy egyáltalán nem motiválja a megkérdezetteket, míg az 5, hogy teljes mértékben motiválja.

A kérdéses támogatási formák a következők voltak:

- Pénzbeli ellátások
- Távmunka
- Részmunkaidő
- Ingyenes tankönyv, étkezés
- Kedvezményes utazás
- Rendezvények
- Egyéb állami ellátások

A vizsgálat első részében összevetettük a célcsoport, és a kontrollcsoport átlagos pontszámait. Az összehasonlítás eredményeit az 79. táblázat tartalmazza.

	Célcsoport záró		Kontrollcsoport beme- neti	
	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás
Pénzbeli ellátások	4,26	1,00	3,50	1,18
Távmunka	3,63	1,21	2,52	1,10
Részmunkaidő	3,61	1,17	2,70	1,07
Ingyenes tankönyv, étkezés	3,93	1,12	2,99	1,23
Kedvezményes utazás	3,68	1,22	2,84	1,28
Rendezvények	3,53	1,21	2,72	1,22
Egyéb állami ellátások	4,02	1,10	3,38	1,15

79. táblázat

Ahogy az 79. táblázat értékeiből látható, a pénzbeli ellátások motivációs átlagértéke alacsonyabb a kontrollcsoport (m=3,50) esetében, mint a célcsoport (m=4,26) esetében.

A távmunka motivációs faktora magasabb a célcsoport (m=3,63) megkérdezettjeinek körében, mint a kontrollcsoport (m=2,70) válaszadóinak körében.

A célcsoport magasabbra értékelte a részmunkaidő lehetőségének gyermekvállalást ösztönző szerepét (m=3,61). A kontrollcsoport viszonylag alacsony (m=2,70) átlagpontszámmal értékelte ezt a támogatási lehetőséget.

Az ingyenes tankönyv, és étkezési lehetőségi szintén a célcsoport (m=3,93) számára jelent többletmotivációt a kontrollcsoporttal összevetve (m=2,99).

A kedvezményes utazás, mint motivációs faktor szintén a célcsoport (m=3,68) számára fontosabb a kontrollcsoportéhoz (m=2,84) viszonyítva. Ugyanez igaz a rendezvények esetében is, ahol a célcsoport m=3,53 átlagpontszámmal, míg a kontrollcsoport m=2,72 átlagpontszámmal válaszolt.

A kontrollcsoport (m=3,38) a meg nem határozott egyéb állami támogatások motivációs faktorát alacsonyabbra értékelte, mint a célcsoport (m=4,02).

Az átlagok összehasonlítása után az észlelt eltéréseket statisztikailag is megpróbáltuk igazolni. Ehhez a két csoport átlagpontszámait függetlenmintás T-próba segítségével hasonlítottuk össze, melynek eredményeit a 80. táblázat tartalmazza.

Célcsoport záró – Kontrollcsoport bemeneti	t	Szabadságfok (df)	Szignifikancia szint (p)	Átlagok különbsége
Pénzbeli ellátások	4,845	197	,000**	,7549
Távmunka	6,684	195,611	,000**	1,1047
Részmunkaidő	5,653	195,556	,000**	,9029
Ingyenes tankönyv, étkezés	5,625	194,868	,000**	,9401
Kedvezményes utazás	4,686	196,358	,000**	,8315
Rendezvények	4,630	196,939	,000**	,8027
Egyéb állami ellátások	3,956	196,459	,000**	,6362

80. táblázat

Ahogy azt a 80. táblázat adataiból is láthatjuk, a gyermekvállalás iránti kedv, illetve az állami támogatások motivációs faktora jelentősen magasabb a célcsoport esetében, a projekt sikeressége, tehát ismét bizonyított, és az eredményeink alapján, valószínűsíthetően nagyobb populáción is működőképes.

Következő vizsgált kérdéscsoportunk a nem állami támogatások, lehetőségek motivációs faktora volt. A következő motivátorokat vizsgáltuk:

- Munka
- Anyagi körülmények

- Szülői, családi, rokon ráhatás
- Barátok, ismerősök hatása
- Jövedelmi körülmények
- Lakhatási körülmények
- Egészségi állapot
- Életkor
- Családi állapot
- Vallás
- Családpolitikai támogatások

	Célcsoport záró		Kontrollcsoport bemeneti	
	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás
Munka	4,13	0,91	3,37	0,97
Anyagi körülmények	4,28	0,92	3,55	1,20
Szülői, családi, rokon ráhatás	4,01	0,83	3,38	0,94
Barátok, ismerősök hatása	3,75	0,84	3,36	0,87
Jövedelmi körülmények	4,24	0,91	3,66	1,17
Lakhatási körülmények	4,18	0,82	3,71	1,16
Egészségi állapot	4,42	0,76	3,74	1,18
Életkor	3,90	0,87	3,47	1,08
Családi állapot	3,97	0,82	3,65	1,01
Vallás	3,37	0,74	2,90	0,96
Családpolitikai támogatások	4,11	0,76	3,37	0,87

81. táblázat

Célcsoport záró – Kontrollcsoport bemeneti	t	Szabadságfok (df)	Szignifikancia szint (p)	Átlagok különbsége
Munka	5,634	196,011	,000**	,7563
Anyagi körülmények	4,764	197	,000**	,7244
Szülői, családi, rokon ráhatás	4,954	193,585	,000**	,6262
Barátok, ismerősök hatása	3,169	196,624	,002**	,3864
Jövedelmi körülmények	3,842	197	,000**	,5733
Lakhatási körülmények	3,217	197	,002**	,4628
Egészségi állapot	4,767	197	,000**	,6725

Életkor	3,057	197	,003**	,4253
Családi állapot	2,399	197	,017*	,3134
Vallás	3,752	184,117	,000**	,4609
Családpolitikai támogatások	6,317	192,904	,000**	,7363

82. táblázat

A 82. táblázat adatai ugyanazt az eredményt sugallják, mint a korábbi motivációs faktorok vizsgálata, nevezetesen, hogy a nem állami tényezők motivációs faktora jelentősen magasabb a célcsoport esetében, a projekt sikeressége, tehát ismét bizonyított, és az eredményeink alapján, valószínűsíthetően nagyobb populáción is működőképes.

Együtműködések

Az utolsó kérdéskör, amit megvizsgáltunk a közösségen belüli együtműködések vizsgálatát. Arra voltunk kíváncsiak, hogy a mikroközösségekben mennyire jellemző egymás segítése, akár anyagi, akár tapasztalati szinten.

A vizsgálat első részletében összehasonlítottuk a célcsoport, és a kontrollcsoport átlagpontszámait, azaz, hogy mennyire tartják a megkérdezettek jellemzőnek a különböző együtműködési lehetőségeket a közvetlen környezetükben.

A következő lehetőségeket vizsgáltuk:

- Tapasztalatok átadása
- Közös programok
- Tárgyak átadása
- Online kapcsolat
- Más generációk segítsége

A válaszokat 5 fokú Likert skálán adhatták meg a válaszadók, ahol 1 az egyáltalán nem jellemző, míg 5 a teljes mértékben jellemző. Az eredményeket a 83. táblázat tartalmazza.

	Célcsoport záró		Kontrollcsoport bemeneti	
	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás
Tapasztalatok átadása	4,27	0,80	4,09	0,82
Közös programok	4,01	0,81	3,97	0,88
Tárgyak átadása	4,02	1,06	3,91	0,93
Online kapcsolat	4,10	0,91	4,11	0,91
Más generációk segítsége	4,13	0,93	4,03	0,80

83. táblázat

Ahogy az a 83. táblázat eredményei alapján látható, a kontrollcsoport (m=4,09) tagjainak környezetében ritkább a tapasztalatok átadása, mint a célcsoport (m=4,27) tagjainak környezetében.

A közös programok szintén jellemzőbbek a célcsoport (m=4,01) megkérdezettjei körében, mint a kontrollcsoport (m=3,97) válaszadóinál.

A tárgyak térítésmentes átadása ritkábbnak bizonyult a célcsoport (m=4,02) környezetében, mint a kontrollcsoport (m=4,3) tagjainak környezetében.

Az online kapcsolattartás ugyanakkor a kontrollcsoport (m=4,11) tagjainak körében gyakoribb, mint a célcsoport (m=4,10) környezetében.

A generációk segítségének igénybevétele a célcsoport (m=4,13) esetében gyakoribb, mint a kontrollcsoport (m=4,03) környezetében.

Miután megvizsgáltuk az eltéréseket, statisztikai bizonyítást kerestünk arra, hogy a különbségek reprodukálhatóak-e nagyobb mintán is. A független mintás T-próba eredményeit az 84. táblázat tartalmazza.

Célcsoport záró – Kontrollcsoport bemeneti	t	Szabad- ságfok (df)	Szignifi- kancia szint (p)	Átlagok külön- sége
Tapasztalatok átadása	1,555	196,770	,121	,1791
Közös programok	,335	195,084	,738	,0403
Tárgyak átadása	,711	194,211	,478	,1008
Online kapcsolat	-,086	196,988	,932	-,0111
Más generációk segítése	,806	192,805	,421	,0997

84. táblázat

Az eredmények alapján látható, hogy az elvégzett projekt munka minden sikere ellenére hagyott még helyet a fejlődésre, hiszen az együttműködési készséget sajnos nem sikerült megfelelő mértékben fejleszteni.

Záró gondolatok

Összességében elmondható, hogy az igen hosszú és mélyreható projektünk keretében sikerült egy olyan módszertan mentén dolgoznunk, melyet a későbbiekben akár nagyobb populációra vetítve is felhasználhatunk annak érdekében, hogy növeljük a fiatalok gyermekvállalás iránti kedvét.

A kétéves projektidőszak alatt megvalósuló közösségi programok a projektbe bevont családok számára lehetőséget biztosítottak személyes kompetenciáik fejlesztésére, szabadidejük hasznos eltöltésére és új ismeretségek, barátságok születésére. A vizsgált kérdéskörökben számos ponton találunk fejlődést igazoló, statisztikailag is bizonyított területeket.

A közösségi életnek fontos szerepe van abban, hogy a családok közötti együttműködés is javuljon, így társadalmi szinten fontosnak gondoljuk megteremteni annak a lehetőségét, hogy a családok minél több programba, rendezvénybe be tudjanak csatlakozni, ennek a feltételeit a művelődési házak meg tudják teremteni.

Tartalom

A projekt rövid bemutatása	3
A projekt keretében végzett központi tevékenységek	7
A megvalósítók attitűdjében bekövetkező változások	8
Bemeneti mérés	9
A családok működése	12
Értékek	17
Családtámogatási rendszerek	23
Félidei mérés	30
A családok működése	30
Értékek	35
A család funkciói	39
Családtámogatási rendszerek	41
Együttműködések	45
Félidei mérés eredmény	47
A családok működése	47
Értékek	52
A család funkciói	57
Családtámogatási rendszerek	59
Együttműködések	63
Záró mérés	65
A családok működése	65
Értékek	70
A család funkciói	74
Családtámogatási rendszerek	76
Együttműködések	80
A családok működése	82
Értékek	87
A család funkciói	92
Családtámogatási rendszerek	94
Együttműködések	98
Záró mérés kontroll eredmények	100
A családok működése	100
Értékek	104
A család funkciói	108
Családtámogatási rendszerek	110
Együttműködések	114
Záró gondolatok	116

Családi attitűd
Összehasonlító vizsgálat
az EFOP-5.2.4-17-2017-00007 projektben

Kiadó:

VOKE Csomóponti Művelődési Központ
5000 Szolnok, Jubileum tér 1/a.,

Telefon: 0656/950-709,
vokeszolnok@gmail.com,

csaladokert.tarsadalmiinnovaciok.hu,
Kapcsolattartó: Balázsiné Gődér Ágnes

Szerkesztette: Wiegmann Alfréd
Szolnok, 2020.

ISBN 978-615-6267-01-06